

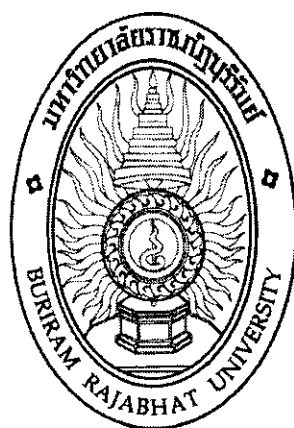
สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

วิทยานิพนธ์
ของ
สุกฤตา เสนาราช

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ตุลาคม 2559

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

**OPERATION OF STUDENT ASSISTANCE
SYSTEM AT SCHOOLS BURIRAM PRIMARY
EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 3**

Sukitta Sanerat

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Educational Administration**

October 2016

Copyright of Buriram Rajabhat University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของ นางสาวสุกฤตา เสนาราช
เรียบร้อยแล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

คณะกรรมการสอบ

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริณี จุฑาปะมา)
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประคอง กาญจนการุณ)
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

..... กรรมการ
(ดร.นิจอพร ณ พัทลุง)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)

วันที่..... เดือน 19. 11. 2559 พ.ศ.....

ชื่อเรื่อง	สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3		
ผู้วิจัย	สุกฤตา เสนาราช		
กรรมการควบคุม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิราณี จุโทปะมา	ที่ปรึกษาหลัก	
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประคอง กาญจนการณ	ที่ปรึกษาร่วม	
ปริญญา	ครุศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชา	การบริหารการศึกษา
สถานศึกษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	ปีที่พิมพ์	2559

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ตามแนวทางที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดใน 5 ประการ ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนานักเรียนการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข และการส่งต่อนักเรียน โดยจำแนกตามสถานภาพ ตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและครูแนะแนว 204 คน ได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .9518 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน คือ t-test และ F-test กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูแนะแนวเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล รองลงมา คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนและด้านการส่งต่อนักเรียนตามลำดับ
2. ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูแนะแนวเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจำแนกตามสถานภาพตำแหน่งโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน
3. ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูแนะแนวเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียน ที่มีจำนวนมากที่สุด คือโรงเรียนควรจัดให้ครูที่ปรึกษาได้ดูแลนักเรียนอย่างต่อเนื่องและ
ทั่วถึง รองลงมาคือด้านการจัดอบรมครูด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง
การประสานงานกับหน่วยงานอื่นให้มากขึ้น ด้านครูที่ปรึกษาควรออกไปเยี่ยมบ้านเพื่อจะได้รู้จัก
นักเรียนเป็นอย่างดี โรงเรียนควรจัดกิจกรรมต่างๆ ให้นักเรียนในระดับชั้นเดียวกันและต่างระดับ
ได้ร่วมกิจกรรมกันเพื่อสร้างประโยชน์ให้กับนักเรียนและโรงเรียน ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมมาก
ขึ้น และมีการประชุมบ่อย ๆ ครูที่ปรึกษาควรทำกิจกรรมร่วมกับนักเรียนบ่อย ๆ ควรให้นักเรียน
มีส่วนร่วมในการเสนอแนวคิดต่อระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนและด้านครูและโรงเรียนควร
เข้มงวดกับกฎระเบียบของโรงเรียนเพราะไม่เช่นนั้นก็จะทำให้นักเรียนไม่เห็นความสำคัญของกฎ
และระเบียบต่าง ๆ

TITLE	Operation of Students Assistance System at Schools Buriram Primary Education Service Area Office 3		
AUHOR	Sukitta Sanerat		
ADVISORS	Assistant Professor Dr. Siranee Chutopama	Major Advisor	
	Assistant Professor Prakong Kanjanakarun	Co-advisor	
DEGREE	Master of Education	MAJOR	Educational Administration
SCHOOL	Buriram Rajabhat University	YEAR	2016

ABSTRACT

The purposes of this research were to study and compare operation of students assistance system at the schools Buriram Primary Education Service Area Office 3. It was considered in line with the guidelines of Office of the Basic Education Commission of Thailand in five aspects: knowing an individual student, screening students, promoting and developing students, prevention and problem solution, and forwarding students. It was classified by sample's positions and school sizes. The sample consisted of 204 administrators and teachers. They were collected via a multi-staged sampling method. The research tool was a questionnaire with the reliability of .9518. The statistics used to analyze the obtained data were frequency, percentage, mean and standard deviation. The hypothesis was tested by using independent t-test and F-test at the statistical significance of .05 level. The results revealed that:

1. The opinions of the sample on the operation of students assistance system at the schools under Buriram Primary Education Service Area Office 3 were found at a high level in overall and each aspect. Upon considering each aspect, it showed that the aspect of knowing an individual student was ranked at the average highest level and was followed by the aspects of screening students, prevention and problem solutions, promoting and developing students, and forwarding students respectively.
2. The opinions of the sample on the aforementioned topic, classified by their positions were not found different in overall and each aspect.
3. The opinions of the sample on this topic, classified by their school sizes were also not found different in overall and each aspect.

4. The sample' other opinions and suggestions about this issue were as follows:

Students' advisor should be assigned by a school to continuously and thoroughly advise and take care of students. The teachers taking care of students should be continuously trained.

Coordination with other organizations should be continuously made. Advisors should visit students at their house regularly. Activities should be organized for students with the same and different classes in order to motivate them to make benefits for themselves and their schools.

Parents should participate in the activities have regular meetings with schools. Advisor should often carry out the activities with their students. Students should be invited to participate in proposing opinions on the student assistance system. School rules and regulations should be strictly enforced otherwise the students might not give an importance on them.

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายท่าน ผู้วิจัย
ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิราณี จุฑาปะมา ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประคอง กาญจนการุณ
ที่ปรึกษาร่วมและ ดร.นิพนธ์ วัฒนกุล กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา
แนะนำแนวทาง ช่วยเหลือ ตรวจสอบพร้อมแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตั้งแต่ต้นจนสำเร็จเรียบร้อย
และขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ได้เอื้ออำนวยและประสานงานในการจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน คือ ดร.นรินทร์ ลีกระโทก ตำแหน่ง
ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโคกไม้แดงหัวกระสัง อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ นายพิมล สาระคร
ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลปะคำ อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ และ นางเกศตะวัน เจริญผิว
ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษโรงเรียนบ้านโคกไม้แดงหัวกระสัง ตำบลหูก้าน อำเภอปะคำ
จังหวัดบุรีรัมย์ ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือสำหรับใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3
อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ทุกท่านที่ได้เอื้ออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล
เพื่อการวิจัยในครั้งนี้

ประโยชน์และคุณค่าอันพึงเกิดขึ้นจากการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบพระคุณเป็น
เครื่องบูชาพระคุณแด่บิดา มารดา บุรพจารย์ คณาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่อบรมสั่งสอน
ให้เกิดสติปัญญา ความรู้และวิชาชีพ ตลอดจนชื่นนำคุณธรรมในการดำเนินชีวิตแก่ผู้วิจัย

สุกฤตา เสนาราช

สารบัญ

	หน้า
หน้าอนุมัติ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
ประกาศนุญผลการ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพประกอบ	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
สมมุติฐานของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามคำศัพท์เฉพาะ.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	9
ความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	9
ความเป็นมาของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	9
ความสำคัญระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	12
กลยุทธ์ความสำเร็จในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	14

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
แผนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา.....	17
การเตรียมการและวางแผนการดำเนินการ.....	17
การปฏิบัติตามแผน.....	18
การกำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงาน.....	20
บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน.....	21
การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา.....	30
การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล.....	32
การคัดกรองนักเรียน.....	40
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	61
งานวิจัยในประเทศ.....	61
งานวิจัยต่างประเทศ.....	63
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	67
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	67
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	69
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	71
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	73
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	76
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	76
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	77
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	77

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	90
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	90
สมมุติฐานของการวิจัย.....	90
วิธีดำเนินการวิจัย.....	91
สรุปผลการวิจัย.....	92
อภิปรายผล.....	93
ข้อเสนอแนะ.....	97
ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้.....	98
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป.....	98
บรรณานุกรม.....	99
ภาคผนวก.....	103
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ.....	104
เครื่องมือในการวิจัย หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้.....	109
เครื่องมือในการวิจัย หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม.....	110
ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	110
ภาคผนวก ค คำอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม.....	117
ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	120
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	123

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
2.1 แนวทางการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียน.....	36
2.2 แนวทางการคัดกรองนักเรียน.....	43
3.1 จำนวนประชากร โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน.....	69
3.2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษา และครูแนะแนวโรงเรียนสังกัด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตาม ขนาดของโรงเรียน/อำเภอ.....	70
4.1 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพ ตำแหน่งและขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน.....	79
4.2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้บริหารและครูแนะแนว เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน โดยภาพรวม และรายด้าน.....	80
4.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพความคิดเห็นของผู้บริหารและครูแนะแนว เกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ด้านการรู้จัก นักเรียนเป็นรายบุคคล โดยภาพรวมและรายด้าน.....	81
4.4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพความคิดเห็นของผู้บริหารและครูแนะแนว เกี่ยวกับงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ด้านการคัดกรอง นักเรียน โดยภาพรวมและรายข้อ.....	82
4.5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพความคิดเห็นของผู้บริหารและครูแนะแนว เกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ด้าน การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน โดยภาพรวมและรายข้อ.....	83
4.6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพความคิดเห็นของผู้บริหารและครูแนะแนว เกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข โดยภาพรวมและรายข้อ.....	85

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพความคิดเห็นของผู้บริหารและครูแนะแนว เกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน การส่งต่อนักเรียน โดยภาพรวมและรายข้อ.....	86
4.8 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมและรายด้าน จำแนกตาม สถานภาพ โรงเรียน.....	87
4.9 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามขนาด ของโรงเรียน.....	88
4.10 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บุรีรัมย์ เขต 3.....	89

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
2.1 กระบวนการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	32
2.2 ขั้นตอนการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล.....	34
2.3 กระบวนการคัดกรองนักเรียน.....	41
2.4 กระบวนการส่งต่อนักเรียน.....	57
2.5 กระบวนการส่งต่อภายนอก.....	59

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพครอบครัวสังคมไทยในปัจจุบัน พบว่าผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการไหลบ่าทางวัฒนธรรมทำให้พฤติกรรมความคิดและทัศนคติเปลี่ยนแปลงไป ทั้งในส่วนที่เป็นประโยชน์และโทษ การศึกษาเป็นกระบวนการที่จะช่วยให้บุคคลได้พัฒนาศักยภาพของตนเองในด้านต่างๆ ตลอดช่วงชีวิต เริ่มตั้งแต่การวางรากฐานการพัฒนาชีวิตตั้งแต่แรกเกิด นอกจากนั้นการศึกษายังเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้ความสามารถ และการแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ ดังนั้นการศึกษาจึงเป็นสิ่งจำเป็น แต่สถานการณ์ในปัจจุบันปัญหาพฤติกรรมที่สำคัญของวัยรุ่นคือ วัยรุ่นไทยชอบเที่ยว สูบบุหรี่ ดื่มสุรา แพนโน้ม มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรเพิ่มมากขึ้น ที่สำคัญวัยรุ่นยังมีแนวโน้มจะพยายามฆ่าตัวตายเมื่อเกิดความกดดันในชีวิตมากกว่าวัยอื่น และยังเกิดอุบัติเหตุของภาวะอุปาทานระบาศ ซึ่งเป็นอาการที่สะท้อนความเครียด วิตกกังวลเพิ่มขึ้นจากอดีตหลายเท่า ในเด็กและวัยรุ่นหญิงร้อยละ 30 ถูกจับในคดีลักทรัพย์และถูกจับดำเนินคดีอาชญากรรมเพิ่มเป็นสัดส่วนที่สูงที่สุด ด้านการเสียชีวิตของเด็กวัยเรียนพบว่าเด็กเสียชีวิตจากอุบัติเหตุมากที่สุดถึงปีละ 1,500 -1,800 ราย ด้านปัญหาเด็กถูกทอดทิ้งพบว่าเด็กไทยถูกทอดทิ้งเฉลี่ยวันละ 5 คน ส่วนใหญ่ถูกทอดทิ้งหลังคลอด และ 4 ใน 5 คนของเด็กที่ถูกทอดทิ้งเกิดจากแม่อายุน้อย ก่อให้เกิดปัญหาเด็กเร่ร่อนและไม่ได้เรียนหนังสือ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2550 : 5 – 9)

จากปัญหาดังกล่าวแม้รัฐบาลจะพยายามที่จะแก้ปัญหา แต่ก็ยังพบว่าประเทศไทยมีการลงทุนเพื่อเด็กเยาวชนในสังคมน้อยมากเฉลี่ยประมาณ 7,000 บาท/คน/ปี หรือร้อยละ 3.9 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ ซึ่งเป็นไปในทำนองเดียวกับนโยบายของประเทศเรื่องเด็กเยาวชน และครอบครัวที่ยังไม่ปรากฏเป็นรูปธรรมชัดเจน การดำเนินงานยังกระจุกตัวอยู่ในกรุงเทพฯ และตามเมืองใหญ่ ภาครัฐเป็นผู้ดำเนินการเองเป็นส่วนใหญ่ ขาดการประสานงานกับภาคธุรกิจและองค์กรเอกชน ยิ่งในชนบทไม่ปรากฏว่ามีองค์กรใดรับผิดชอบดูแลพัฒนาเด็กเยาวชน และครอบครัวอย่างจริงจัง การพัฒนาให้โอกาสของเด็กและเยาวชนโดยเฉพาะที่อยู่ในระบบโรงเรียนให้สามารถอยู่รอดและได้รับโอกาสการพัฒนาทุกด้าน ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ เพื่อเติบโตเป็นกำลังของประเทศชาติในอนาคตจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง

สภาพปัญหาและสถานการณ์เด็กที่กล่าวมาข้างต้น ส่วนแล้วแต่เป็นอุปสรรคที่สำคัญยิ่งในการจัดการศึกษาของไทยในปัจจุบัน เพื่อเป็นการป้องกันและแก้ปัญหาเกี่ยวกับสถานการณ์ของเด็กที่เกิดขึ้น กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดนโยบายด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนขึ้น โดยการ นำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาใช้ในการส่งเสริม พัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหา เพื่อให้เด็กนักเรียนได้รับพัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะในการดำรงชีวิตและรอดพ้นจากวิกฤตทั้งปวง โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระทรวงสาธารณสุข โดยกรมสุขภาพจิตได้ร่วมกันวางรากฐานการพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่องและยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 ก : 2-3) เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และการจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอภาคกันในการรับการศึกษา โดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 5, 7)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นองค์กรหลักในการนำนโยบายด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกระทรวงศึกษาธิการไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมอบหมายให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในสังกัดทุกแห่งดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยกำหนดมาตรการสนับสนุนส่งเสริมศักยภาพนักเรียนเน้นกิจกรรมส่งเสริม พัฒนา ป้องกันและแก้ปัญหา และการคุ้มครองเด็ก เพื่อให้เด็กนักเรียนทุกคนได้รับการดูแลช่วยเหลือจากครู ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาให้นักเรียนมีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญาให้มีคุณธรรม จริยธรรมและสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการศึกษา การเรียนรู้และวิถีชีวิตในสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 ก : 3-4)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานูรริมย์ เขต 3 ได้ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยให้สถานศึกษาในสังกัดจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อวางแผนและจัดกิจกรรมส่งเสริม พัฒนา ช่วยเหลือ ป้องกันและแก้ไขปัญหาให้แก่เด็กนักเรียนในแต่ละด้าน แต่การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานูรริมย์ เขต 3 ส่วนใหญ่ยังไม่บรรลุเป้าหมายตามแนวทางการดำเนินงานระบบ

การดูแลช่วยเหลือนักเรียน เนื่องจากสถานศึกษามีความแตกต่างหลากหลายทั้งรูปแบบการบริหารจัดการ ช่วงชั้นที่เปิดสอน วิทยของนักเรียนที่ต้องใช้จิตวิทยา และทักษะในการทำความเข้าใจนักเรียนที่แตกต่างกัน ความรู้และความสามารถของผู้บริหารและครูในสถานศึกษาแต่ละแห่ง ซึ่งล้วนแต่เป็นปัญหา อุปสรรคต่อการดำเนินงานทั้งสิ้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3. 2550 ก : 8)

จากเหตุผลที่กล่าวมานั้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัย ต่อผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บังคับบัญชาในระดับสูงขึ้นไปและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้สถานศึกษาให้มีมาตรฐานในการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นคนดี มีความรู้ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูแนะแนวเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูแนะแนวเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน

สมมุติฐานของการวิจัย

1. ผู้บริหารกับครูแนะแนวมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 แตกต่างกัน
2. ผู้บริหารและครูแนะแนวที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 แตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบสภาพการดำเนินงานวิจัยพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา
2. ทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อใช้ในการวางแผนส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาให้มีความเหมาะสมมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน
3. เป็นแนวทางในการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างครู ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงาน และองค์กรที่เกี่ยวข้องในการป้องกัน แก้ปัญหาและพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นระบบต่อเนื่องและยั่งยืน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยมีกรอบในการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามกระบวนการในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน 5 ด้าน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 ก : 6)

- 1.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
- 1.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน
- 1.3 ด้านการส่งเสริมและพัฒนาเด็กนักเรียน
- 1.4 ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข
- 1.5 ด้านการส่งต่อเด็กนักเรียน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

- 2.1.1 ผู้บริหารในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำนวน 216 คนใน 216 โรงเรียน
- 2.1.2 ครูแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำนวน 216 คนใน 216 โรงเรียน

2.1.3 รวมประชากรทั้งสิ้น 432 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มประชากรโดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสัดส่วนของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2542 : 148 – 149) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 204 คน แยกเป็นผู้บริหารจำนวน 102 คน และครูแนะแนวจำนวน 102 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรอิสระ

3.1.1 สถานภาพตำแหน่ง

3.1.1.1 ผู้บริหาร

3.1.1.2 ครูแนะแนว

3.1.2 ขนาดของโรงเรียน

3.1.2.1 ขนาดเล็ก

3.1.2.2 ขนาดกลาง

3.1.2.3 ขนาดใหญ่

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดูแลนักเรียนอย่างมีขั้นตอน ที่ชัดเจนสอดคล้องกับการบริหารทั้งระบบของสถานศึกษา โดยอาศัยศักยภาพและความสัมพันธ์ของนักเรียนที่มีต่อครู รวมทั้งการประสานสัมพันธ์ระหว่างครู ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องในการป้องกัน แก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นระบบต่อเนื่องและยั่งยืน 5 ด้าน ดังต่อไปนี้

1.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึง วิธีการสำคัญที่จะช่วยให้ครูทราบถึงจุดแข็งและจุดอ่อนของนักเรียนแต่ละคน โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์การเยี่ยมบ้าน การศึกษาข้อมูล และการทดสอบ เพื่อให้สามารถนำไปวางแผนในการป้องกัน ช่วยเหลือและส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคนได้อย่างเหมาะสม โดยข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนที่ควรทราบและรวบรวมไว้ ได้แก่ ด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว ด้านสารเสพติด ด้านความปลอดภัย พฤติกรรมทางเพศ และด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน หมายถึง การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล แล้วนำผลที่ได้มาจำแนกตามเกณฑ์การคัดกรอง ซึ่งเป็นการจัดแบ่งนักเรียน

เป็นกลุ่มตามพฤติกรรม ซึ่งแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา ที่สถานศึกษาได้กำหนดขึ้น ให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง และความรุนแรงหรือความถี่ของปัญหา โดยในการดำเนินการคัดกรองนักเรียนสถานศึกษามีการประชุมครู กำหนดเกณฑ์การคัดกรองเพื่อจัดกลุ่มนักเรียนร่วมกัน ให้เป็นที่ยอมรับของครูในสถานศึกษาและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง

1.3 ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน หมายถึง การสนับสนุน ส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลได้เรียนรู้และพัฒนาให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีความภาคภูมิใจในตนเอง สามารถปรับตัวเผชิญกับปัญหาและดำรงตนได้เหมาะสมตามวัย โดย ใช้รูปแบบที่หลากหลายตามสภาพและความเหมาะสม ได้แก่ การจัดกิจกรรมโฮมรูม การประชุมผู้ปกครองนักเรียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โครงการพิเศษต่าง ๆ

1.4 ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข หมายถึง การดูแล เอาใจใส่และช่วยเหลือนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มที่มีปัญหา จำเป็นต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด และหาวิธีการช่วยเหลือโดยใช้รูปแบบที่หลากหลาย ได้แก่การให้คำปรึกษาเบื้องต้น กิจกรรมในชั้นเรียน การสื่อสารกับผู้ปกครอง กิจกรรมเสริมหลักสูตรและการเยี่ยมบ้านนักเรียน

1.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน หมายถึง กระบวนการช่วยเหลือนักเรียนในกรณีที่มีปัญหาหากต่อการช่วยเหลือ หรือช่วยเหลือแล้วแต่นักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น หรือกรณีที่เกิดมีความสามารถพิเศษ เด็กที่มีความต้องการพิเศษ เด็กด้อยโอกาส ก็ควรส่งต่อผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้รับการส่งเสริมพัฒนาและช่วยเหลืออย่างเหมาะสมต่อไป โดยการส่งต่อมี 2 ลักษณะ คือ การส่งต่อภายใน และการส่งต่อภายนอก

2. สถานภาพตำแหน่ง หมายถึง ตำแหน่งในการปฏิบัติงานในโรงเรียนโดยจำแนกเป็น 2 กลุ่มดังนี้

2.1 ผู้บริหาร หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรองผู้อำนวยการโรงเรียนที่รักษาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

2.2 ครูแนะแนว หมายถึง หัวหน้าครูแนะแนวที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหาร ให้รับผิดชอบสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านแนะแนว หรือครูที่ได้รับผิดชอบงานแนะแนวในโรงเรียน

3. ขนาดของโรงเรียน หมายถึง การกำหนดขนาดของสถานศึกษา โดยใช้จำนวนนักเรียนเป็นเกณฑ์ในการแบ่งขนาดของสถานศึกษา ตามหลักเกณฑ์สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) แบ่งเป็น 3 ขนาด ดังนี้

3.1 ขนาดเล็ก หมายถึง สถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1 – 120 คน

3.2 ขนาดกลาง หมายถึง สถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 121 – 300 คน

3.3 ขนาดใหญ่ หมายถึง สถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป

4. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 หมายถึง หน่วยงาน

ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่กำกับดูแล ประสานส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ประกอบด้วยอำเภอนางรอง อำเภอละหานทราย อำเภอหนองกี่ อำเภอปะคำ อำเภอโนนดินแดง อำเภอโนนสุวรรณ อำเภอหนองหงส์ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา
ค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.1 ความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.2 ความเป็นมาของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.3 ความสำคัญระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.4 กลยุทธ์ความสำเร็จในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2. แผนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา

2.1 การเตรียมการและวางแผนการดำเนินการ

2.2 การปฏิบัติตามแผน

2.3 การกำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงาน

3. บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับระบบการดูแลช่วยเหลือ

นักเรียน

3.1 บทบาทหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.2 บทบาทหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

3.3 บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา

3.4 บทบาทหน้าที่ของผู้ปกครองและชุมชน

3.5 บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4. การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา

4.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

4.2 การคัดกรองนักเรียน

4.3 การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน

4.4 การป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข

4.5 การส่งต่อนักเรียน

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในประเทศ

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กรมสุขภาพจิต (2544 : 15) ได้กล่าวถึงความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานดังกล่าว และมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้อง หรือบุคลากรภายนอก รวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมจากทางโรงเรียนเพื่ออำนวยความสะดวกซึ่งทางด้านวัสดุอุปกรณ์ การบริหารจัดการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 ก : 4) ได้กล่าวถึงระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินการ มีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้อง หรือบุคคลภายนอก รวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมจากสถานศึกษา กระบวนการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นระบบ

โดยสรุปความหมายของการดูแลช่วยเหลือ หมายถึง การส่งเสริม การป้องกัน และการแก้ไขปัญหาโดยมีวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์และปลอดจากสารเสพติด

ความเป็นมาของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคม ความเจริญก้าวหน้าในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ และการเปิดรับข้อมูลข่าวสารแบบไร้พรมแดน ก่อให้เกิดการหลั่งไหลของวัฒนธรรมทั่วโลก ส่งผลให้เด็กและเยาวชนมีการรับรู้ มีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการเกิดปัญหาสังคมมากขึ้น โดยเฉพาะปัญหาเสพติดที่แพร่ระบาดในหมู่นักเรียนนักศึกษา ปัญหาพฤติกรรมวัยรุ่นที่นิยมความฟุ้งเฟ้อ และไม่เหมาะสม ปัญหาพฤติกรรมทางเพศ การมีเพศสัมพันธ์ในช่วงอายุที่เร็วขึ้น ปัญหาการพนัน ปัญหาการก่ออาชญากรรมที่เกิดจากการควบคุมตัวเองไม่ได้ล้วนแต่กระทบต่อคุณภาพชีวิตและความสงบสุขของสังคม ภาพปัญหาของเด็กและเยาวชนเป็นตัวสะท้อนว่าขณะที่โลกมีความเจริญ

อย่างรวดเร็วทางด้านวัตถุและเทคโนโลยีสารสนเทศ แต่ด้วยรุ่นกลับมีคุณภาพจิตใจที่ดีอย่างลง
 อย่างน่าเสียดาย การช่วยเหลือเด็กและเยาวชนเหล่านี้ให้สามารถฝ่ากระแสของการเปลี่ยนแปลง
 ทางสังคมและเทคโนโลยี ซึ่งมีอิทธิพลอย่างรุนแรงต่อการสร้างค่านิยมและรูปแบบการดำเนินชีวิต
 ของพวกเขา จึงจำเป็นต้องอาศัยบุคคลผู้ใกล้ชิดที่เข้าใจธรรมชาติ เจตคติและความต้องการของเด็ก
 และเยาวชนอย่างลึกซึ้ง และสามารถสร้างความผูกพันจนเข้าไปนั่งอยู่กลางใจได้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 ก : 1) ได้กำหนดนโยบายให้
 สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัด มีหน้าที่ในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และส่งเสริม
 สนับสนุนให้สถานศึกษา ครู-อาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการดำเนินงาน
 ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดมาตรการสนับสนุนส่งเสริม
 ศักยภาพนักเรียน เน้นกิจกรรมส่งเสริม พัฒนา ป้องกันและแก้ปัญหา และการคุ้มครองเด็ก
 เพื่อให้นักเรียนทุกคนได้รับการดูแลช่วยเหลือจากครู ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กร
 ที่เกี่ยวข้องและมีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ให้มีคุณธรรม จริยธรรมและสามารถ
 ดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการศึกษาในสถานศึกษา
 การเรียนรู้และวิถีชีวิตในสังคม ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแล
 ช่วยเหลือนักเรียนที่มีขั้นตอนชัดเจน โดยมีวิธีการและเครื่องมือที่มีคุณภาพและมีหลักฐานการ
 ทำงานที่สามารถตรวจสอบได้ มีครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน
 และมีบุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา อันได้แก่ ครู ผู้บริหารสถานศึกษา
 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องให้เข้ามา
 มีส่วนร่วม ในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นการดำเนินงานร่วมกันของกระทรวงศึกษาธิการ
 โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกับกระทรวงสาธารณสุข โดยกรมสุขภาพจิต
 เพื่อร่วมกันวางรากฐานในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ซึ่งมีแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้
 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 ก : 3)

1. ปรับเปลี่ยนบทบาทและเจตคติของผู้บริหารและครู-อาจารย์ให้ส่งเสริมดูแล พัฒนา
 นักเรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม
2. วางระบบที่จะสร้างความมั่นใจว่า นักเรียนทุกคนจะมีครู-อาจารย์อย่างน้อย หนึ่งคน
 ที่จะคอยดูแลทุกข์สุขอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง
3. สนับสนุนให้ครู-อาจารย์มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้ปกครอง เพื่อให้บ้าน โรงเรียน
 และชุมชนเชื่อมประสานและร่วมกันเป็นเครือข่าย ในการเฝ้าระวังดูแลช่วยเหลือนักเรียน

4. ประสานสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน ชุมชนและผู้ชำนาญการในสาขาต่าง ๆ เพื่อให้มีการส่งต่อและรับช่วงการแก้ไข ส่งเสริม พัฒนานักเรียนและเยาวชนในรูปแบบสหวิทยาการ

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะประสบความสำเร็จได้ ผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานต้องมีความเชื่อดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 ค : 3)

1. นักเรียนทุกคนต้องการความรัก ความเข้าใจ การให้อภัย การให้โอกาส อยากเป็นคนดี มีปัญญาและมีความสุข

2. นักเรียนทุกคนมีศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต เพียงแต่ใช้เวลาและวิธีการที่แตกต่างกัน

3. ความสำเร็จของงานต้องอาศัยการร่วมแรงร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมทำของทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

การพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรมและมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวังนั้น มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปฏิบัติการเชิงรุกในการป้องกัน แก้ไขและพัฒนาเด็ก เพื่อให้สามารถต่อสู้เอาชนะภัยคุกคามเด็กและเยาวชนที่นับวันจะรุนแรงมากขึ้น ด้วยเหตุผลดังนี้

1. นโยบายของรัฐบาล

ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่ให้ทุกโรงเรียนดำเนินการจัดกิจกรรมแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ เห็นเป็นรูปธรรม และให้มีคุณภาพมาตรฐานเพื่อจุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา และจากข้อมูลในแบบประเมินการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทำให้ทราบพื้นฐานการดำเนินงานของโรงเรียนในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งมีทั้งจุดแข็งที่ช่วยสนับสนุนให้การทำงานมีประสิทธิภาพ และมีจุดอ่อนที่ต้องปรับปรุงหรือหาวิธีการแก้ไข เพื่อให้การทำงานมีความเข้มแข็งขึ้น อีกทั้งจากการสำรวจความต้องการและข้อเสนอแนะของครู ผู้ปกครองและชุมชนเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และเป็นการสนองความต้องการของผู้ปกครอง และชุมชนด้วยทางโรงเรียนจึงมีโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนขึ้น เพื่อคุณภาพของนักเรียน รวมทั้งบุคลากรในโรงเรียนที่มีกระบวนการดำเนินงานอย่างมีระบบ

2. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 ข : 5) ได้กล่าวถึงในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 มีเป้าหมายให้นักเรียนเป็นคนดี มีปัญญา มีความเป็นไทยและอยู่ร่วมในสังคมอย่างมีความสุข และได้กำหนดจุดหมายให้นักเรียนเห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัย มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ใฝ่เรียนมีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี

3. จรรยาบรรณในวิชาชีพครู

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2544 : 65) กำหนดให้ครูต้องรักและเมตตาศิษย์ โดยให้ความเอาใจใส่ช่วยเหลือ ส่งเสริม ให้กำลังใจในการศึกษาเล่าเรียนแก่ศิษย์โดยเสมอภาคกัน และครูต้องอบรม สั่งสอน ฝึกฝน สร้างเสริมความรู้ ทักษะและนิสัยที่ถูกต้องดีงามให้เกิดแก่ศิษย์ อย่างเต็มความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจ

4. พัฒนาการและความต้องการของนักเรียน

จากความเจริญก้าวหน้าของสังคมโลกและกระแสโลกาภิวัตน์ก่อให้เกิดสภาวะวิกฤติทางสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป เด็กต้องอยู่ท่ามกลางโลกแห่งการแข่งขันและเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาทำให้เกิดปัญหาการปรับตัวที่ไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ส่งผลกระทบต่อสถานการณ์ของเด็กและเยาวชนที่เป็นปัญหาของสังคม

5. ความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน

ด้วยความเชื่อว่าครูคือพ่อแม่คนที่สองของลูกประกอบกับสภาพความยากลำบากในการหาเลี้ยงชีพส่งผลให้ไม่มีเวลาเพียงพอที่จะดูแลบุตรหลานของตน จึงฝากความหวังไว้กับครู และระบบการศึกษาที่จะให้โรงเรียนเป็นแหล่งให้ความรู้และอบรมสั่งสอนและพัฒนาให้บุตรหลานเติบโตอย่างมีคุณภาพและเป็นคนดีของสังคม

ความสำคัญระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนทุกคน ให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุข โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 ก : 4)

1. เพื่อให้โรงเรียนมีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีกระบวนการ วิธีการ และเครื่องมือที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานสามารถตรวจสอบได้
2. เพื่อส่งเสริมให้ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา บุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรภายนอกที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. เพื่อให้ให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือและส่งเสริมพัฒนาเต็มตามศักยภาพ เป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีวัตถุประสงค์ที่จะพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ แต่ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากครูและผู้เกี่ยวข้อง มีการทำงานเป็นทีม ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติและชื่นชมผลงาน เพื่อสร้างสรรค์ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นรูปธรรม และจะก่อประโยชน์แก่นักเรียนและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 ค : 8)

1. นักเรียน

1.1 ได้รับการดูแลช่วยเหลือและพัฒนาด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิตและสภาพแวดล้อมทางสังคมอย่างทั่วถึง

1.2 ได้รับการส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน แก้ไขปัญหาทั้งด้านการเรียนรู้และความสามารถพิเศษ

1.3 ได้รู้จักตนเอง สามารถปรับตัว และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

1.4 มีทักษะชีวิตและมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อน ครูและผู้ปกครอง

2. ครู

2.1 ตระหนักและเห็นความสำคัญในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.2 มีเจตคติที่ดีต่อนักเรียน

2.3 มีผลงานสอดคล้องกับมาตรฐานการประเมินคุณภาพการศึกษา

2.4 มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู

3. ผู้บริหารโรงเรียน

3.1 รู้ศักยภาพของครูในการขับเคลื่อนให้เกิดการปฏิรูปการเรียนรู้

3.2 ได้ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน เพื่อใช้ในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน หลักสูตรและคุณภาพการจัดการศึกษา

3.3 มีรูปแบบกระบวนการพัฒนาและการพัฒนาเชิงระบบภายใต้การมีส่วนร่วม

4. ผู้ปกครอง ชุมชน

4.1 ตระหนักในการมีส่วนร่วมกับโรงเรียน

4.2 เข้าใจถึงวิธีการอบรมสั่งสอนบุตรหลาน

4.3 เป็นตัวอย่างที่ดีแก่บุตรหลาน

4.4 มีสัมพันธภาพที่ดีกับบุตรหลาน เป็นครอบครัวที่เข้มแข็ง

5. โรงเรียน

5.1 มีผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา

5.2 ได้รับการยอมรับ การสนับสนุนและความร่วมมือจากบุคลากร จากชุมชนและจากองค์กรที่เกี่ยวข้อง

5.3 มีการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้และเอื้ออาทร

6. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

6.1 พัฒนานวัตกรรมในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน

6.2 พัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำงาน การนิเทศติดตามผล / ประเมินผล และการวิจัยที่เกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

6.3 มีระบบข้อมูลสารสนเทศ ทั้งข้อมูลระดับบุคคลและระดับโรงเรียน เพื่อใช้พัฒนางานต่อไป

7. ประเทศชาติ

7.1 มีการเชื่อมโยงข้อมูลของเยาวชนทุกระดับ

7.2 ลดปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน และลดค่าใช้จ่ายของหน่วยงานต่าง ๆ

7.3 ประชาชนมีคุณภาพ และเป็นกำลังอันสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ

กลยุทธ์ความสำเร็จในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การดูแล ช่วยเหลือนักเรียนให้ได้รับการส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหา ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกคนในโรงเรียน ทั้งผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง โดยอาศัยกลยุทธ์สู่ความสำเร็จ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547 ก : 9 - 12)

1. การบริหารเชิงระบบ

การบริหารเชิงระบบในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 การวางแผน (Plan) เป็นการวางระบบซึ่งเป็นองค์ประกอบแรกที่สำคัญที่สุด จะต้องกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานเป็นกระบวนการแต่ละขั้นตอนมีวิธีการปฏิบัติที่เป็นมาตรฐาน และมีการบันทึกข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน ข้อมูลจากการบันทึกนี้จะนำไปสู่การตรวจสอบประเมินตนเองและให้ผู้อื่นตรวจสอบได้ และเป็นสารสนเทศที่สะท้อนให้เห็นคุณภาพตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของระบบย่อยอื่นจะส่งผลถึงคุณภาพรวมของโรงเรียนทั้งระบบ

1.2 การดำเนินงาน (Do) เป็นการปฏิบัติงานร่วมกันของทุกคน โดยใช้กระบวนการวิธีการต่าง ๆ และการบันทึกผล บุคคลภายในองค์กรที่รับผิดชอบในระบบย่อยต่าง ๆ จะปฏิบัติและบันทึกผลอย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน

1.3 การตรวจสอบ/ประเมินผล (Check) เป็นการประเมินตนเองร่วมกันประเมินหรือผลัดเปลี่ยนกันประเมินภายในระหว่างบุคคลหรือระหว่างทีมย่อยในโรงเรียน

1.4 การปรับปรุงพัฒนา (Act) เป็นการนำผลการประเมินมาแก้ไขพัฒนางาน ซึ่งอาจจะแก้ไขพัฒนาในส่วนที่เป็นกระบวนการ วิธีการ ปฎิบัติหรือการบันทึกให้ดีขึ้น จนระบบคุณภาพหรือวงจรคุณภาพเป็นวัฒนธรรมการทำงานขององค์กรอย่างยั่งยืน

2. การทำงานเป็นทีม

การดำเนินงานเพื่อให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนบรรลุผลสำเร็จและเป็นไปอย่างยั่งยืน จำเป็นต้องใช้ยุทธวิธีการทำงานร่วมกันเป็นทีมของบุคลากรในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษาตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการผลักดันและบูรณาการการทำงานเข้าสู่ระบบและพัฒนาบุคลากร สนับสนุนปัจจัยเอื้อต่อการดำเนินงาน ติดตาม ประเมินผล พร้อมทั้งสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดความร่วมมือ ร่วมใจ ร่วมคิด และร่วมทำไปพร้อม ๆ กัน ตลอดจนแสวงหาแนวทางในการสร้างเครือข่ายผู้ปกครองและชุมชน (กรมสุขภาพจิต. 2547 ค : 1)

ในการทำงานเป็นทีมเพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ นั้นประกอบด้วย 3 ทีม ดังนี้ (กรมสุขภาพจิต. 2544 : 45)

2.1 ทีมนำ ได้แก่คณะผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาซึ่งจะเป็นผู้วิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อน จัดทำแผนกลยุทธ์ ควบคุม กำกับ ติดตามและสนับสนุน เสริมสร้างพลังร่วม (Empowerment) เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ทีมสนับสนุน เป็นทีมหลักในการสนับสนุนประสานงานด้านวิชาการและอื่น ๆ ให้เกิดการสร้างระบบคุณภาพขึ้น ทีมสนับสนุนจะเป็นใครขึ้นอยู่กับพัฒนาระบบว่าจะมีจุดเน้นที่ระบบใด เช่น ทีมสนับสนุนของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนหัวหน้าทีม คือรองผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ได้รับมอบหมาย (กรมสามัญศึกษา. 2544 : 78)

2.3 ทีมทำ เป็นทีมที่สมาชิกรับผิดชอบการทำงานโดยตรง เช่น ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ ทีมระดับชั้น ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษาจะเป็นผู้มีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ ให้มีคุณภาพ

3. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จะทำให้ได้รับทราบจุดแข็งจุดอ่อนในการดำเนินงานของตน เพื่อให้เกิดแนวทางที่จะพัฒนาให้มีคุณภาพสูงขึ้น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทำได้ทั้งภายในโรงเรียน ระหว่างโรงเรียนและนอกโรงเรียน โดยมีบรรยากาศการทำงานที่เป็นกันเองไม่ใช้การสั่งการหรือบังคับบัญชาทำให้ผู้ปฏิบัติงานในแต่ละส่วนเกิดความรู้สึกที่ดี ไม่ต้องกังวลเรื่องการประเมินผล ตรวจสอบจากผู้บังคับบัญชา

4. การนิเทศติดตามและประเมินผล

การนิเทศติดตามและประเมินผล เป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนางานซึ่งจะช่วย ส่งเสริม สนับสนุนและให้ข้อมูลย้อนกลับที่จะนำไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนางานการนิเทศติดตาม

และประเมินผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือให้นักเรียนให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีคุณภาพ
ควรดำเนินการให้เป็นระบบ โดยมีแนวปฏิบัติ ดังนี้ (กรมสุขภาพจิต. 2546 ง : 32)

4.1 ขั้นการวางแผน

4.1.1 แต่งตั้งคณะกรรมการ

4.1.2 กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด ความสำเร็จ เครื่องมือ

และวิธีการในการนิเทศติดตามและประเมินผล

4.1.3 กำหนดแผนงาน / ปฏิทินการดำเนินงาน

4.2 ขั้นการดำเนินงาน ดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย

ตามสภาพจริงของสถานการณ์

4.3 ขั้นการตรวจสอบ

4.3.1 ตรวจสอบติดตามการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน

4.3.2 ประเมินผลการดำเนินงาน วิเคราะห์ผลการตรวจสอบและการจัดทำ

รายงานผลการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน

4.4 ขั้นการปรับปรุงและพัฒนางาน นำผลการประเมินมาปรับปรุงและดำเนินการ ตามแผนใหม่อย่างต่อเนื่อง

การนิเทศ ติดตามและประเมินผลจะบรรลุเป้าหมายได้ต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 ข : 98-100)

1. การมีส่วนร่วมของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
2. การวางแผนตามระบบมาตรฐาน (P D C A)
3. มีการนิเทศ ติดตามผลเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง
4. จัดทำระบบสารสนเทศ
5. สรุปรายงานและเผยแพร่

การนิเทศ ติดตามและประเมินผลจึงเป็นกระบวนการตรวจสอบและประเมินผลงาน

ในระหว่างการทำงานด้วยการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยมีกระบวนการ
วางแผนที่เป็นระบบ กำหนดขั้นตอน วิธีการ เครื่องมือที่มีมาตรฐาน เป็นการประเมินระบบและ
ผลลัพธ์ของระบบทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยมีบรรยากาศในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมคิด
ร่วมทำ ร่วมแก้ไขปัญหาระหว่างผู้ประเมินและผู้รับการประเมินอย่างเป็นกัลยาณมิตร เพื่อให้ได้
ข้อมูลที่เป็นไปตามสภาพจริงในการนำมาใช้ปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานช่วยเหลือนักเรียน
ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด

แผนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา

การนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเข้าสู่สถานศึกษา มีความสำคัญต่อประสิทธิภาพของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีแผนการดำเนินงานที่ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ และสามารถนำไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่องเป็นเวลา 1 รอบปี ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 ค : 28 - 34)

การเตรียมการและวางแผนการดำเนินงาน

การเตรียมการและวางแผนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ประกอบด้วยกิจกรรม 2 กิจกรรม ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 ค : 29-30)

1. แต่งตั้งคณะกรรมการ
2. วิเคราะห์สภาพความพร้อมของสถานศึกษาและจัดทำแผนปฏิบัติงาน

กิจกรรมที่ 1 แต่งตั้งคณะกรรมการ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้มีคณะกรรมการตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา
2. เพื่อให้มีผู้รับผิดชอบการดำเนินงานในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

วิธีการดำเนินงาน

1. ประชุมหารือเพื่อกำหนดโครงสร้างบุคลากรในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา

2. แต่งตั้งคณะกรรมการ ดังนี้

- 2.1 คณะกรรมการอำนวยการ (ทีมนำ)
- 2.2 คณะกรรมการประสานงาน (ทีมสนับสนุน)
- 2.3 คณะกรรมการดำเนินงาน (ทีมทำ)
- 2.4 กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการอำนวยการ คณะกรรมการประสานงาน คณะกรรมการดำเนินงาน ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

คณะกรรมการดำเนินงาน ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กิจกรรมที่ 2 วิเคราะห์สภาพความพร้อมของสถานศึกษาและจัดทำแผนปฏิบัติงาน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทราบสภาพพื้นฐานของสถานศึกษาที่เกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา เพื่อให้เป็นข้อมูลสำหรับวางแผนการดำเนินงาน

2. เพื่อให้ได้แผนปฏิบัติงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา

ตลอดปีการศึกษา

วิธีการดำเนินงาน

คณะกรรมการอำนวยการและหรือคณะกรรมการประสานงาน ดำเนินงานในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

1. วิเคราะห์สภาพพื้นฐานของสถานศึกษา โดยใช้แบบประเมินหรือแบบสำรวจการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนหรือแบบสอบถามความพร้อมพื้นฐานของสถานศึกษาที่จัดทำขึ้นเอง เพื่อศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อนในด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษาที่มีผลต่อการช่วยเหลือนักเรียนและข้อเสนอแนะของครู รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องในสถานศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำโครงการ แผนปฏิบัติงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา และการจัดกิจกรรมหรือโครงการเพื่อสนับสนุนให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การปฏิบัติตามแผน

การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาประกอบด้วยกิจกรรม ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547 ค : 31-32)

1. สร้างความตระหนักและความเข้าใจบุคลากร
2. ดำเนินการตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กิจกรรมที่ 1 สร้างความตระหนักและความเข้าใจบุคลากร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้บุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ตระหนักถึงความสำคัญและเห็นคุณค่าของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
2. เพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษามีความเข้าใจบทบาทภาระหน้าที่ของการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. เพื่อให้บุคลากรทุกคนในสถานศึกษามีความเข้าใจในขั้นตอน วิธีการและมีการประสานความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้องในสถานศึกษาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

วิธีการดำเนินงาน

คณะกรรมการประสานงานอาจดำเนินการสร้างความเข้าใจกับบุคลากรในสถานศึกษา ในลักษณะดังนี้

1. ประชุมชี้แจงและสร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรในสถานศึกษาด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดเจตคติที่ดีต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีความยินดีร่วมมือร่วมใจในการทำงานเพื่อช่วยเหลือนักเรียน

2. ฝึกอบรมบุคลากร โดยเฉพาะครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาให้มีความรู้ความสามารถ เทคนิคหรือทักษะต่าง ๆ ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเบื้องต้น

3. ประชาสัมพันธ์งานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้กับบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบอย่างต่อเนื่อง

4. ประเมินผลการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับบุคลากรในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและนำผลการประเมินมาเป็นข้อในการพัฒนาบุคลากรต่อไป

กิจกรรมที่ 2 ดำเนินการตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ครูได้ดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่กำหนดไว้

2. เพื่อให้ให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือจากครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาอย่างทั่วถึงและตรงตามสภาพและความต้องการของนักเรียน

วิธีการดำเนินงาน

1. ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งมีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

1.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งอย่างน้อยต้องครอบคลุมด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ และด้านครอบครัว

1.2 การคัดกรองนักเรียน โดยจัดแบ่งกลุ่มนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติและกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา

1.3 การส่งเสริมและพัฒนานักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลด้วยกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมโฮมรูม (Homeroom) กิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom Meeting)

1.4 การป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหานักเรียนในกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การให้คำปรึกษาหารือ กิจกรรมในห้องเรียน กิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมเพื่อช่วยเพื่อน (Buddy) กิจกรรมสอนเสริม กิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง

1.5 การส่งต่อนักเรียนไปรับการช่วยเหลือจากครูอื่น ๆ เช่น ครูแนะแนว หรือฝ่ายปกครอง เป็นต้น

2. บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงานและควรบันทึกขั้นตอน

3. สรุปผลการปฏิบัติงาน รายงานผลการดำเนินงาน

การกำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงาน

การกำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วยกิจกรรม ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547 ค : 33-34)

1. ประเมินเพื่อทบทวน

2. ประเมินผลเพื่อพัฒนาและสรุปรายงาน

กิจกรรมที่ 1 ประเมินเพื่อทบทวน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทราบผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคที่มีในแต่ละระดับและนำข้อมูลไปใช้ในการทบทวนและปรับปรุงระหว่างการทำงาน

2. เพื่อให้ได้รายงานผลการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในแต่ละระดับชั้นสำหรับการจัดทำสรุปรายงานของสถานศึกษาต่อไป

วิธีการดำเนินงาน

1. คณะกรรมการอำนวยการแต่งตั้งผู้ทำหน้าที่ประเมินคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและการดำเนินงานของครูในแต่ละระดับชั้น

2. ดำเนินการประเมินแต่ละระดับชั้น โดยผู้ที่ได้รับคำสั่งแต่งตั้งหรือผู้แทนครูในแต่ละระดับ ซึ่งได้รับการอบรมหรือมีความรู้ ทักษะในการประเมิน โดยดำเนินการประเมินสลับระหว่างระดับชั้น

3. นำผลดังกล่าวมาปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้น

4. ดำเนินการประเมินคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและการดำเนินงานของครูในแต่ละระดับ ภาคเรียนละ 1 ครั้ง

5. ผู้ทำหน้าที่ประเมินจัดทำรายงานการประเมินคุณภาพของแต่ละระดับส่งคณะกรรมการประสานงาน เพื่อรายงานผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

กิจกรรมที่ 2 ประเมินผลเพื่อพัฒนาและสรุปงาน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ได้รับรายงานสรุปผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในแต่ละภาคเรียน และปีการศึกษา

2. เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุง พัฒนาระบบวิธีการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วิธีการดำเนินงาน

1. ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษาแต่ละคนจัดทำรายงานการดำเนินงานเสนอประธานคณะกรรมการดำเนินงานทุกสิ้นภาคเรียน
2. คณะกรรมการดำเนินงานในแต่ละระดับจัดทำรายงานสรุปเป็นระดับเสนอคณะกรรมการประสานงาน
3. คณะกรรมการประสานงานจัดทำสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากประธานคณะกรรมการดำเนินงานและจากการประเมิน เพื่อทบทวนแล้วนำมาจัดทำรายงานเป็นภาพรวมของสถานศึกษา เสนอคณะกรรมการอำนวยการ
4. คณะกรรมการอำนวยการดำเนินงาน ดังนี้

4.1 ประชุมพิจารณารายงานจากคณะกรรมการประสานงาน เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

4.2 นิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงานของคณะกรรมการดำเนินงานทุกระดับอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีการประชุมติดตามผลอย่างสม่ำเสมออย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทุกกิจกรรมที่กล่าวมาทั้งหมดในข้างต้น ผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนที่ทำหน้าที่เป็นครูที่ปรึกษาคูแนะแนว ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานใกล้ชิดกับนักเรียนในโรงเรียน ถือว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ต่อความสำเร็จของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกตัวแปรเป็นสถานภาพ ซึ่งแบ่งออกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครู มาศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อจะได้ทราบถึงสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อที่จะได้นำข้อมูลไปสนับสนุนการดำเนินงาน หรือให้ขวัญกำลังใจแก่ครูด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การประชุมกับครูในระดับต่าง ๆ เป็นครั้งคราว

บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนทุกคน ให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 ค : 13-25)

1. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
3. สถานภาพตำแหน่ง
 - 3.1 ผู้บริหาร
 - 3.2 ครู
 - 3.3 นักเรียน
 - 3.4 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 3.5 บุคลากรอื่นๆ
4. ผู้ปกครองและชุมชน
 - 4.1 ผู้ปกครอง / เครือข่ายผู้ปกครอง
 - 4.2 ชุมชน
5. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 ภาครัฐ
 - 5.2 ภาคเอกชน
 - 5.3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 - 5.4 องค์กรอิสระ

1. บทบาทหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน่วยงานกลางที่มีบทบาทหน้าที่ในการกำหนดนโยบายการดำเนินงานและส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติ คือ สถานศึกษาสามารถดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีบทบาทหน้าที่และแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

- 1.1 กำหนดนโยบายและหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินงานด้านการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 1.2 ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็น เครือข่ายการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือ นักเรียน
- 1.3 ส่งเสริมสนับสนุนให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เกิดการพัฒนาองค์ความรู้สู่การปฏิบัติด้านดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 1.4 สนับสนุน ช่วยเหลือให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา สามารถดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.5 ส่งเสริมให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีระบบติดตามประเมินผลและรายงานความก้าวหน้าของการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

แนวทางการดำเนินงาน

1. กำหนดยุทธศาสตร์ เป้าหมาย และจุดเน้น ด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
2. มอบหมายหน่วยงานที่รับผิดชอบในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างชัดเจน
3. เชิญประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงสาธารณสุข สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ฯลฯ เพื่อวางแผนปฏิบัติร่วมกัน
4. พัฒนาบุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้มีความเข้มแข็งด้านองค์ความรู้และการปฏิบัติด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย
5. ส่งเสริมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้มีการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อการพัฒนาด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
6. ช่วยเหลือแก้ปัญหาอุปสรรคของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา อันเป็นเหตุให้การปฏิบัติงานไม่ประสบผลสำเร็จ
7. กำกับ ติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานด้านการดูแลความช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 ค : 14)

2. บทบาทหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นหน่วยงานที่สนับสนุนและส่งเสริมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนภายในสังกัด รวมทั้งการประสาน ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงาน จึงมีบทบาทหน้าที่และแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

- 2.1 นำนโยบายด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสู่การปฏิบัติ
- 2.2 ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษา เกิดการพัฒนาองค์ความรู้และความสามารถในการปฏิบัติด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 2.3 สนับสนุน ช่วยเหลือให้สถานศึกษาสามารถดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ
- 2.4 ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมมือกันดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 2.5 ติดตาม ประเมินผลและรายงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

แนวทางการดำเนินงาน

1. จัดทำระบบข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือและปัญหาพฤติกรรมนักเรียนของสถานศึกษา
2. จัดทำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้เป็นเครื่องมือให้คำปรึกษาตามสภาพปัญหาและความต้องการของนักเรียนและผู้สนใจ
3. จัดให้มีแผนงาน โครงการและกิจกรรมการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับพื้นที่
4. นิเทศ ติดตามผล รายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน
5. ฝึกอบรม พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ เทคนิคและทักษะในการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้
6. จัดทำมาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำหรับเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา
7. สนับสนุนให้สถานศึกษา ศึกษา วิจัย และพัฒนาเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อนำผลมาพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
8. จัดให้มีเครือข่ายประสานงานและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
9. ช่วยเหลือ แก้ปัญหาอุปสรรคของสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ
10. จัดกลุ่มสถานศึกษาให้เป็นเครือข่ายพัฒนาคุณภาพ ช่วยเหลือดูแลซึ่งกันและกันจนสามารถดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้
11. เป็นหน่วยงานกลางในการประสานการดำเนินงานกับหน่วยงานอื่นๆ เช่น จัดประชุมสัมมนาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ร่วมกับสถานศึกษาให้รับรู้บทบาทการปฏิบัติงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนร่วมเป็นคณะทำงาน คณะกรรมการดำเนินงาน
12. สร้างขวัญ กำลังใจและประชาสัมพันธ์ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบอย่างต่อเนื่อง
13. ติดตาม ประเมินผลและรายงานการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 ค : 15-16)

3. บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา

สถานศึกษาประกอบด้วยบุคคลต่าง ๆ ที่จะทำให้การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบผลสำเร็จ โดยมีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานของแต่ละบุคคลประกอบด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 ค : 17)

3.1 บทบาทหน้าที่ผู้บริหารสถานศึกษา

3.2 บทบาทหน้าที่ครู

3.3 บทบาทหน้าที่นักเรียน

3.4 บทบาทหน้าที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.5 บทบาทหน้าที่บุคลากรอื่นๆ

3.1 บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะที่เป็นผู้นำสูงสุดในสถานศึกษาต้องสามารถบริหารจัดการและให้ความสำคัญในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือให้นักเรียนให้ประสบผลสำเร็จ จึงควร มีบทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงาน ดังนี้

3.1.1 บริหารจัดการให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาให้ชัดเจน และมีประสิทธิภาพ

3.1.2 ประสานงานระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานและบุคคลภายนอก เช่น ผู้ปกครองเครือข่ายผู้ปกครอง องค์กรต่างๆ เช่น สาธารณสุขอำเภอ โรงพยาบาล สถานีตำรวจ

3.1.3 ดูแล กำกับ นิเทศ ติดตาม ประเมินผล สนับสนุนและให้ขวัญกำลังใจ ในการดำเนินงาน

แนวทางการดำเนินงาน

1. กำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
2. สร้างความตระหนักให้ครูทุกคนและบุคคลที่เกี่ยวข้องเห็นคุณค่าและความจำเป็นของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. กำหนดโครงสร้างการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เหมาะสมกับสถานศึกษา
4. แต่งตั้งคณะกรรมการและกำหนดเกณฑ์จำแนกกลุ่มนักเรียน
5. ประชุมคณะกรรมการและกำหนดเกณฑ์จำแนกกลุ่มนักเรียน
6. ส่งเสริมให้ครูทุกคนและบุคคลที่เกี่ยวข้องได้รับรู้เพิ่มเติม มีทักษะเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง
7. เชิญร่วมเป็นกรรมการและเครือข่ายในการช่วยเหลือนักเรียน
8. ประชุมปรึกษาหารือและขอความร่วมมือ
9. กำหนดปฏิทินการดำเนินงาน
10. นิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล

11. ขกย่องให้รางวัล เผยแพร่ผลงานการดำเนินงานในโอกาสต่าง ๆ (สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 ค : 17 - 18)

3.2 บทบาทหน้าที่ของครู

ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุดและเป็นบุคลากร
หลักในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงควรมีบทบาทหน้าที่และแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้

- 3.2.1 รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
- 3.2.2 คัดกรอง จำแนกกลุ่มนักเรียน
- 3.2.3 จัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมและพัฒนา เป็นรายบุคคล
- 3.2.4 จัดกิจกรรมป้องกัน แก้ไขและช่วยเหลือ
- 3.2.5 ส่งต่อนักเรียน
- 3.2.6 รายงานผล

แนวทางการดำเนินงาน

1. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนเป็นรายบุคคล จัดเตรียมเครื่องมือ
เก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. หาข้อมูลเพิ่มเติมโดยนำเครื่องมือไปเก็บข้อมูลและปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน
3. เก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ
4. วิเคราะห์ข้อมูล
5. ดำเนินการคัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์ที่กำหนด
6. สรุปผลการจำแนกนักเรียนเป็นกลุ่ม
7. จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริม โดย
 - 7.1 เชื่อมบ้าน
 - 7.2 จัดกิจกรรมโฮมรูม
 - 7.3 สร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน
 - 7.4 ประชุมผู้ปกครอง
 - 7.5 จัดหมายข่าว
8. จัดกิจกรรมพัฒนาให้เหมาะสมกับกลุ่มนักเรียน
9. ให้คำปรึกษา
10. ให้ความช่วยเหลือเบื้องต้น
11. ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองในการช่วยเหลือแก้ไข
12. ดำเนินการส่งต่อภายในไปยังบุคคลหรือฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

13. รายงานผลระหว่างดำเนินการ

14. รายงานผลเมื่อสิ้นสุด

หมายเหตุ: การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือแก่นักเรียนทุกชั้นตอน ครูประจำชั้น /ครูที่ปรึกษา
ควรรายงานผลการปฏิบัติงานทุกชั้นตอนการดำเนินงานเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบ
ปรับปรุงและพัฒนา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 ค : 18-19)

3.3 บทบาทหน้าที่ของครูประจำวิชา/ครูทั่วไป

ครูทุกคนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามจุดหมาย
ของหลักสูตร มีหน้าที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้และดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่
นักเรียน

แนวทางการดำเนินงาน

3.3.1 ศึกษา สังเกต ดูแล รวบรวมข้อมูล

3.3.2 ประสานงานกับครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา เพื่อส่งเสริม ป้องกัน แก้ไขพฤติกรรม

นักเรียน

3.3.3 จัดกิจกรรมส่งเสริม ป้องกัน แก้ไข เพื่อพัฒนาผู้เรียน

หมายเหตุ: โรงเรียนใดไม่มีครูประจำวิชา ให้ครูที่ทำหน้าที่ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาปฏิบัติหน้าที่
ตามบทบาทหน้าที่ครูประจำวิชา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 ค : 20)

3.4 บทบาทหน้าที่ของครูแนะแนว

ครูแนะแนวเป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อการจัดระบบงานแนะแนวซึ่งมี
ความสัมพันธ์กับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงควรมีบทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงาน
ดังนี้

3.4.1 สนับสนุนครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3.4.2 จัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนา

3.4.3 จัดกิจกรรมป้องกัน แก้ไข ช่วยเหลือ

3.4.4 ส่งต่อนักเรียน

แนวทางการดำเนินงาน

1. ให้คำปรึกษาช่วยเหลือแก่ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา

2. ให้ความมั่นใจ กำกับใจกับผู้ร่วมงานในการปฏิบัติงาน

3. ให้คำปรึกษาครอบคลุมทั้งด้านการเรียนอาชีพ ชีวิตและสังคม ทั้งรายกลุ่มและ

รายบุคคล

4. ศึกษานักเรียนเป็นรายกรณี (Case Study)

5. เตรียมเครื่องมือสนับสนุนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ
6. ให้คำปรึกษา ในการจัดทำข้อมูลนักเรียน ประกอบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกรณีนักเรียนย้ายที่เรียน

7. จัดกิจกรรมป้องกัน ช่วยเหลือ แก้ไข พฤติกรรมนักเรียน
8. ให้นักเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล
9. ให้คำปรึกษา
10. ให้ความช่วยเหลือ
11. ประสานความร่วมมือกับครูประจำชั้น /ครูที่ปรึกษาผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้อง
12. ส่งต่อนักเรียนให้กับผู้เชี่ยวชาญภายนอก

หมายเหตุ : โรงเรียนใดที่ไม่มีครูแนะแนวให้ครูที่ทำหน้าที่ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาปฏิบัติตาม บทบาทหน้าที่ของครูแนะแนว (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 ค : 20-21)

3.5 บทบาทหน้าที่ของนักเรียน

นักเรียนเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้งเป็นผู้รับการช่วยเหลือและให้ความช่วยเหลือแก่สถานศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางการดำเนินงาน

1. ให้ความร่วมมือกับคณะกรรมการนักเรียน
2. ให้ความร่วมมือในการสอดส่องพฤติกรรมของนักเรียนในสถานศึกษา
3. ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี
4. สร้างเครือข่ายเพื่อนช่วยเพื่อน พี่ช่วยน้อง
5. เข้าร่วมกิจกรรมของสถานศึกษา
6. ประสานสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับบ้าน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 ค : 22)

4. บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นองค์กรบุคคลที่ประกอบด้วยตัวแทนจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีส่วนในการพัฒนาการศึกษา จึงควรมีบทบาทหน้าที่และแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

แนวทางการดำเนินงาน

1. ให้คำปรึกษาในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
2. เสนอแนะแนวทางในการส่งเสริม พัฒนาแก้ไขปัญหานักเรียน

3. ติดต่อประสานงานขอความร่วมมือกับหน่วยงาน องค์กรต่างๆ ในการส่งเสริมพัฒนา แก้ไข

4. อำนาจความสะดวกในการประสานงาน เมื่อสถานศึกษาต้องการความช่วยเหลือ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 ค : 23)

5. บทบาทหน้าที่ของผู้ปกครองและชุมชน

ชุมชนเป็นสังคมที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมและพฤติกรรมของเด็กบุคคลทุกคน ในชุมชนล้วนมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือ ส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองในแนวทางที่เหมาะสม จึงควรมีบทบาทหน้าที่สนับสนุนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

แนวทางการดำเนินงาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 ค : 24)

1. จัดสภาพแวดล้อมของชุมชนที่เอื้อต่อการพัฒนานักเรียน
2. ช่วยสอดส่องดูแลนักเรียน
3. เป็นแหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียน
4. สร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน
5. ให้ข้อมูลข่าวสารพฤติกรรมของนักเรียนกับสถานศึกษา
6. เข้าร่วมกิจกรรมของสถานศึกษา

6. บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประกอบด้วยบุคคล องค์กรต่าง ๆ ทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรอิสระต่างๆ ซึ่งล้วนแต่มีความสำคัญต่อการส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพ จึงควรมีบทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงาน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546 ค : 25)

- 6.1 ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับพฤติกรรมและพัฒนาการของเด็กวัยต่างๆ
- 6.2 สอดส่องดูแลให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ทั้งด้านความปลอดภัยและการแก้ไขปัญหาพฤติกรรม
- 6.3 ร่วมมือกับสถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนให้ได้รับการพัฒนาตามศักยภาพของแต่ละบุคคล
- 6.4 เป็นแหล่งการเรียนรู้และฝึกงาน และเพิ่มพูนประสบการณ์แก่นักเรียนตามความรู้ ความสามารถ ความสนใจและความถนัด
- 6.5 ติดตามผล สะท้อนปัญหาและแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน

6.6 ให้ความร่วมมือและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารสารสนเทศที่เป็นประโยชน์และน่าสนใจ

6.7 ให้การสนับสนุนและเป็นเครือข่ายในการพัฒนา และขยายผลการดำเนินงาน ตลอดจนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

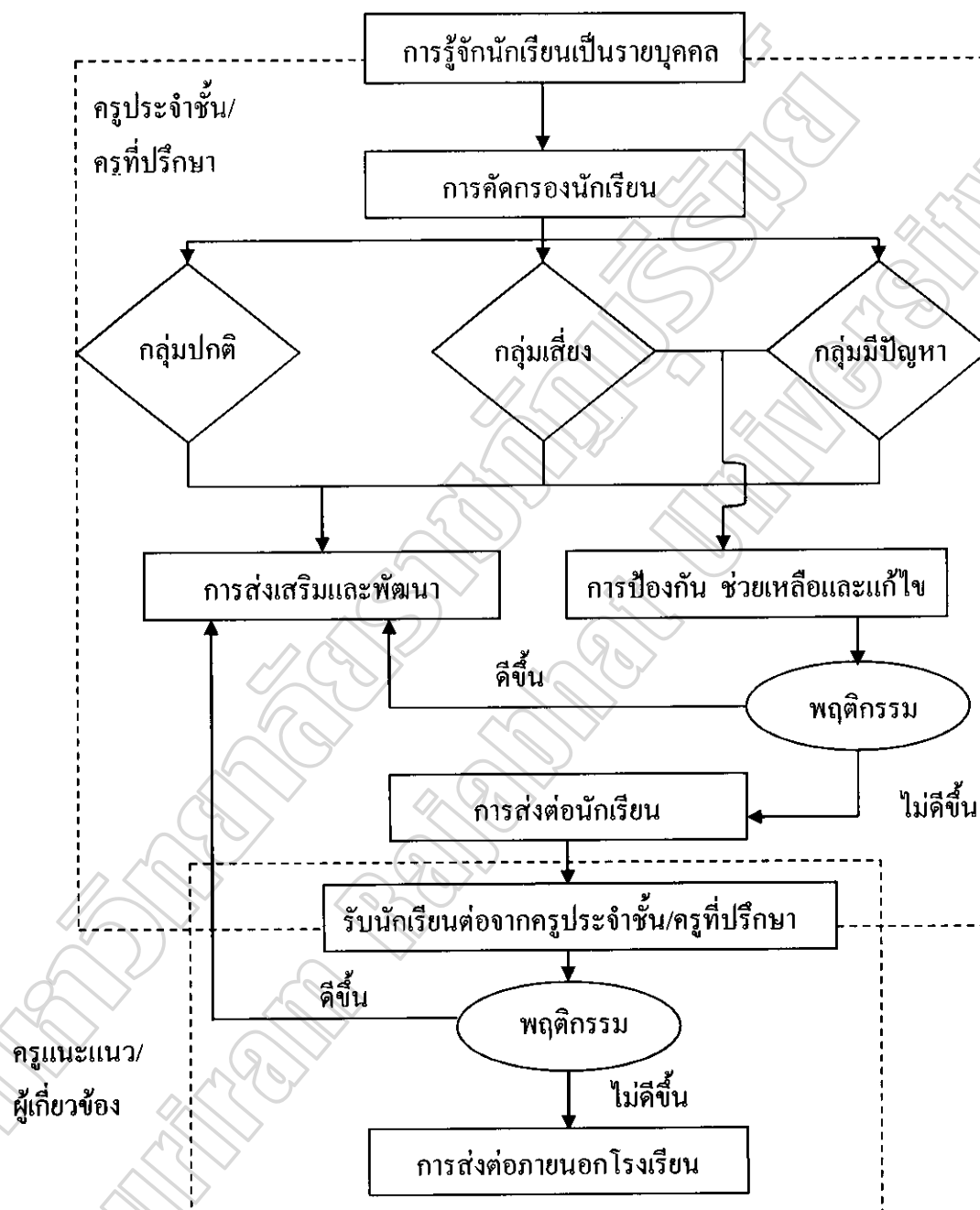
การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายและบรรลุผล จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกส่วนในสังคม และเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการ ปฏิบัติงานให้สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีคุณภาพ การประสานงานและการสร้างความร่วมมือร่วมใจในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาควรประสานความร่วมมือทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน เช่น กรมสุขภาพจิต ศูนย์อนามัยเขต สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด / อำเภอ โรงพยาบาล องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม สื่อมวลชน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ องค์การเอกชน องค์การอิสระ ซึ่งมีความสามารถให้การสนับสนุนและให้ความร่วมมือได้เป็นอย่างดี

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา จะต้องเป็นความร่วมมือกันในการดำเนินงานของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยงานต้นสังกัด สถานศึกษา หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง โดยมีบุคลากรหลักในการดำเนินงาน คือ ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา โดยมีภารกิจที่เป็นหัวใจของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 กิจกรรม คือ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 ค : 36)

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. การคัดกรองนักเรียน
3. การส่งเสริมและพัฒนาเด็กนักเรียน
4. การป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข
5. การส่งต่อนักเรียน

กระบวนการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ภาพประกอบ 2.1 กระบวนการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ที่มา : (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 ค : 35)

การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

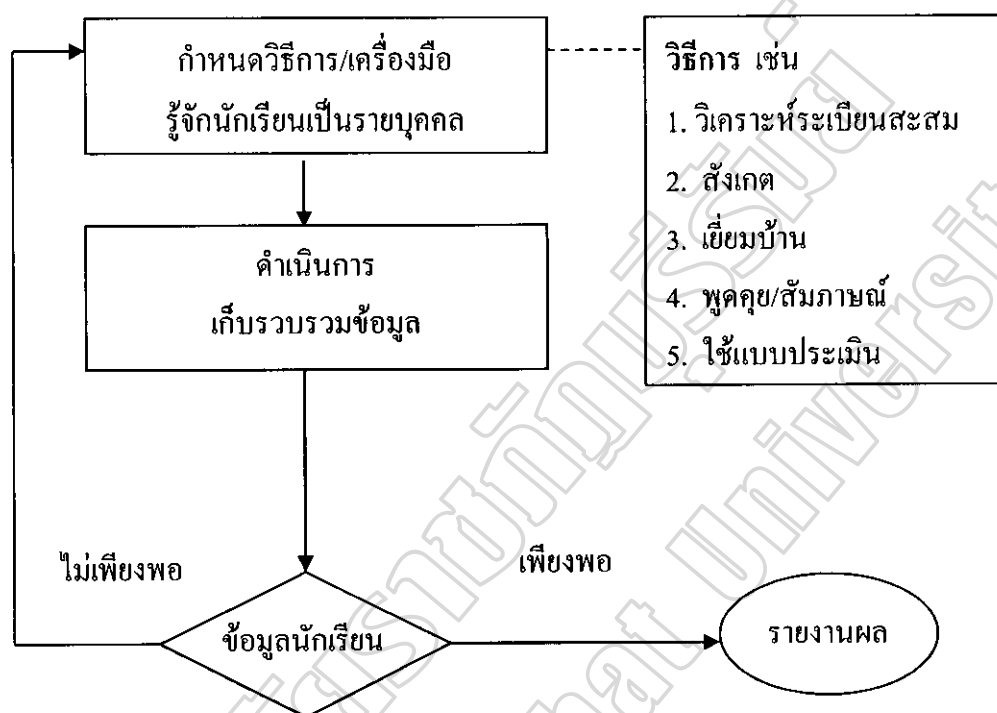
การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเป็นวิธีการสำคัญที่จะช่วยให้ครูทราบถึงจุดแข็งจุดอ่อนของนักเรียนแต่ละคน โดยใช้เครื่องมือที่หลากหลาย ซึ่งต้องเลือกวิธีการและเครื่องมือหรือเทคนิคต่าง ๆ เพื่อประสิทธิภาพในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและสามารถนำไปวางแผนเพื่อการช่วยเหลือ ป้องกันและส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนแต่ละคนได้อย่างเหมาะสม

1. ขั้นตอนการปฏิบัติ

การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมีขั้นตอนการปฏิบัติที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการ ดังนี้ (กรมสุขภาพจิต. 2547 ก : 53)

- 1.1 จัดครูที่ปรึกษาให้เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละกลุ่มในสัดส่วน ครู : นักเรียน คือ 1 : 20 - 25 คน
- 1.2 ทีมประสานกำหนดวิธีการและเครื่องมือรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
- 1.3 ทีมประสานอบรมวิธีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ในกรณีที่ยังไม่เคยเข้ารับการอบรม
- 1.4 ครูที่ปรึกษาดำเนินการรวบรวมข้อมูลรายบุคคลของนักเรียน
- 1.5 หากข้อมูลที่ได้จากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมีครบถ้วนต่อการนำไปใช้ในการคัดกรองนักเรียนให้ดำเนินการสรุปรายงานผลไปตามลำดับ หากข้อมูลไม่ครบถ้วนเพียงพอสำหรับการคัดกรอง ให้ทบทวนและปรับวิธีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเพิ่มเติมซึ่งสรุปเป็นขั้นตอนการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ได้ดังนี้

ขั้นตอนการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

ภาพประกอบ 2.2 ขั้นตอนการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

ที่มา : (กรมสุขภาพจิต. 2547 ก : 5)

2. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

2.1 ร้อยละ 80 ของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาดูแลนักเรียนในสัดส่วน ครู :

นักเรียน คือ 1 : 20 - 25 คน

2.2 นักเรียนทุกคนได้รับการประมวลข้อมูลการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

2.3 ร้อยละ 80 ของนักเรียน มีข้อมูลประมวลผลการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

ครบถ้วนตามเกณฑ์มาตรฐานของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3. ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน

การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลนั้น ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาต้องมีข้อมูลพื้นฐานที่ครบถ้วน ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการคัดกรองนักเรียนต่อไป ซึ่งข้อมูลพื้นฐานที่ควรทราบและรวบรวมได้ ได้แก่ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 ค : 37)

3.1 ด้านความสามารถ

3.1.1 ความสามารถด้านการเรียนรู้

3.1.2 ความสามารถพิเศษ/อัจฉริยะ

3.2 ด้านสุขภาพ

3.2.1 ร่างกาย / ความพิการ

3.2.2 จิตใจ / พฤติกรรม

3.3 ด้านครอบครัว

3.3.1 เศรษฐกิจ

3.3.2 การคุ้มครองสวัสดิการ

3.4 ด้านสารเสพติด

3.5 ด้านความปลอดภัย

3.6 พฤติกรรมทางเพศ

3.7 ด้านอื่น ๆ ที่มีความสำคัญหรือเกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

4. วิธีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลให้ครอบคลุมทุกด้านนั้น จำเป็นต้องใช้วิธีการที่หลากหลายและเหมาะสม ดังนี้ (กรมวิชาการ. 2546 : 38)

4.1 การสังเกต

4.1.1 พฤติกรรมการแสดงออก

4.1.2 พฤติกรรมการทำงาน

4.2 การสัมภาษณ์

4.2.1 ผู้ที่เกี่ยวข้อง

4.2.1.1 ภายในสถานศึกษา ได้แก่ ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา
ครูวิชาการ เพื่อนครู และเพื่อนนักเรียน

4.2.1.2 ภายนอกสถานศึกษา ได้แก่ ผู้ปกครองเด็กนักเรียน

ญาติที่ใกล้ชิด เพื่อนบ้าน

4.2.2 ตัวนักเรียน

4.3 การเยี่ยมบ้าน เพื่อทราบข้อมูลพื้นฐานอื่น ๆ เกี่ยวกับนักเรียน เช่น

4.3.1 สภาพเศรษฐกิจ / สังคม

4.3.2 ความสัมพันธ์ในครอบครัว

4.4 การศึกษาข้อมูล

4.4.1 ผลงานของนักเรียน ได้แก่ อัดชีวประวัติ บันทึกประจำวัน สมุดทำงานแบบฝึกหัด งานฝีมือ/สิ่งประดิษฐ์ โครงงาน

4.4.2 เอกสาร/หลักฐานอื่นๆ ได้แก่ ระเบียบสะสม การศึกษาเด็กเป็นรายกรณี บันทึกสุขภาพ บันทึกการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น

4.5 การทดสอบ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวัดความสามารถทางการเรียน วัดความถนัด / ความสนใจ วัดทักษะความสามารถด้านต่างๆ ตลอดจนประเมินเพื่อคัดแยกนักเรียนประกอบด้วย

4.5.1 แบบทดสอบที่สถานศึกษาสร้างขึ้นเอง

4.5.2 แบบทดสอบระดับชาติ

4.5.3 แบบทดสอบมาตรฐาน

5. แนวทางการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียน

การศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียนรายบุคคลมีประเด็นที่ควรพิจารณาและเครื่องมือหรือแหล่งข้อมูลประกอบตามตัวอย่าง ดังตาราง 2.1 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 ก : 39-42)

ตาราง 2.1 แนวทางการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียน

ข้อมูลนักเรียน	ข้อมูลพื้นฐาน	เครื่องมือ/แหล่งข้อมูล
1.ความสามารถด้านการเรียน	1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแต่ละรายวิชา 2. ผลการเรียนรู้เฉลี่ยของภาคเรียน/ปีการศึกษาที่ผ่านมา	1. ระเบียบสะสม 2. แบบประเมินจุดแข็งจุดอ่อน 3. แบบทดสอบทางการเรียนประเภทต่างๆ

ตาราง 2.1 (ต่อ)

ข้อมูลนักเรียน	ข้อมูลพื้นฐาน	เครื่องมือ/แหล่งข้อมูล
2. ความสามารถพิเศษ	3. ผลการทดสอบวัดความรู้ มาตรฐานระดับชาติ (NT) 4. พฤติกรรมการเรียน 1. พฤติกรรมที่ขี้บ่นถึง ความสามารถพิเศษ 2. ผลงาน ชิ้นงาน โครงการงาน 3. เอกสารหลักฐานร่องรอยที่ แสดงถึงพฤติกรรมที่โดดเด่น	4. แบบสำรวจพฤติกรรม ทางการเรียน ฯลฯ 1. ระเบียบสะสม 2. แบบสำรวจความสามารถ พิเศษ (10 แนว) 3. แบบประเมินพหุปัญญา 4. แฟ้มสะสมผลงาน ฯลฯ
3. ด้านสุขภาพร่างกาย	1. ความปกติ ความพิการหรือ ความบกพร่องทางร่างกาย เช่น การมองเห็น การได้ยิน ความบกพร่องด้านการพูด 2. โรคประจำตัว 3. ความสัมพันธ์ระหว่าง ส่วนสูงกับน้ำหนัก 4. ความสะอาดของร่างกาย	1. แบบสำรวจนักเรียนที่มี ความต้องการพิเศษ 2. ระเบียบสะสม 3. แบบบันทึกสุขภาพ 4. แบบบันทึกการสัมผัส 5. แบบบันทึกการสังเกต
4. จิตใจและพฤติกรรม	1. สภาพอารมณ์ที่มีผลต่อการ ดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น ความวิตกกังวล 2. ความประพฤติ เช่น การลัก ขโมย การทำร้ายตัวเอง 3. พฤติกรรมต่างๆ ที่มีผลต่อ การเรียน ความสามารถ และ การปรับตัว เช่น พฤติกรรม ไม่อยู่นิ่ง สมาธิสั้น 4. ความสัมพันธ์กับเพื่อน/ครู/	1. บันทึกการเยี่ยมบ้าน 2. แบบประเมินจุดแข็ง จุดอ่อน 3. แบบประเมินความฉลาด ทาง อารมณ์ (EQ) 4. แบบบันทึกการสังเกต 5. แบบบันทึกการสัมผัส ฯลฯ

ตาราง 2.1 (ต่อ)

ข้อมูลนักเรียน	ข้อมูลพื้นฐาน	เครื่องมือ/แหล่งข้อมูล
5. ด้านเศรษฐกิจ	1. รายได้ผู้ปกครอง 2. ภาระหนี้สิน 3. ความเพียงพอของรายรับกับรายจ่าย 4. จำนวนเงินที่นักเรียนได้รับและใช้จ่ายในแต่ละวัน	1. ระเบียบสะสม 2. แบบบันทึกการเยี่ยมบ้าน 3. แบบระบบข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา 4. แบบบันทึกการสัมภาษณ์
6. การคุ้มครองสวัสดิภาพ	1. ความสามารถในการคุ้มครอง ดูแลนักเรียนได้อย่างปลอดภัย 2. ความเหมาะสมของสภาพที่อยู่อาศัย 3. ความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว 4. การถูกคุกคามและล่วงละเมิดทางเพศ	1. ระเบียบสะสม 2. แบบบันทึกการเยี่ยมบ้าน 3. แบบสำรวจข้อมูลนักเรียนด้วยโอกาส 4. แบบบันทึกการสังเกต ฯลฯ
7. ด้านการใช้สารเสพติด	1. พฤติกรรมที่แสดงออก 2. พฤติกรรมการเรียนในชั้นเรียน 3. การใช้จ่ายเงิน 4. การคบเพื่อน 5. สุขภาพและบุคลิกภาพ 6. สถานภาพทางครอบครัวและสิ่งแวดล้อม 7. ผลการตรวจปัสสาวะ	1. แบบบันทึกการสังเกต 2. แบบบันทึกการสัมภาษณ์ 3. แบบสอบถาม 4. บันทึกการเยี่ยมบ้าน 5. แบบสรุปผลการตรวจสุขภาพ 6. แบบสรุปผลการตรวจปัสสาวะ ฯลฯ
8. ด้านความปลอดภัย	1. สถานภาพครอบครัวและสิ่งแวดล้อม	1. ระเบียบสะสม

ตาราง 2.1 (ต่อ)

ข้อมูลนักเรียน	ข้อมูลพื้นฐาน	เครื่องมือ/แหล่งข้อมูล
9. พฤติกรรมทางเพศ	2. ข้อมูลการเดินทาง/การใช้ยานพาหนะ 3. การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา 4. การแต่งกายที่ล้อแหลม	2. แบบประเมินจุดแข็งจุดอ่อนของนักเรียน นักเรียน/ผู้ปกครอง 3. แบบบันทึกการสัมภาษณ์แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมนักเรียน 4. แบบบันทึกการเยี่ยมบ้าน ฯลฯ
	1. บุคลิกภาพทางเพศ 2. การแสดงออกทางเพศ	1. แบบบันทึกการสังเกต 2. แบบบันทึกการสัมภาษณ์ 3. แบบสอบถาม 4. แบบทดสอบบุคลิกภาพ 5. ข้อมูลจากแหล่งอื่น เช่น จากเพื่อน ผู้ปกครอง

นักเรียนแต่ละคนมีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่ไม่เหมือนกัน และได้หล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมหลากหลายรูปแบบ ทั้งด้านบวกและด้านลบ ดังนั้น การรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียน จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อคัดกรองนักเรียนเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนาการป้องกัน แก้ไขและช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์มิใช่การใช้ความรู้สึกหรือ การคาดเดาโดยเฉพาะในการแก้ไขปัญหาที่นักเรียน ซึ่งจะทำให้เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียนหรือหากจำเป็นต้องเกิดก็ให้น้อยที่สุด

การคัดกรองนักเรียน

การคัดกรองนักเรียนเป็นการจัดแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มตามพฤติกรรม ซึ่งอาจแบ่งเป็น 2-3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา โดยพิจารณาการจัดกลุ่มจากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลซึ่งสถานศึกษาควรจัดทำเกณฑ์การคัดกรองเองเพื่อให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันของสถานศึกษา (กรมสุขภาพจิต. 2545 ข : 67)

1. ขั้นตอนการปฏิบัติ

การคัดกรองนักเรียน โดยการจัดแบ่งตามพฤติกรรมที่ได้จากการศึกษาและรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีขั้นตอนการปฏิบัติ ดังนี้ (กรมสุขภาพจิต. 2546 ก : 67)

1.1 ทีมประสานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนประชุมครู เพื่อร่วมกันกำหนด/ปรับปรุง/พัฒนาเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนให้สอดคล้องกับสภาพของนักเรียนของแต่ละโรงเรียนหรือในแต่ละพื้นที่

1.2 ทีมประสานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พิจารณาคัดเลือกเครื่องมือที่ใช้ในการคัดกรองนักเรียน

1.3 ทีมประสานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอบรมแนวทางการคัดกรองนักเรียนให้ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา ในกรณีที่ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษายังไม่เคยผ่านการอบรม

1.4 ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาดำเนินการคัดกรองนักเรียน โดยใช้แบบบันทึกคัดกรองรายบุคคล

1.5 ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาสรุปผลจากแบบคัดกรองนักเรียน โดยแยกนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1.5.1 กลุ่มปกติ

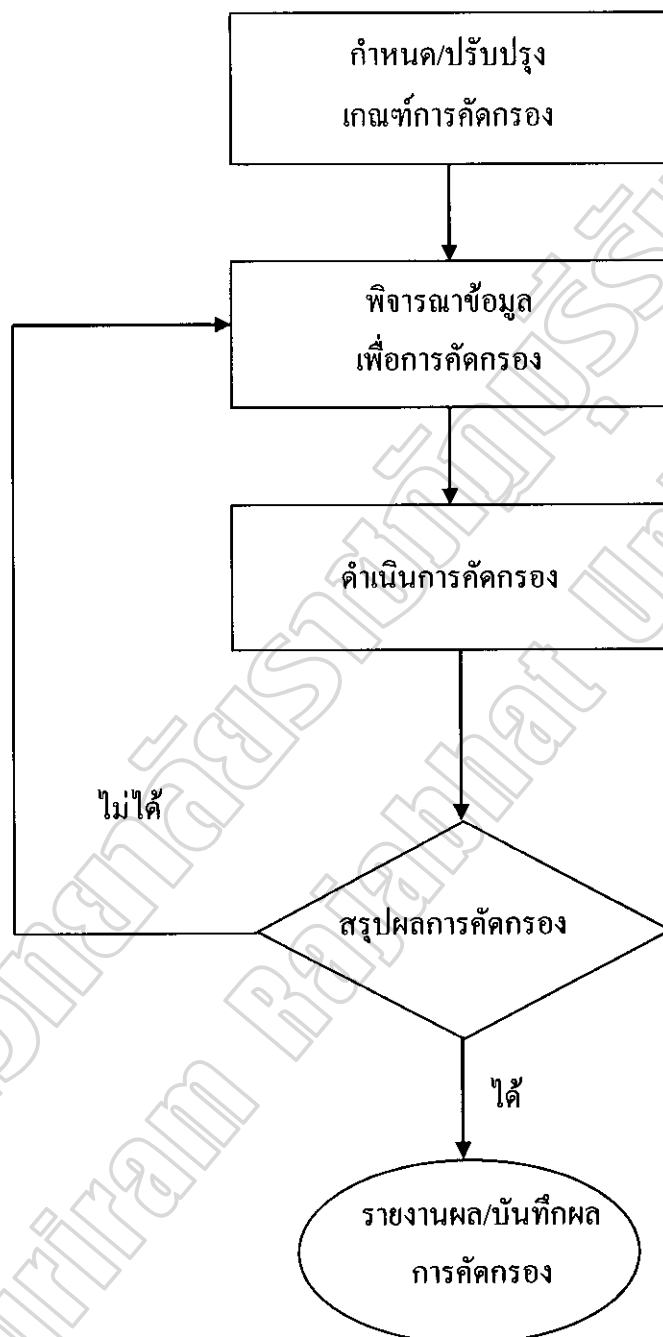
1.5.2 กลุ่มเสี่ยง

1.5.3 กลุ่มมีปัญหา

1.6 ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษารายงานผลการคัดกรองนักเรียน

1.7 นำผลการประเมินไปปรับปรุง แก้ไข พัฒนาและดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่อไป ซึ่งสามารถสรุปกระบวนการในการคัดกรองนักเรียนได้ภาพประกอบ 2.3 ดังนี้ (กรมสุขภาพจิต. 2547 ก : 66)

กระบวนการในการคัดกรองนักเรียน

ภาพประกอบ 2.3 กระบวนการในการคัดกรองนักเรียน

ผลจากการคัดกรองนักเรียนจะแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 ค : 43-44)

1. กลุ่มปกติ หมายถึง นักเรียนที่ไม่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและส่งผลกระทบต่อชีวิตประจำวันของตนเองหรือสังคมส่วนรวมในด้านลบ

2. กลุ่มเสี่ยง หมายถึง นักเรียนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากปกติ เช่น เก็บตัว แสดงออกเกินขอบเขต การปรับตัวทางเพศไม่เหมาะสม ทดลองสิ่งเสพติด ผลการเรียนรู้เปลี่ยนแปลงไปในทางลบ

3. กลุ่มมีปัญหา หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาชัดเจน มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตประจำวันของตนเองหรือต่อสังคมส่วนรวมในด้านลบ

จากการคัดกรองนักเรียนจะพบนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแทรกอยู่ในเด็กทั้ง 3 กลุ่ม ซึ่งเด็กที่มีความต้องการพิเศษเหล่านี้ โรงเรียนต้องจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและพัฒนาตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ได้แก่ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 ข : 66)

1. เด็กที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น
2. เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
3. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
4. เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย
5. เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
6. เด็กออทิสติก
7. เด็กอัจฉริยะ

ในการดำเนินงานคัดกรองนักเรียน สถานศึกษาควรมีการประชุมครู กำหนดเกณฑ์การคัดกรอง เพื่อจัดกลุ่มนักเรียนร่วมกัน ให้เป็นที่ยอมรับของครูในสถานศึกษาและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง รวมทั้งให้มีการกำหนดเกณฑ์ว่าความรุนแรงหรือความถี่เท่าไรจึงจัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา และที่สำคัญอย่าให้นักเรียนรู้ว่าตนเองจัดอยู่ในกลุ่มใด ให้ถือว่าผลการคัดกรองนักเรียนต้องเป็นความลับของสถานศึกษาให้นักเรียนรู้ไม่ได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 ค : 43)

2. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

- 2.1 นักเรียนทุกคนได้รับการคุ้มครอง
- 2.2 มีเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 2.3 รายงานผลการคัดกรองนักเรียนเป็นรายบุคคล
- 2.4 รายงานผลการคัดกรองนักเรียนเป็นรายห้อง

2.5 สรุปผลการคัดกรองข้อมูลนักเรียนเป็นรายห้องสำหรับครูประจำชั้น /

ครูที่ปรึกษา

2.6 สรุปผลการคัดกรองข้อมูลนักเรียนเป็นระดับชั้นสำหรับสถานศึกษา

3. แนวทางการคัดกรองนักเรียน

การดำเนินงานคัดกรองนักเรียนรายบุคคลมีประเด็นที่ควรพิจารณาและเครื่องมือหรือแหล่งข้อมูลประกอบตามตัวอย่าง ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547 ก : 44)

ตาราง 2.2 แนวทางการคัดกรองนักเรียน

ข้อมูลนักเรียน	ข้อมูลพื้นฐาน	เครื่องมือ/แหล่งข้อมูล
การคัดกรองนักเรียน 1. เด็กกลุ่มปกติ 2. เด็กกลุ่มเสี่ยง 3. เด็กมีปัญหา	ข้อมูลการศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล	1. เกณฑ์การคัดกรองนักเรียน 2. แบบบันทึกการคัดกรอง 3. แบบสรุปผลการคัดกรอง

การคัดกรองนักเรียนเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล จากกระเปาะสัมผัส แบบประเมินพฤติกรรมหรือแหล่งข้อมูลอื่น ๆ จะทำให้ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาทราบถึงจุดแข็ง จุดอ่อนของนักเรียน เพื่อใช้ในการพิจารณานักเรียน ทั้งด้านการส่งเสริมศักยภาพ การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนได้อย่างเหมาะสมต่อไป

การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน

การส่งเสริมและพัฒนานักเรียนเป็นการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อให้ให้นักเรียนได้รับการพัฒนาเป็นบุคคลที่มีคุณภาพสามารถปรับตัวเผชิญกับปัญหาและสามารถปฏิบัติหน้าที่ตามวัยของตนได้อย่างปกติ

การจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนมีรูปแบบที่หลากหลายที่ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาสามารถเลือกใช้ได้ตามสภาพและความเหมาะสม เช่น (กรมสุขภาพจิต, 2545 ก : 55)

1. การจัดกิจกรรมโฮมรูม
2. การประชุมผู้ปกครองนักเรียน
3. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
4. โครงการพิเศษต่าง ๆ ฯลฯ

การจัดกิจกรรมโฮมรูม (Homeroom)

การจัดกิจกรรมโฮมรูมเป็นการจัดกิจกรรมในห้องเรียนให้มีลักษณะเหมือนบ้านเพื่อให้ครูและนักเรียนมีความคุ้นเคย ประหนึ่งเป็นสมาชิกในครอบครัวเดียวกัน เป็นบริการที่จัดให้นักเรียนทุกคน โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ คือ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 ข : 71)

1. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้สำรวจและประเมินตนเอง ได้รับรู้ข้อมูลด้านการศึกษาและอาชีพ รู้จักวิธีการปรับตัวและพัฒนาตนเอง
2. เห็นความสำคัญของการเรียนและการทำงาน ตลอดจนวิธีการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ แก้ไขผลการเรียนที่ติดค้างสามารถจบการศึกษาได้
3. ฝึกทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ การฟัง การพูดและการแก้ปัญหา
4. ให้โอกาสนักเรียนได้แสดงความสามารถพิเศษของแต่ละคน เพื่อเป็นบันไดขั้นแรกที่ก้าวไปสู่ความสำเร็จที่สูงขึ้น
5. ให้ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างทันทั่วถึง
6. เป็นเวลาที่ใช้ในการทำความรู้จักและคัดกรองนักเรียน เช่น การทำระเบียบสะสม ทำแบบประเมินพฤติกรรม ทำแบบทดสอบความฉลาดทางอารมณ์ ตลอดจนการสัมภาษณ์นักเรียน

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมโฮมรูม

การจัดกิจกรรมโฮมรูมมีขั้นตอนการปฏิบัติ ดังนี้ (กรมสุขภาพจิต. 2547 ก : 82)

1. ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษาสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของนักเรียนในชั้นเรียน
2. ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษาและคณะกรรมการประสานงานระดับชั้นกำหนดหัวข้อเรื่องการจัดกิจกรรมตามข้อมูลที่ได้รับจากการสำรวจ
3. ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษาและคณะกรรมการประสานงานระดับชั้นร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์และวิธีการจัดกิจกรรมโฮมรูม
4. ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษาดำเนินการจัดกิจกรรมโฮมรูม
5. ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษาประเมินผลการจัดกิจกรรมโฮมรูมในช่วงปลายภาคเรียน
6. ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษาส่งผลการประเมินการจัดกิจกรรมโฮมรูมไปตามลำดับขั้น

แนวดำเนินการจัดกิจกรรมโฮมรูม

เพื่อให้การจัดกิจกรรมโฮมรูมเกิดประโยชน์ต่อนักเรียนสูงสุดและอย่างแท้จริง จึงควรดำเนินการตามแนวทางการจัดกิจกรรม ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 ข : 79)

1. กำหนดกิจกรรมโฮมรูมโดยยึดตามความต้องการของนักเรียน ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมโฮมรูม ดังนี้

1.1 สำรวจความต้องการของนักเรียนในการจัดกิจกรรมโฮมรูม

1.2 พิจารณาเลือกหัวข้อและวิธีการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนหรือให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในขณะนั้น

1.3 ควรมีการจัดทำหลักฐานบันทึกการจัดกิจกรรมทั้งก่อนดำเนินการ ระหว่างดำเนินและหลังดำเนินการ และสรุปผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนหลังกิจกรรมโฮมรูมทุกครั้ง

1.4 ประเมินผลการจัดกิจกรรมโฮมรูมและจัดทำรายงาน

2. โรงเรียนกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมโฮมรูมหรือจัดทำคู่มือในการจัดกิจกรรม โดยมีจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียนในการพัฒนาการเรียนการสอนของนักเรียน แต่ให้มีความยืดหยุ่นในการกำหนดหัวข้อและวิธีการดำเนินกิจกรรมให้เหมาะสมกับสภาพและตามเหตุการณ์

3. ใช้วิธีการผสมผสาน โดยยึดตามความต้องการของนักเรียนและนโยบายของโรงเรียนในการพัฒนานักเรียนในการจัดกิจกรรมโฮมรูม

4. ใช้วิธีการอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

การประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom Meeting)

การประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนเป็นการพบปะกันระหว่างครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษากับผู้ปกครองนักเรียน เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันและร่วมมือร่วมใจกันดูแลช่วยเหลือนักเรียนระหว่างบ้าน โรงเรียนและผู้ปกครองนักเรียน

ขั้นตอนการประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน

การประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนให้มีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์นั้นมีขั้นตอนการปฏิบัติ ดังนี้ (กรมสุขภาพจิต. 2547 ก : 88)

1. ทบทวนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการ จากผลการประเมินและการประชุมที่ผ่านมา

2. นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมากำหนดหัวข้อและวัตถุประสงค์ในการจัดประชุมแต่ละครั้งให้ชัดเจน

3. ประชุมทีมประสานเพื่อวางแผนเตรียมการจัดกิจกรรม เช่น จัดทำคำสั่งโรงเรียน กำหนดบทบาทหน้าที่ เตรียมเอกสารและอาคารสถานที่ เป็นต้น
4. ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาเตรียมข้อมูลนักเรียนและเอกสารที่เกี่ยวข้องที่จะต้องใช้
5. ครูดำเนินการจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองนักเรียน และต้องสื่อสารในทางบวก มีท่าทีเป็นมิตร
6. ครูให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
7. ครูบันทึกการจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน
8. ครูประเมินผลและรายงานผลการจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนเพื่อสถานศึกษาจะได้นำไปเป็นข้อมูลในการวางแผน ปรับปรุง แก้ไขและช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเหมาะสมต่อไป

9. นำผลการประเมินไปปรับปรุงและพัฒนาการประชุมครั้งต่อไป

แนวดำเนินการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน

ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาควรจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ซึ่งการประชุมนี้มิใช่การรายงานสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่เป็นการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่จะทำให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มากขึ้น ดังนั้นสิ่งสำคัญที่ควรตระหนักในการจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียนคือ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 ข : 80-81)

1. การเตรียมการ

ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษาควรเตรียมความพร้อมอย่างดีก่อนการประชุมในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะข้อมูลของนักเรียนแต่ละคนและกิจกรรมที่จะดำเนินการ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมที่ชัดเจน

2. การสื่อสาร

ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษาควรระมัดระวังคำพูดที่ก่อให้เกิดความรู้สึกทางลบหรือต่อต้านจากผู้ปกครอง เช่น การตำหนินักเรียนหรือผู้ปกครอง การแจ้งข้อบกพร่องของนักเรียนในที่ประชุมหรือจะเป็นการส่วนตัวก็ตาม ควรเป็นการพูดที่แสดงถึงความเข้าใจในตัวนักเรียน แสดงถึงความห่วงใยใส่ใจของครูที่มีต่อนักเรียนทุกคน และอาศัยกิจกรรมที่จะทำให้ผู้ปกครองตระหนักในความรับผิดชอบ และต้องการปรับปรุงหรือแก้ไขปัญหานั้นส่วนที่บกพร่องของนักเรียน

3. การจัดกิจกรรมในการประชุม

การที่จะให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประชุมอย่างเต็มที่นั้น จำเป็นต้องใช้กิจกรรมต่างๆ โดยเริ่มต้นด้วยการสร้างความคุ้นเคยระหว่างครูกับผู้ปกครองและระหว่างผู้ปกครองด้วยกันก่อนแล้วจึงมีกิจกรรมอื่น ๆ ให้ผู้ปกครองได้แสดงความคิดเห็นซึ่งเป็นสาระที่เป็นประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

4. การสรุปผลและการบันทึกหลักฐานการประชุมผู้ปกครอง

ในการประชุมแต่ละครั้งครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาควรมีการสรุปผลและจัดทำเอกสารเป็นหลักฐานเพื่อประโยชน์ ดังนี้

- 4.1 เป็นหลักฐานในการจัดประชุมแต่ละครั้ง
- 4.2 เป็นข้อมูลสำหรับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่อไป
- 4.3 เป็นข้อมูลสำหรับการจัดประชุมให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครองในครั้งต่อไป

การประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนจะทำให้ให้นักเรียนได้รับความเอาใจใส่ดูแลจากผู้ปกครองมากขึ้น ทั้งการส่งเสริมให้นักเรียนได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ มีความสามารถมากขึ้นหรือร่วมมือกับทางโรงเรียนในการป้องกันหรือแก้ปัญหาของนักเรียน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้ผู้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ โดยเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขกับกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเองตามความถนัดและความสนใจ

ความหมาย

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึงกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง เพื่อการค้นพบศักยภาพของตนเองและพัฒนาให้เต็มศักยภาพ และมุ่งเน้นการส่งเสริมด้านระเบียบวินัย หน้าที่ความรับผิดชอบ การบำเพ็ญประโยชน์ให้ชุมชน สังคมและประเทศชาติ (กรมวิชาการ, 2547 : 9)

จุดมุ่งหมาย

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนา ดังนี้
(กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 ก : 28-29)

1. การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ได้แก่

1.1 ด้านร่างกาย

1.2 ด้านสติปัญญา

1.3 ด้านอารมณ์

1.4 ด้านสังคม

2. สร้างเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัยและมีคุณภาพ

3. ปลุกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม

ลักษณะของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมี 2 ลักษณะ คือ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 ก : 28-29)

1. กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียน

ให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน

เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิกวาทะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญาและการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ซึ่งผู้สอนทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาต่อและการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ

2. กิจกรรมนักเรียนเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองอย่างครบ

วงจร ตั้งแต่ศึกษาวิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินและปรับปรุงการทำงาน โดยเน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เช่น กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์ เป็นต้น

แนวดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

เพื่อให้การดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

อย่างแท้จริง สถานศึกษาควรดำเนินการตามแนวทาง ดังนี้ (กรมวิชาการ, 2547 : 9)

1. สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยจัดได้

หลายรูปแบบ ทั้งในลักษณะจัดแยกหรือบูรณาการ ทั้งกิจกรรมแนะแนวและกิจกรรมนักเรียนไว้ด้วยกัน

2. เกื้อกูลส่งเสริมการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ

3. สนองความสนใจ ความถนัด ความสามารถและความต้องการของผู้เรียน

อย่างแท้จริง

4. ปลุกฝังและสร้างจิตสำนึกในการทำประโยชน์ต่อสังคม

5. ให้บริการด้านต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม

ข้อควรตระหนักในการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียน

ในการการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนของสถานศึกษานั้น สิ่งที่ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาพึงตระหนักและควรระมัดระวัง ได้แก่ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2548 ค : 48)

1. การจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนา ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาควรระมัดระวังคำพูดที่ก่อให้เกิดความรู้สึกทางลบหรือการต่อต้านจากผู้ปกครอง เช่น การตำหนินักเรียนหรือผู้ปกครอง การแจ้งข้อบกพร่องของนักเรียนในที่ประชุม
2. ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา ควรใช้คำพูดที่แสดงถึงความเข้าใจในตัวนักเรียน แสดงถึงความห่วงใย ความเอาใจใส่ของครูที่มีต่อนักเรียนทุกคน
3. ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาควรนำกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้ปกครองตระหนักในความรับผิดชอบและต้องการปรับปรุง แก้ไขในส่วนที่บกพร่องของนักเรียนร่วมกับสถานศึกษา
4. การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาศักยภาพนักเรียน ควรเป็นกิจกรรมที่หลากหลายตามความสนใจของนักเรียน เช่น ดนตรี กีฬา ศิลปะ เป็นต้น

การส่งเสริมและพัฒนานักเรียนเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา ให้ได้รับการพัฒนาเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีความภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มที่มีปัญหาและเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มที่มีปัญหากลับมามีพฤติกรรมที่ดีขึ้นตามที่สถานศึกษาหรือชุมชนคาดหวัง

การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข

การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหานักเรียน เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องจากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและการคัดกรองนักเรียน ซึ่งหากครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาพบว่านักเรียนมีพฤติกรรมอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มที่มีปัญหา จำเป็นอย่างยิ่งที่ครูต้องให้ความดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือที่เหมาะสมกับลักษณะของปัญหา โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อช่วยให้นักเรียนมีคุณภาพและเป็นคนดีของสังคมต่อไป

ในการจัดกิจกรรมป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหานักเรียนนั้น ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาควรให้ความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มที่มีปัญหานั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้ความเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดเป็นพิเศษและหาวิธีการช่วยเหลือทั้งการป้องกันและแก้ไขปัญหาโดยไม่ปล่อยปละนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคมและประเทศชาติ

การป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหานักเรียนมีเทคนิคและวิธีการที่หลากหลาย เช่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547 ค : 49)

1. การให้คำปรึกษาเบื้องต้น
2. กิจกรรมในชั้นเรียน
3. กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน
4. การสื่อสารกับผู้ปกครอง
5. กิจกรรมซ่อมเสริม
6. กิจกรรมเสริมหลักสูตร
7. การเยี่ยมบ้านนักเรียน

การให้คำปรึกษาเบื้องต้น

การให้คำปรึกษาเบื้องต้นของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาเป็นการช่วยเหลือและป้องกันปัญหาของนักเรียน ทั้งด้านความคิดและการปฏิบัติตนของนักเรียน โดยมุ่งหวังให้ นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีงามและพึงประสงค์

ขั้นตอนการให้คำปรึกษาเบื้องต้น

1. ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาทำการศึกษาผลการคัดกรอง และข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อศึกษาปัญหา สาเหตุและปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการเกิดปัญหาและปัจจัยที่เป็นประโยชน์ในการช่วยเหลือ พร้อมทั้งนัดวัน เวลาและสถานที่ให้คำปรึกษา

2. ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาดำเนินการให้คำปรึกษาแก่นักเรียน

ตามกระบวนการการให้คำปรึกษา คือ

- 2.1 สร้างสัมพันธภาพ
- 2.2 พิจารณาและทำความเข้าใจปัญหา
- 2.3 กำหนดวิธีการและดำเนินการช่วยเหลือ
- 2.4 ยุติการให้คำปรึกษาแต่ละครั้ง

3. ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา ประเมินผลการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน

หลังการให้คำปรึกษา

4. หากนักเรียนมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น ครูก็ต้องให้การส่งเสริมตามสภาพปัญหา แต่ถ้านักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นให้ส่งต่อครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครอง

5. ยุติการปรึกษา

กิจกรรมในชั้นเรียน

การจัดกิจกรรมในชั้นเรียนเป็นการจัดกิจกรรมเพื่อการปรับพฤติกรรมของนักเรียน ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่มในชั้นเรียน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยเลือกวิธีการหรือเทคนิคการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับสภาพปัญหา

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน

1. ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา ทำการรวบรวมข้อมูลนักเรียนและวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา
2. ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาร่วมกับผู้เกี่ยวข้องวางแผนและพิจารณาเลือกวิธีการที่เหมาะสมกับลักษณะปัญหาเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียนในชั้นเรียน เช่น
 - 2.1 ฝึกฝน/ปฏิบัติ เพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เช่น การฝึกพูดหน้าชั้น เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการพูด
 - 2.2 การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน เช่น การแจกอุปกรณ์การทดลอง การรวบรวมสมุดแบบฝึกหัด เป็นต้น
 - 2.3 การจัดกิจกรรมการทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้บทบาทหน้าที่ หรือฝึกฝนความรับผิดชอบ
3. ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาจัดกิจกรรมตามแผน
4. ประเมินการเปลี่ยนแปลงของนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมในชั้นเรียนร่วมกับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เช่น ครูผู้สอนประจำวิชา อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง
5. หากนักเรียนมีพฤติกรรมดีขึ้น ให้จัดกิจกรรมส่งเสริมตามสภาพความต้องการ แต่ถ้านักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ให้พิจารณาเลือกวิธีการปรับพฤติกรรมใหม่
6. ดำเนินการตามแผนการจัดกิจกรรมใหม่
7. ประเมินผลการจัดกิจกรรมซ้ำ
8. หากนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ให้พิจารณาส่งต่อครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครอง หรือส่งต่อตามระบบสาธารณสุขต่อไป

การจัดกิจกรรมในชั้นเรียนจะช่วยให้เด็กนักเรียนมีทักษะทางสังคม นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกับเพื่อน เกิดการเรียนรู้ที่เร็วขึ้นและนักเรียนจะเกิดความรู้สึกรักภูมิใจในตนเอง จากการได้ทำงาน ในกิจกรรมกลุ่มหรือได้แสดงออกถึงความสามารถส่วนตน

กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน

กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน (Buddy) เป็นกิจกรรมที่ครูจัดให้นักเรียนได้ดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งอาจจัดเป็นคู่หรือเป็นกลุ่ม โดยการคัดเลือกนักเรียนที่มีจุดแข็งด้านสัมพันธภาพ หรือมีความมั่นคงทางอารมณ์ หรือมีความเป็นผู้นำและมีความสามารถเฉพาะด้านที่จะนำไปใช้ในการดูแลช่วยเหลือเพื่อน เช่น ความสามารถทางการเรียน ด้านดนตรี ศิลปะ กีฬาหรือทักษะการสื่อสาร เป็นต้น

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน

1. ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษารวบรวมข้อมูลนักเรียนและวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา
2. ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาและผู้เกี่ยวข้องร่วมกันพิจารณาหาทางเลือกวิธีการที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน ให้สอดคล้องกับลักษณะปัญหาต่าง ๆ ซึ่งสามารถดำเนินการได้หลายวิธี เช่น
 - 2.1 จัดกลุ่มเพื่อนในการดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
 - 2.2 จัดนักเรียน 1 คน ที่มีความสามารถ / ความเหมาะสมที่จะช่วยเพื่อน ๆ เป็นกลุ่ม เช่น การทบทวนการเรียนในวิชาต่าง ๆ
 - 2.3 จับคู่ให้นักเรียนให้เป็นผู้ดูแลช่วยเหลือกัน เช่น นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษจับคู่กับเพื่อนเพื่อนำพาไปสู่การทำกิจกรรมที่ได้แสดงความสามารถที่นักเรียนคนนั้นสนใจ เช่น นักเรียนที่มักเก็บตัวก็ให้จับคู่กับนักเรียนที่มีสัมพันธภาพที่ดี เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในการสร้างสัมพันธภาพเข้าสู่สังคม
3. ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาจัดกิจกรรมตามแผน
4. ประเมินการเปลี่ยนแปลงของนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมร่วมกับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เช่น ครูผู้สอนประจำวิชาต่าง ๆ อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง
5. หากนักเรียนมีพฤติกรรมดีขึ้นให้จัดกิจกรรมส่งเสริมตามสภาพความต้องการ แต่ถ้าหากนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นให้พิจารณาเลือกวิธีการปรับพฤติกรรมใหม่
6. ประเมินผลการจัดกิจกรรมซ้ำ
7. หากนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นให้พิจารณาส่งตัวต่อครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครอง หรือส่งต่อระบบสาธารณสุขต่อไป

การสื่อสารกับผู้ปกครอง

การสื่อสารกับผู้ปกครองเป็นการช่วยเหลือนักเรียนโดยอาศัยความร่วมมือจากผู้ปกครอง ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การโทรศัพท์สนทนา การเชิญผู้ปกครองมาพบเพื่อปรึกษาหารือร่วมกัน การส่งหนังสือแจ้งทางไปรษณีย์ เป็นต้น ซึ่งล้วนต้องอาศัยทักษะของการสื่อสาร ดังนั้นครูจึงจำเป็นต้องมีทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ทราบถึงจิตวิทยาการสื่อสารหรือเทคนิคการสื่อสารที่เหมาะสมกับสาระหรือวัตถุประสงค์ที่จะสื่อให้ผู้ปกครองทราบหรือเข้าใจ กิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครองจะทำให้ผู้ปกครองได้รับทราบถึงปัญหาของนักเรียนที่พบในโรงเรียน เกิดความตระหนักและมีความใส่ใจดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากขึ้น

ขั้นตอนการสื่อสารกับผู้ปกครอง

1. ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษารวบรวมข้อมูลนักเรียนและวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา
2. ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมกันวางแผนดำเนินการสื่อสารกับผู้ปกครอง
3. โรงเรียนอบรมครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจในความสำคัญของการสื่อสารกับผู้ปกครอง และให้มีจิตวิทยาและทักษะในการสื่อสารสามารถสื่อสารกับผู้ปกครองได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาดัดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่หลากหลายและเหมาะสม เช่น
 - 4.1 ทางโทรศัพท์
 - 4.2 การส่งไปรษณีย์
 - 4.3 การเชิญผู้ปกครองมาพบ
5. ปรึกษาหารือและวางแผนร่วมกันกับผู้ปกครองในการช่วยเหลือแก้ปัญหาของนักเรียน
6. ประเมินความร่วมมือของผู้ปกครองและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียน
7. หากนักเรียนมีพฤติกรรมดีขึ้นให้จัดกิจกรรมส่งเสริมตามสภาพความต้องการ แต่ถ้าหากนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ให้พิจารณาเลือกวิธีการปรับพฤติกรรมใหม่
8. ดำเนินการตามแผนพฤติกรรมใหม่
9. ประเมินผลการจัดกิจกรรมซ้ำ

10. หากนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นให้พิจารณาส่งตัวต่อครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครอง หรือส่งต่อระบบสาธารณสุขต่อไป

กิจกรรมซ่อมเสริม

กิจกรรมซ่อมเสริมเป็นกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาด้านการเรียนของนักเรียนซึ่งครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องร่วมมือร่วมใจกันวางแผนในการสอนซ่อมเสริมให้แก่ นักเรียนที่เรียนอ่อน เรียนซ้ำหรือเรียนไม่ทันเพื่อนในสาระต่าง ๆ ซึ่งอาจจะแยกประเภทของปัญหา ด้านการเรียนจากสาเหตุที่แตกต่างกัน เช่น เรียนซ้ำจากข้อจำกัดทางความสามารถ เขาวนปัญญา หรือจากปัญหาพฤติกรรมอารมณ์ของเด็ก เป็นต้น แล้วจึงดำเนินการแก้ไขสาเหตุของปัญหาต่อไป

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมซ่อมเสริม

1. ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษารวบรวมข้อมูลนักเรียนและวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา
2. ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาร่วมกับครูผู้สอน ผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้องวางแผนการจัดกิจกรรมซ่อมเสริมแก่นักเรียน
3. กำหนดวัน เวลา สถานที่และครู ในการสอนซ่อมเสริมและแจ้งนักเรียนที่เกี่ยวข้องทราบเพื่อเข้ารับการสอนซ่อมเสริม
4. ติดตาม ประเมินผลการเรียนซ่อมเสริมของนักเรียนเป็นระยะ
5. หากนักเรียนมีผลการเรียนดีขึ้นให้จัดกิจกรรมส่งเสริมตามสภาพความต้องการ แต่ถ้าหากนักเรียนมีผลการเรียนไม่ดีขึ้นให้พิจารณาจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริมใหม่
6. ดำเนินการสอนซ่อมเสริมใหม่
7. ประเมินผลการสอนซ่อมเสริมซ้ำ
8. หากนักเรียนมีผลการเรียนไม่ดีขึ้นให้พิจารณาส่งตัวต่อครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครอง หรือส่งต่อระบบสาธารณสุขต่อไป

การจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริมจะช่วยให้นักเรียนที่มีผลการเรียนไม่ดี ได้เรียนเพิ่มเติมจากครูประจำวิชาที่ตนเรียนอ่อน เรียนไม่ทันเพื่อนและให้นักเรียนรู้จักรับผิดชอบตนเองในเรื่อง การเรียนมากขึ้น ตลอดจนช่วยให้ผู้ปกครองรับทราบปัญหาทางการเรียนของบุตรหลานและใส่ใจดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากขึ้น

กิจกรรมเสริมหลักสูตร

การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นกิจกรรมในสถานศึกษาที่จัดเพิ่มเติมนอกเวลาเรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้หรือศักยภาพด้านต่าง ๆ ของนักเรียนนอกเหนือจากที่หลักสูตรกำหนดไว้

ทั้งด้านการส่งเสริม การป้องกันและการแก้ไขปัญหาด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การเข้าค่าย
อบรม การจัดตั้งชมรมส่งเสริมสุขภาพกายสุขภาพจิต

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

1. ครูที่รับผิดชอบจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนปรึกษาและวางแผนช่วยเหลือ
นักเรียนกับผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมหลักสูตรในสถานศึกษา เช่น การจัดตั้งชมรม
การจัดตั้งกลุ่มพัฒนาดนในด้านต่าง ๆ เป็นต้น
2. พิจารณาเลือกกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เหมาะสมในการช่วยเหลือนักเรียน
ตามกรณีของปัญหา
3. วางแผนและจัดระบบการดำเนินกิจกรรมเสริมหลักสูตร
4. ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาดำเนินกิจกรรมตามแผน
5. ประเมินการเปลี่ยนแปลงของนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมร่วมกับบุคลากร
ที่เกี่ยวข้องอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง
6. หากนักเรียนมีพฤติกรรมดีขึ้นให้จัดกิจกรรมส่งเสริมตามสภาพความต้องการ
แต่ถ้าหากนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นให้พิจารณาเลือกกิจกรรมใหม่
7. ดำเนินการตามแผนกิจกรรมใหม่
8. ประเมินผลการจัดกิจกรรมใหม่
9. หากนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นให้พิจารณาส่งตัวต่อครูแนะแนวหรือ
ฝ่ายปกครอง หรือส่งต่อระบบสาธารณสุขต่อไป

การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้เวลาว่างอย่าง
มีคุณค่าและเกิดประโยชน์ต่อตนเองหรือส่วนรวม นักเรียนจะเกิดความรู้สึกเห็นคุณค่าหรือ
ภาคภูมิใจในตนเองจากการแสดงออกถึงความสามารถที่ตนมีอยู่

การเยี่ยมบ้านนักเรียน

การเยี่ยมบ้านนักเรียนเป็นการแสดงถึงความร่วมมือระหว่างบ้านกับสถานศึกษา
ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และทำให้ครูได้พบเห็นสภาพความเป็นจริงของนักเรียน
ทั้งสภาพแวดล้อมทางครอบครัวและชุมชน ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้ครูสามารถประเมิน
สาเหตุปัญหา แล้วดำเนินการช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเหมาะสมต่อไป

ขั้นตอนการเยี่ยมบ้านนักเรียน

1. ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษารวบรวมข้อมูลนักเรียนและวิเคราะห์หาสาเหตุ
ของปัญหา

2. ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาร่วมกับผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการวางแผนการเยี่ยมบ้านนักเรียน โดยมีการกำหนดวัน เวลาและประสานงานให้ผู้ปกครองทราบล่วงหน้า

3. สถานศึกษาเตรียมความพร้อมในการเยี่ยมบ้าน โดยจัดอบรมครูให้มีทักษะในการสื่อสารกับผู้ปกครอง และมีแนวทางการร่วมมือกับผู้ปกครองในการแก้ไข ปัญหา

4. สรุปผลการเยี่ยมบ้านนักเรียนและวางแผนการช่วยเหลือและแก้ไข ปัญหา ร่วมกับผู้ปกครองและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

5. หากช่วยเหลือนักเรียนแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมดีขึ้นให้จัดกิจกรรมส่งเสริมตามสภาพและความต้องการ แต่ถ้าหากนักเรียนยังมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นให้พิจารณาหาแนวทางการช่วยเหลือนักเรียน

6. ดำเนินการตามแผนกิจกรรมใหม่

7. ประเมินผลการจัดกิจกรรมซ้ำ

8. หากนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นให้พิจารณาส่งตัวต่อครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครอง หรือส่งต่อระบบสาธารณสุขต่อไป

การให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียน ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องคำนึงถึงปัญหาและความต้องการช่วยเหลือของนักเรียนแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่ม และเมื่อได้ทำการสืบค้นหาสาเหตุและแหล่งที่เป็นปัญหาได้แล้ว จะต้องหาวิธีการและวางแผนดำเนินงานเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนได้ตรงจุดหมายและจะต้องคำนึงว่าถ้าปัญหาใดที่เกินขอบเขตแห่งความรู้ความสามารถของตนแล้ว ควรจะส่งต่อนักเรียนผู้นั้นไปยังผู้เชี่ยวชาญโดยเฉพาะ เพื่อรับการแก้ไข และช่วยเหลือหรือบำบัดให้ตรงตามกรณีต่อไป

การส่งต่อนักเรียน

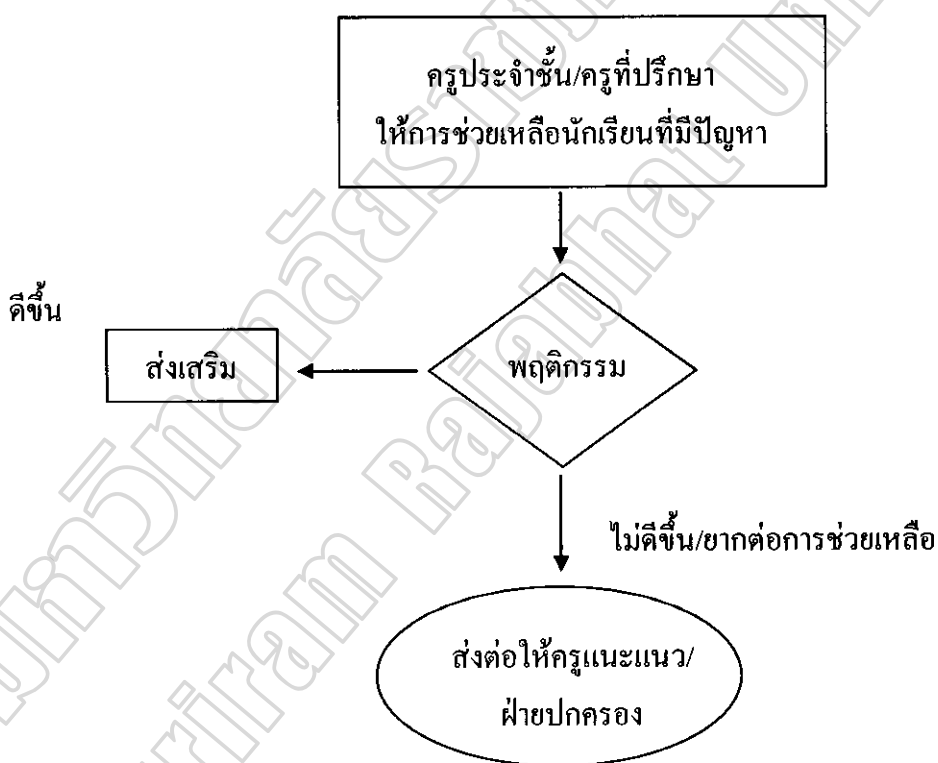
ในการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหานักเรียน โดยครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาตามกระบวนการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนนั้น ในกรณีที่มีปัญหาหากต่อการช่วยเหลือหรือช่วยเหลือนักเรียนแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ก็ควรส่งต่อนักเรียนไปให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านกรณีที่เด็กมีความสามารถพิเศษ หรือเด็กอัจฉริยะ เด็กที่มีความต้องการพิเศษ เด็กด้อยโอกาส ก็ควรส่งต่อผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ให้นักเรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนาและช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็วขึ้น

การส่งต่อนักเรียนแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน. 2547 ค : 51-52)

การส่งต่อภายใน

ในกรณีที่ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษาได้ดำเนินการตามกระบวนการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนที่มีปัญหาแล้ว แต่นักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาจะส่งต่อนักเรียน
ให้ครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองดำเนินการให้คำปรึกษาและช่วยเหลือตามความเหมาะสมต่อไป
ซึ่งสามารถสรุปกระบวนการส่งต่อภายในได้ดังภาพประกอบ 2.4 ดังนี้ (กรมสุขภาพจิต. 2547
ก : 132)

กระบวนการส่งต่อภายใน

ภาพประกอบ 2.4 กระบวนการส่งต่อภายใน

ขั้นตอนการดำเนินงานส่งต่อภายใน

ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาจะดำเนินการส่งต่อไปยังครูแนะแนวหรือผู้เกี่ยวข้องที่สามารถให้ความช่วยเหลือนักเรียนได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพของปัญหาและความต้องการของนักเรียน โดยมีขั้นตอนในการดำเนินงาน ดังนี้ (กรมสุขภาพจิต. 2547 ก : 133)

1. ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาดำเนินการช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาด้วยวิธีการหรือกิจกรรมต่าง ๆ
2. ประเมินผลและติดตามการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนหลังดำเนินการช่วยเหลือ หากพฤติกรรมดีขึ้นให้ดำเนินการส่งเสริมนักเรียนตามความเหมาะสม แต่หากไม่ดีขึ้นหรือมีพฤติกรรมที่ยากต่อการช่วยเหลือให้ดำเนินการส่งต่อภายใน
3. ส่งต่อนักเรียนให้ครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองในกรณีที่นักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นและติดตามผลการช่วยเหลือหลังการส่งต่อ โดยประสานงานกับครูแนะแนว/ฝ่ายปกครองหรือบุคลากรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

แนวทางการดำเนินงานส่งต่อภายใน

การส่งต่อภายในสถานศึกษามีแนวทางที่ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องควรถือปฏิบัติตามแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 ก : 52)

1. ทำความเข้าใจและชี้แจงนักเรียนถึงความจำเป็นที่ต้องส่งต่อ
2. ประสานงานกับครูหรือบุคลากร ที่จะให้ความช่วยเหลือต่อนักเรียน
3. สรุปรายชื่อนักเรียนและวิธีการช่วยเหลือที่ผ่านมาในบันทึกการส่งต่อ
4. นัดหมายวัน เวลา สถานที่ที่จะไปพบครูที่จะให้การช่วยเหลือต่อ
5. ติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

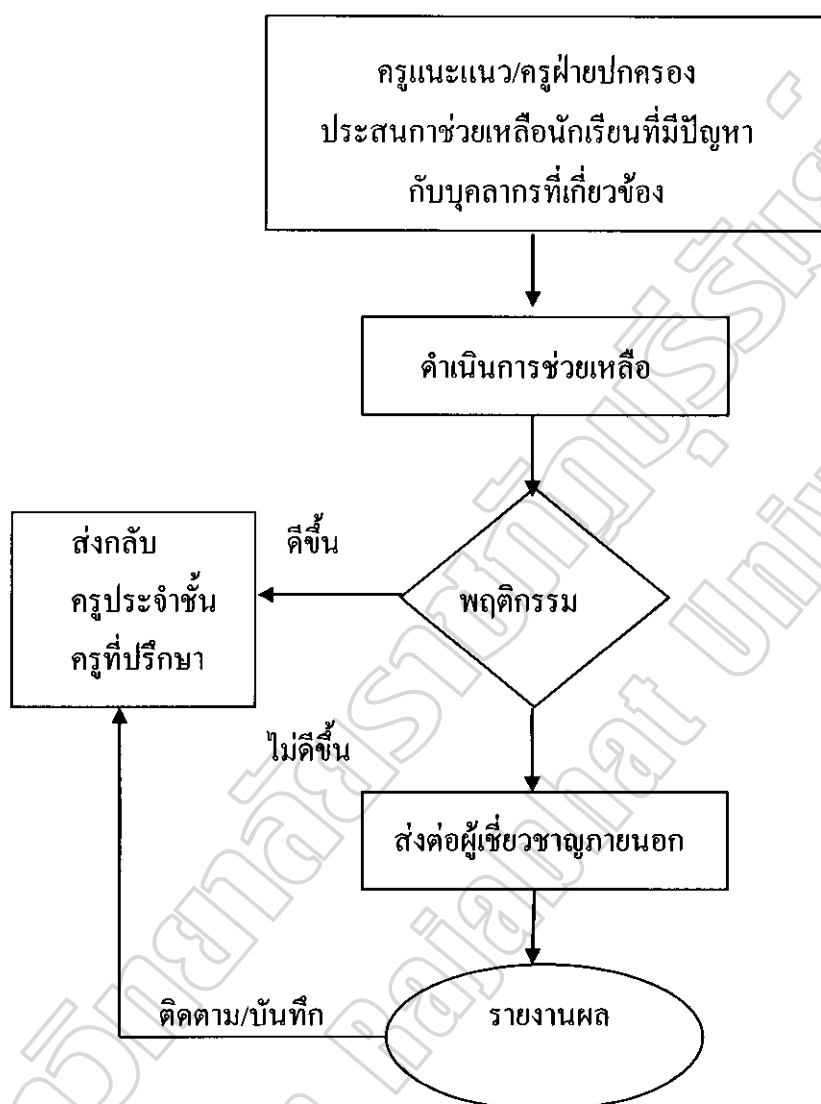
แนวทางการดำเนินงาน

1. แบบบันทึกการส่งต่อภายในของโรงเรียน
2. แบบรายงานแจ้งผลการช่วยเหลือนักเรียน

การส่งต่อภายนอก

การส่งต่อภายนอกเป็นการส่งนักเรียนไปให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องได้ช่วยเหลือพัฒนานักเรียนกรณีที่เกินความสามารถของสถานศึกษาโดยครูแนะแนวหรือผู้เกี่ยวข้องเป็นผู้ดำเนินการส่งต่อ และมีการติดต่อเพื่อรับทราบผลในการช่วยเหลือเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง การดำเนินการส่งต่ออย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพจึงมีกระบวนการดังภาพประกอบ 2.5 ดังนี้ (กรมสุขภาพจิต. 2547 ก : 155)

กระบวนการส่งต่อภายนอก

ภาพประกอบ 2.5 กระบวนการส่งต่อภายนอก

ขั้นตอนการดำเนินการส่งต่อภายนอก

การส่งต่อภายนอกเป็นวิธีการช่วยเหลือนักเรียนที่สถานศึกษาขอรับการสนับสนุนจากผู้เชี่ยวชาญภายนอก เมื่อพบว่านักเรียนมีปัญหาที่ยากซับซ้อน และต้องการความช่วยเหลือเฉพาะทาง โดยครูแนะแนวหรือครูฝ่ายปกครองรับผิดชอบในการประสานงานขอความช่วยเหลือจากสถานบริการสาธารณสุขหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้ (กรมสุขภาพจิต. 2547 ก : 156)

1. รวบรวม/สรุปแนวทางแก้ไขปัญหามาจากสรุปการประชุมรายกรณี
2. ประสานความช่วยเหลือกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย
3. ดำเนินการช่วยเหลือนักเรียนตามที่ได้รับมอบหมาย
4. ติดตามประเมินพฤติกรรมของนักเรียนหลังการช่วยเหลือ
5. หากนักเรียนมีพฤติกรรมดีขึ้น ให้ส่งกลับครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา
6. หากนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น พิจารณาส่งต่อผู้เชี่ยวชาญภายนอก
7. ประสาน ติดตามผลการช่วยเหลือจากสถานบริการสาธารณสุขหรือบุคลากร

ที่เกี่ยวข้อง

แนวทางการดำเนินงานส่งต่อภายนอก

การส่งต่อภายนอก ครูแนะแนว/ครูฝ่ายปกครองและบุคลากรที่เกี่ยวข้องควรถือปฏิบัติตามแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้

1. ในกรณีของนักเรียนที่ยากต่อการช่วยเหลือ ครูแนะแนว/ครูฝ่ายปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องส่งต่อผู้เชี่ยวชาญภายนอก
 2. ติดตามผลการช่วยเหลือของผู้เชี่ยวชาญภายนอก
 3. รายงานผลการช่วยเหลือ
- เครื่องมือ/แหล่งข้อมูล
1. แบบบันทึกการส่งต่อ ภายนอกของโรงเรียน
 2. แบบรายงานแจ้งผลการช่วยเหลือนักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน. 2547. 50 - 52)

ผลสำเร็จของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพนั้น บุคลากร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องคำนึงถึงและให้ความสำคัญในการดำเนินงาน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 ค : 55)

1. บุคลากรทุกคนตระหนักถึงความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
2. ผู้รับผิดชอบวางระบบและดำเนินงานตามระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสามารถบูรณาการเข้ากับการกิจหลักของสถานศึกษาได้
4. สร้างบรรยากาศการทำงานแบบมีส่วนร่วมและเป็นประชาธิปไตย
5. มีสารสนเทศของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
6. มีข้อมูลการนิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานสรุปรายงาน

7. ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

การดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษามีกระบวนการดำเนินงานทั้งด้านการส่งเสริม การป้องกันและการแก้ไขปัญหา นักเรียน โดยมีวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสม เพื่อใช้ในการดำเนินงาน และต้องมีการประสานงานขอความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้อง หรือบุคลากรและองค์กรภายนอก เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง ปลอดภัยจากสารเสพติด และมีความสุขในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม โดยมีครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรสำคัญ ในการดำเนินงานตามกระบวนการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่ทำการศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา โดยตรงนั้นยังมีไม่มากนัก เนื่องจากการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนถือเป็นนโยบาย ใหม่ของกระทรวงศึกษาธิการในการส่งเสริมคุณภาพนักเรียน แต่มีผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการ ดูแลนักเรียนอยู่บ้างซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและเอื้อประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งนี้ ดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

จุฑาภรณ์ นาคประวดี (2553 : 55-56) ได้วิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในเขตอำเภอสอยดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในเขตอำเภอสอยดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการส่งต่อ ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือของโรงเรียนในเขตอำเภอสอยดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามประเภทของโรงเรียน จำแนกตามประเภทของโรงเรียน โดยรวม และรายด้านทุกด้าน มีปัญหาการดำเนินงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในเขตอำเภอสอยดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 เรียงลำดับความถี่จากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ไปเยี่ยมบ้านนักเรียนในที่ปรึกษาทุกคน เพื่อศึกษาสภาพความเป็นอยู่ ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว และสอบถามเรื่องต่าง ๆ จากผู้ปกครองที่จะเป็นประโยชน์ต่อการรู้จักนักเรียนมากขึ้น ด้านการส่งเสริมนักเรียน โรงเรียนควรจัดงบประมาณเพื่อสนับสนุนกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน และกำหนดวัน เวลาในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนให้ชัดเจนและเพียงพอ ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหาให้นักเรียนประสานความร่วมมือกันทุกฝ่าย ทั้งผู้ปกครอง ครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครอง เพื่อป้องกันและแก้ปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน ด้านการส่งต่อนักเรียน ทุกฝ่ายในโรงเรียนต้องตระหนักถึงความจำเป็นในการแก้ไขปัญหาของนักเรียนร่วมกับครูที่ปรึกษา และมีการติดตามประเมินผลการส่งต่อนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ และด้านการคัดกรองนักเรียน ปรับปรุงเกณฑ์ในการคัดกรองนักเรียนให้ชัดเจน ง่าย และสะดวก ในการกรอกข้อมูลและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนตามลำดับ

ทวีวัฒน์ เบญจมาศ (2552 : บทคัดย่อ) ได้ปัญหาการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษามัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานดูแล

ช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ

วรา งามเสถียร (2552 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 พบว่า ปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 ตามความคิดของครูที่ปรึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน และด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา นักเรียนและการส่งต่อนักเรียน

สุดาพรรณ กาละพงษ์ (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อุบลราชธานี เขต 5 พบว่า ปัญหาและแนวทางการแก้ไขการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง และแนวทางในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง และแนวทางในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ครูที่ปรึกษาได้เสนอแนะแนวคิด ว่าโรงเรียนควรหาวิธีการประสานกันระหว่างครูที่ปรึกษากับผู้ปกครองนักเรียน เช่น การประชุม ผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom Meeting) ควรจัดเวลาและความสะดวกให้ครูในการไปเยี่ยมนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ในระเบียบงานสะสมควรมีข้อมูลนักเรียนครบทุกด้าน การจัดการกิจกรรมการส่งเสริม นักเรียนต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และครูที่ปรึกษาควรให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรม ก่อนเรียน (Homeroom) และครูที่ปรึกษาควรแสวงหาวิธีการร่วมมือจากนักเรียนในการป้องกัน และแก้ไขปัญหา นักเรียน

สำรวม คงสืบชาติ (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ด้านสิ่งเสพติดของผู้บริหารและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอนางรองจังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูมีการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้านสิ่งเสพติดอยู่ในระดับมาก โดยมีการจัดกิจกรรมโฮมรูมใช้เวลาประมาณ 50 - 60 นาทีต่อสัปดาห์ อยู่ในระดับมากที่สุด สิ่งที่ต้องปรับปรุง พัฒนา คือโรงเรียนควรดำเนินการให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้านสิ่งเสพติด ได้เรียนรู้อย่างมีความสุข มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ ซึ่งผลการประเมินอยู่ในลำดับสุดท้าย โดยผู้บริหารและครูมีการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้านสิ่งเสพติดไม่แตกต่างกัน

เมื่อเปรียบเทียบการดำเนินการของผู้บริหารและครูที่มีเพศและอายุแตกต่างกัน มีการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้านสิ่งเสพติด ไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์และขนาดโรงเรียนต่างกัน มีการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้านสิ่งเสพติดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

งานวิจัยต่างประเทศ

กลีน (Klen. 1991) ได้ศึกษาความเชื่อมั่นความเที่ยงตรงของเครื่องมือวัดความหลากหลายของการมีพฤติกรรมในการจัดการปัญหา วินัยในห้องเรียนครู ซึ่งผลสรุปจากวิจัยทั่วไปพบว่า การแก้ปัญหาวินัยจะประสบความสำเร็จหรือประสิทธิภาพมากที่สุด เมื่อครูที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับวินัยของนักเรียนมีกรอบแนวคิด ความเชื่อสอดคล้องกับการหรือทฤษฎีเกี่ยวกับวินัยเท่านั้น โครงการนี้ได้สร้างรูปแบบการฝึกอบรมครูให้มีความสามารถในการจัดการปัญหาพฤติกรรมในห้องเรียน โดยฝึกให้ครูใช้วินัยเกี่ยวกับกรอบความคิดความเชื่อของตนเอง โดยใช้แบบวัดพฤติกรรมการจัดปัญหาวินัยนักเรียน ตลอดจนให้ฝึกให้เกิดความเข้าใจในกรอบความคิด ความเชื่อของตนเองและของคนอื่น หรือทฤษฎีต่างๆ เมื่อครูมีแนวคิดเกี่ยวกับวินัย อย่างชัดเจนก็จะสามารถใช้วิธีการที่สร้างสรรค์ในการแก้ปัญหาวินัยนักเรียนมากกว่าการใช้มาตรการการลงโทษแต่อย่างเดียว การศึกษาครั้งนี้ได้สำรวจโรงเรียนต่างๆ ในที่ตั้ง 5 แห่ง และมีผู้ตอบแบบสอบถาม 265 ซึ่งได้เข้าร่วมสัมมนาและประชุม ผลการศึกษาพบว่า แบบวัดมีความเชื่อถือได้อยู่ในระดับปานกลาง ตลอดจนมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและองค์ประกอบที่เหมาะสม และผลการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นถึงความตั้งใจของครูที่ต้องการได้รับการฝึกอบรมอย่างเข้มในเรื่องการบริหารจัดการปัญหาในห้องเรียน

บลัม (Blum. 1992) ได้ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการบริหารจัดการวินัยในโรงเรียน จำนวน 26 รูปแบบ ในแง่แนวคิดเชิงทฤษฎี จุดแข็ง จุดอ่อน และหลักหลายเชิงประจักษ์ที่สนับสนุนจากการศึกษาเอกสารสรุปว่า ยังไม่หลักการฝึกที่เหมาะสมที่สุดในการแก้ปัญหาวินัยในทุกๆ สถานการณ์ และไม่มีการฝึกอบรม ครั้งหนึ่งผลดีในการช่วยให้ครูแก้ปัญหาวินัยนักเรียนที่ดีคือการฝึกอบรม การศึกษาครั้งนี้มุ่งสำรวจจำนวนโปรแกรมการผลิตครูที่จัดหลักสูตรที่ผลิตครู จำนวน 467 แห่ง ผลการศึกษา พบว่า มีสถาบันร้อยละ 51 ที่จัดรายวิชาการวินัยนักเรียนไว้ในหลักสูตร แต่มีร้อยละ 43 เท่านั้นที่บังคับให้นักเรียน โดยวิชานักเรียนมีเนื้อหาครอบคลุมเรื่องประวัติของการเกิดวินัยนักเรียน และรูปแบบการแก้วินัยนักเรียน โดยมีเอกสาร ตำรา และโสตทัศนูปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน

ไลออนส์ (Lyons. 1993 : 195) ได้ศึกษาความเข้าใจของผู้บริหารโรงเรียนและครูถึงปัญหาและลักษณะพฤติกรรมของวัยรุ่น ที่รวมเป็นแก๊งซึ่งส่งผลกระทบต่อโรงเรียนด้านระเบียบวินัยและ

ความปลอดภัย ผลการวิจัยพบว่า ครูใหญ่หรือผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับพฤติกรรม และวินัยของโรงเรียน มีความเห็นว่า เด็กที่รวมแก๊งกันวัยรุ่นส่วนใหญ่ จะมาจากครอบครัวที่แตกแยก อยู่ชุมชนที่ยากจน อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่ เป็นเด็กที่มีผลการเรียนที่อ่อนกว่าปกติ ซึ่งสาเหตุเหล่านี้จะทำให้ พฤติกรรมที่ไม่ดีของเด็กตามมา จากการศึกษาสรุปได้ว่า สาเหตุที่นักเรียนประพฤติผิดระเบียบวินัย เนื่องมาจากสภาพแวดล้อมครอบครัวของนักเรียน และสภาพแวดล้อมใน โรงเรียนของนักเรียน

ทินโน (Tinto. 1975) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาของนักศึกษาในสถาบัน ต่างๆ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาในการปรับตัวระดับหนึ่ง เนื่องจากนักศึกษาเข้ามาเรียน ในสถาบันต่างๆ โดยมีภูมิหลังของครอบครัว เพศ ความสามารถส่วนบุคคล และประสบการณ์ ก่อนเข้าเรียนในสถาบันคิดตัวมาด้วย ลักษณะเหล่านี้มีอิทธิพลต่อการเรียนและความผูกพันของ นักเรียน ความผูกพันของนักศึกษากับสถาบันทั้งสิ้น

โซลเบิร์ก และคณะ (Soldberg : et al 1994 : 275-279) ทำการวิจัยพบว่า วัยรุ่นหญิง มักเป็นกลุ่มที่มีแนวโน้มที่จะเข้าขอรับคำปรึกษามากกว่าวัยรุ่นชาย ซึ่งเป็นเหตุให้นักศึกษาหญิง เข้าพบอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำปรึกษา และได้รับคำแนะนำที่สามารถช่วยให้นักศึกษา แก้ปัญหาได้ ไม่ว่าจะเป็นด้านวิชาการหรือปัญหาต่างๆ ไปส่งผลให้ นักศึกษาหญิงมีทัศนคติว่า อาจารย์มีบทบาทด้านวิชาการและ ด้านทั่วไปที่เหมาะสมมากกว่าทัศนคติของนักศึกษาชาย

ฮิลล์ และเรย์มันด์ (Hill & Raymond. 1994 : 2824-A) ได้ศึกษาการรับรู้ของครูและ ผู้ปกครองเกี่ยวกับปัญหาวินัยนักเรียนใน โรงเรียนมัธยมขนาดเล็ก ในเขตชานเมืองรัฐแคลิฟอร์เนีย โดยเปรียบเทียบความแตกต่าง ระหว่างการรับรู้ของบุคคลทั้งกลุ่ม ในเรื่องพฤติกรรมนักเรียนที่ถือว่าการลงโทษนักเรียนโดยการพักการเรียน การงดการเรียนบางรายวิชา การไล่ออก เมื่อนักเรียน เกิดการทะเลาะวิวาท มีการต่อสู้ชกต่อยกัน ทำร้ายร่างกายการพกอาวุธ การเสพหรือจำหน่าย ยาเสพติด ด้านผู้สาว เป็นต้น ผลการศึกษาพบว่า ทั้งครูและผู้ปกครองเห็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม อย่างรุนแรง ทำให้เกิดปัญหาวินัยในโรงเรียน ซึ่งการเกิดปัญหาวินัยมีสาเหตุมาจากทั้งภายในและ ภายนอกโรงเรียน สาเหตุการเกิดปัญหาทางด้านวินัยนักเรียน ได้แก่ การไม่มีวินัยในตนเอง และครู ไม่ระบุว่าเกิดจากการขาดความร่วมมือของผู้ปกครองในการช่วยแก้ไขปัญหาคำแนะนำนักเรียน และผู้ปกครองที่อยู่คนเดียว เนื่องจากการหย่าร้าง หรือการตายของคู่ครองที่มีส่วนทำให้นักเรียน มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม การแก้ไขวินัยนักเรียน ส่วนมากผู้ปกครองและครูเห็นพ้องกัน ยกเว้น ในด้านการต่อสู้ชกต่อย ผู้ปกครองเห็นควรให้ลงโทษ การพักการเรียนรายวิชาที่เกิดเรื่องดังกล่าว แต่ครูให้พักการเรียนทุกรายวิชา นอกจากนี้ ทั้ง 2 กลุ่ม เห็นว่า ควรให้ตำรวจเข้ามาดำเนินการเมื่อนักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมอย่างรุนแรง ยกเว้นกรณีการต่อสู้ชกต่อยที่ครูส่วนใหญ่ต้องการ

ให้ตำรวจมาจัดการแต่ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย ในด้านการปรับปรุงการจัดการวินัยนักเรียน ทั้งผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น ใช้คำสั่งสอนทางศาสนาอบรมสั่งสอนนักเรียน

ลาเลส (Lares. 1995 : 4353-A) ได้ศึกษาความเข้าใจหลักการและการปฏิบัติตามหลักการ บริหารจัดการคุณภาพแบบเบ็ดเสร็จ (Total Quality Management) ในด้านวินัยนักเรียนเพื่อกำหนด คุณภาพของระบบการดูแลจัดการวินัย การแก้ปัญหาวินัยนักเรียนตลอดจนกำจัดอุปสรรค บางประการในการแก้ปัญหาวินัยนักเรียน เพื่อปรับปรุงค่านิยมที่เป็นรูปธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรม ที่มีคุณภาพของพฤติกรรม โดยเก็บรวบรวมโดยเก็บข้อมูลจากการเขียนเขียนสำนักงานวินัยนักเรียน นักเรียน ครู และผู้ปกครองในโรงเรียนชายระดับมัธยมตอนต้นแล้วนำมาให้ครูและนักเรียนร่วมกัน วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน โดยใช้หลัก TQM เพื่อร่วมกันตัดสินใจว่าปัญหาวินัยนักเรียนที่ใช้ ประโยชน์ได้เนื่องจากเป็นการทำให้นักเรียนพัฒนาการมีวินัยที่เหมาะสม และเป็นที่ยอมรับ ทำให้ ผู้ใหญ่เข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือนักเรียน หาแนวทางในบรรยากาศแห่งความไว้วางใจ ซึ่งกันและกัน มีผลทำให้นักเรียนรู้สึกได้ว่า ได้รับการสนับสนุนและเสริมสร้างความรับผิดชอบ ในการมีพฤติกรรมของตนเองหลักการนี้จึงเป็นวิธีสนับสนุนให้นักเรียนมีวินัยในตนเอง ไม่ใช่เป็น เครื่องมือที่นำไปสู่ความไม่พอใจหรือโกรธแค้นผู้ใหญ่/โรงเรียน

โจเซฟ (Joseph. 2001 : Abstract) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจำนวน และประเภทของคำแสดงความรู้สึกที่เด็กแสดงออกกับรูปแบบการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ระหว่างบุคคล (ทางบวกหรือทางลบ) โดยศึกษาจากนักเรียนที่มีความเสี่ยงสูง และความเสี่ยงต่ำ จำนวน 72 คน โดยทั่วไปเด็กกลุ่มเสี่ยงส่วนใหญ่ชอบคำแสดงความรู้สึก 5 คำ คือ สุข เศร้า โกรธ กลัว และเหนื่อยล้า ผลการศึกษาพบว่า เด็กที่มีความเสี่ยงสูงแสดงถ้อยคำความรู้สึกเชิงบวกน้อยกว่า และแก้ไขปัญหาคือเป็นบวกน้อยกว่าเด็กที่มีความเสี่ยงต่ำ และกับการพยากรณ์ประเภทความเสี่ยงที่ สร้างขึ้นในตัวพยากรณ์ที่มีความสำคัญทางสถิติ จำนวน 3 ตัวแปร คือ ความสามารถทางภาษา การใช้คำแสดงความรู้สึกทางภาษา และจำนวนการแก้ไขปัญหาคือ

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พอสรุปได้ว่า การดำเนินงานตามระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนต้องดำเนินงานไปตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับระบบดังกล่าวได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทยเพื่อ ร่วมมือกันเพื่อให้ประชากรวัยเรียนได้รับการเลี้ยงดูดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดี เพื่อก้าวไปสู่การเป็น ผู้ใหญ่ที่มั่นคง เด็กจะต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่การได้รับความรักจากพ่อแม่ผู้ปกครองหรือ ครอบครัวมีภูมิคุ้มกันทางด้านสังคมที่ดี เด็กก็จะเป็นคนดีของสังคม หากเด็กขาดความรัก ความสนใจการเอาใจใส่ดูแลที่ดี โอกาสที่เด็กจะสร้างปัญหาให้แก่สังคมย่อมมีมาก ปัญหาการดูแล นักเรียนเกิดจากพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่นการแต่งการผิดระเบียบ การดื้อยาเสพติด การติดเกม

ปัญหาเหล่านี้ต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่จากผู้ที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครอง หรือครู หรือผู้ที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ในการช่วยเหลือแนะนำและแก้ไขปัญหาดังกล่าว ของนักเรียนตลอดเวลาจึงจะเป็นการสนับสนุนให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคม ดังนั้นพ่อแม่ ครอบครัว ต้องให้ความรักความอบอุ่นแก่ลูก และ โรงเรียนต้องมีบทบาทเพิ่มมากขึ้นกว่าให้แก่อีกเพียงอย่างเดียว การนำระบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาเป็นตัวช่วยในการพัฒนาคุณภาพอย่างเป็นระบบจะทำให้โรงเรียนสามารถดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนและครอบครัวต้องมีการสานสัมพันธ์ ปรึกษาหารือ ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือเพื่อแก้ปัญหา และพัฒนางานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโรงเรียน และของกระทรวงศึกษาธิการที่วางไว้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูแนะแนวโรงเรียน ซึ่งมีรายละเอียดวิธีการดำเนินงานดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 432 คน ประกอบด้วย

1.1 ผู้บริหาร ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำนวน 216 คน ใน 216 โรงเรียน

1.2 ครูแนะแนวโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำนวน 216 คน ใน 216 โรงเรียน

1.3 รวมประชากรทั้ง 432 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2542 : 148) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 216 คน

ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 102 คน และครูแนะแนว จำนวน 102 คน แล้วทำการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) โดยมีรายละเอียดในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างดังนี้

2.1 แบ่งประชากร โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ออกเป็นกลุ่มย่อยโดยกระจายไปตามอำเภอต่าง ๆ จำนวน 8 อำเภอ ซึ่งมีลักษณะเป็นกลุ่มย่อยแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster)

2.2 จากโรงเรียนในแต่ละอำเภอ จำนวนออกเป็นกลุ่มย่อยตามขนาดของโรงเรียน คือ

ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ซึ่งมีลักษณะเป็นกลุ่มย่อยแบบชั้นภูมิ (Stratified)

2.3 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม ตามตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 204 คน ประกอบด้วยผู้บริหาร จำนวน 102 คน และครูแนะแนวโรงเรียนจำนวน 102 คน เป็นกลุ่มย่อยมีลักษณะชั้นภูมิ

2.4 ทำการสุ่มโรงเรียนตามข้อ 2.2 มาจำนวน 102 โรงเรียน โดยสุ่มให้กระจายไปตามขนาดโรงเรียนและอำเภอต่าง ๆ ตามสัดส่วนด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลาก

2.5 จากโรงเรียนที่สุ่มมาได้ ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารจำนวน 102 คน และครูแนะแนวโรงเรียนจำนวน 102 คน รายละเอียดของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แสดงในตาราง 3.1 และ 3.2

ตาราง 3.1 จำนวนประชากรโรงเรียนและกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษารัชมัย เขต 3 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน/อำเภอ

อำเภอ	ขนาดใหญ่		ขนาดกลาง		ขนาดเล็ก	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1. นางรอง	10	5	24	11	24	11
2. ละหานทราย	6	3	20	9	8	4
3. นongกี่	6	3	13	6	17	7
4. ปะคำ	10	5	2	1	6	3
5. นongหงส์	6	3	12	6	13	6
6. โนนสุวรรณ	4	2	3	1	2	2
7. โนนดินแดง	3	1	8	4	1	1
8. เถลิงพระเกียรติ	5	2	6	3	7	3
รวม	50	24	88	41	78	37

ตาราง 3.2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษา และครูแนะแนวโรงเรียนสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน/อำเภอ

อำเภอ	กลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร			กลุ่มตัวอย่างครูแนะแนว			รวม
	ขนาด ใหญ่	ขนาด กลาง	ขนาด เล็ก	ขนาด ใหญ่	ขนาด กลาง	ขนาด เล็ก	
1. อำเภอนางรอง	5	11	11	5	11	11	54
2. อำเภอละหานทราย	3	9	4	3	9	4	32
3. อำเภอหนองกี่	3	6	7	3	6	7	32
4. อำเภอปะคำ	5	1	3	5	1	3	18
5. อำเภอหนองหงส์	3	6	6	3	6	6	30
6. อำเภอโนนสุวรรณ	2	1	2	2	1	2	10
7. อำเภอโนนดินแดง	1	4	1	1	4	1	12
8. อำเภอเฉลิมพระเกียรติ	2	3	3	2	3	3	16
รวม	24	41	37	24	41	37	204

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ลักษณะเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับรายละเอียดของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยเป็นข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check Lists)

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ ด้านรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านคัดกรองนักเรียน ด้านส่งเสริมและพัฒนาการเรียน ด้านป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขและ ด้านส่งต่อนักเรียนโดยใช้เกณฑ์ในการให้คะแนนและความหมายกำหนดน้ำหนัก ดังนี้

5 หมายถึง การปฏิบัติมากที่สุด

4 หมายถึง การปฏิบัติมาก

3 หมายถึง การปฏิบัติปานกลาง

2 หมายถึง การปฏิบัติน้อย

1 หมายถึง การปฏิบัติน้อยที่สุด

เกณฑ์ในการแปลข้อมูล การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ได้กำหนดขอบเขตของค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 35)

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นข้อคำถามปลายเปิด (Open Form) เกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่นอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้วเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

2. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการศึกษางานวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร บทความและรายงานการวิจัย เป็นการศึกษาค้นคว้า เกี่ยวกับ ทฤษฎี แนวคิดและหลักการ ตลอดจนสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

2.2 นำข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้ามาสร้างแบบสอบถามแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์พิจารณา ตรวจสอบหลังจากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไข

2.3 นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้อง ด้านเนื้อหา โครงสร้างและภาษา เพื่อให้ได้ข้อคำถามที่ครอบคลุม ปรับปรุง แก้ไขแบบสอบถาม ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรง เชิงประจักษ์ (Face Validity) จำนวน 3 ท่าน ได้แก่

2.3.1 ดร.นรินทร์ ลีกระโทก วุฒิการศึกษา กศ.ด (สาขา/การบริหารการศึกษา และผู้นำและการเปลี่ยนแปลง) ตำแหน่งผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านโคกไม้แดงหัวกระตัง อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

2.3.2 นายพิมล สาระคร วุฒิการศึกษา ค.บ. (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา) ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโคกไม้แดงหัวกระสัง อำเภอบะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา

2.3.3 นางเกศตะวัน เจริญผิว วุฒิการศึกษา ค.บ. (สาขาหลักสูตรและการสอน) ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษโรงเรียนบ้านหูก่านบ อำเภอบะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านวัดผล

2.4 นำแบบสอบถามที่ได้จากการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ มาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้ง เพื่อให้มีความสมบูรณ์ ก่อนที่จะนำไปหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ

2.5 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูแนะแนวโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน คำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .9714 ซึ่งมีค่าสูงและผ่านเกณฑ์ ผู้วิจัยได้นำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ส่งถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แจ้งผู้อำนวยการทุกโรงเรียนที่อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 เพื่อขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่าง
3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม เพื่อเก็บข้อมูลตามเป้าหมายและกำหนดวันรับแบบสอบถามคืน
4. ผู้วิจัยไปเก็บแบบสอบถามตามที่กำหนดกรณีที่ไม่ได้รับแบบสอบถามตามที่กำหนด ผู้วิจัยติดตามด้วยตนเอง
5. การเก็บรวบรวมแบบสอบถาม จำนวน 204 ฉบับ เก็บรวบรวมมาได้ 204 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อหาค่าสถิติต่าง ๆ ดังนี้

1. การศึกษาสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ เสนอข้อมูลเป็นตารางจำนวนร้อยละประกอบความเรียง
2. การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูแนะแนวโรงเรียนเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ทั้งรายข้อ รายด้านและโดยรวมด้วยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูแนะแนวโรงเรียนเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง วิเคราะห์ด้วยค่า t-test Independent กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญที่ .05
4. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูแนะแนวโรงเรียนเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way Analysis of Variance) เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละองค์ประกอบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffe's Method) กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05
5. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเป็นคำถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกัน แล้วแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ร้อยละ (Percentage)

1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตร ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 105)

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ \bar{x} แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum x$ แทน ผลรวมของข้อมูลหรือคะแนน

N แทน จำนวนข้อมูล

1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตร ดังนี้

(บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 106)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ $S.D.$ แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนยกกำลังสอง

$(\sum X)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การหาค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 96-98)

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right]$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น

K แทน จำนวนข้อของแบบสอบถาม

S_i^2 แทน จำนวนความแปรปรวนเป็นรายข้อ

S^2 แทน ความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน

3.1 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูแนะแนวโรงเรียนเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนที่อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยใช้ ค่าที (Independent Samples t-test) มีสูตรดังนี้ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 322)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{N_1} + \frac{S_2^2}{N_2}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาในการแจกแจงแบบ t
	X_1	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1
	X_2	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่ 2
	S_1^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
	S_2^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

3.2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูแนะแนวเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนที่อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One – way Analysis of Variance) มีสูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 116)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าแจกแจงของ F
	MS_b	แทน	ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
	MS_w	แทน	ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะใช้วิธีการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe') โดยใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 346)

$$CV_d = \sqrt{(K-1)(F^*)(MS_{within})\left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2}\right)}$$

เมื่อ	K	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
	F^*	แทน	ค่า F ที่เปิดจากตาราง (Critical Value)
	MS_{within}	แทน	ค่า Mean Square within Group
	n_1, n_2	แทน	จำนวนตัวอย่างของแต่ละกลุ่ม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ มุ่งศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ
ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันในการแสดงความหมายของข้อมูล ผู้วิจัยจึงได้กำหนด
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติที (t-test)
F	แทน	ค่าสถิติเอฟ (F-test)
SS	แทน	ผลรวมความแปรปรวนของค่าเฉลี่ย
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสอง
df	แทน	องศาความเป็นอิสระ
sig	แทน	ค่าความน่าจะเป็นที่จะปฏิเสธสมมุติฐานหลัก
*	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ผู้วิจัยขอนำเสนอโดยแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูแนะแนวเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูแนะแนวเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 5 ศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ต่อไปนี้เป็นรายละเอียดของผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยผู้วิจัยขอเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียงในแต่ละตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน รายละเอียดดังตาราง 4.1

ตอนที่ 2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาการศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 รายละเอียดดังตาราง 4.2 – 4.7

ตาราง 4.2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้บริหารและครูแนะแนว
เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียน
โดยภาพรวมและรายด้าน

รายการ	การดำเนินงาน			
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.80	0.57	มาก	1
2. การคัดกรองนักเรียน	3.71	0.49	มาก	3
3. การส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน	3.56	0.60	มาก	4
4. การป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข	3.79	0.44	มาก	2
5. การส่งต่อนักเรียน	3.55	0.47	มาก	5
เฉลี่ยรวม	3.69	0.51	มาก	

จากตาราง 4.2 พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูแนะแนวเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาการศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.69$) เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 3.80$) รองลงมา คือ การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข ($\bar{X} = 3.79$) การคัดกรองนักเรียน ($\bar{X} = 3.71$) การส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน ($\bar{X} = 3.56$) และ การส่งต่อนักเรียน ($\bar{X} = 3.55$)

ตาราง 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพความคิดเห็นของผู้บริหารและครูแนะแนว
เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ด้านการรู้จัก
นักเรียนเป็นรายบุคคล โดยภาพรวมและรายข้อ

รายการ	การดำเนินงาน			ลำดับ ที่
	\bar{X}	S.D.	ระดับ การปฏิบัติ	
1. การรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลด้วยวิธีการ ที่หลากหลาย เช่น สัมภาษณ์ สังเกต สัมภาษณ์ สํารวจ เป็นต้น	3.97	0.80	มาก	5
2. การใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) เพื่อวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคล	4.18	0.63	มาก	1
3. การศึกษาเด็กเป็นรายกรณี (Case Study) ทุกครั้งที่นักเรียน มีปัญหา	3.81	0.53	มาก	7
4. การตรวจสอบข้อมูลนักเรียนรายบุคคลให้เป็นปัจจุบัน	3.81	0.80	มาก	8
5. การจัดทำระเบียบสะสมนักเรียนทุกระดับชั้นและเป็น ปัจจุบันอยู่เสมอ	3.99	0.71	มาก	4
6. การรวบรวมข้อมูลนักเรียนเพิ่มเติมจากผู้ปกครอง นักเรียนและชุมชน	4.17	0.88	มาก	2
7. การวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนรายบุคคล สรุปผลและ จัดเก็บอย่างเป็นระบบ	3.84	0.82	มาก	6
8. การนำข้อมูลนักเรียนรายบุคคลไปใช้ส่งเสริม พัฒนา และช่วยเหลือนักเรียน	3.77	0.79	มาก	9
9. การศึกษาข้อมูลผลงานนักเรียนในด้านต่างๆ	4.10	0.80	มาก	3
10. มีการเยี่ยมบ้านเด็กทันทีที่เด็กเริ่มมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลง	3.69	0.88	มาก	10
เฉลี่ยรวม	3.93	0.76	มาก	

จากตาราง 4.3 พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.93$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุด คือ ข้อ 2 การใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) ($\bar{X}=4.18$) รองลงมาได้แก่ ข้อ 6 การรวบรวมข้อมูลนักเรียนเพิ่มเติมจากผู้ปกครองนักเรียนและชุมชน ($\bar{X}=4.17$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ย ต่ำสุด คือ ข้อ 10 มีการเยี่ยมบ้านเด็กทันทีที่เด็กเริ่มมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลง ($\bar{X}=3.69$)

ตาราง 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพความคิดเห็นของผู้บริหารและครูแนะแนว เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนด้านการคัดกรอง นักเรียน โดยภาพรวมและรายข้อ

รายการ	การดำเนินงาน			ลำดับ ที่
	\bar{X}	S.D.	ระดับ การปฏิบัติ	
11. การสรุปผลการคัดกรองนักเรียนแยกเป็นระดับชั้น	3.63	1.00	มาก	3
12. การกำหนดเกณฑ์ในการคัดกรองนักเรียน	3.19	0.98	ปานกลาง	10
13. การใช้เครื่องมือที่หลากหลายเพื่อการคัดกรองนักเรียน	3.43	1.05	ปานกลาง	6
14. การจัดทำเอกสารสารสนเทศผลการคัดกรองนักเรียนและ จัดเก็บอย่างเป็นระบบ	3.48	1.07	ปานกลาง	4
15. การคัดกรองนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา	3.38	0.99	ปานกลาง	7
16. การรักษาความลับของผลสรุปการคัดกรองนักเรียน เป็นกลุ่ม	3.21	1.06	ปานกลาง	9
17. การจัดทำข้อมูลเด็กที่มีความต้องการเป็นพิเศษ	3.63	1.08	มาก	2
18. การประชุมครูเพื่อกำหนดเกณฑ์การคัดกรองในการจัด กลุ่มนักเรียนได้อย่างชัดเจน	3.47	0.98	ปานกลาง	5
19. การประเมินผลในการดำเนินงานคัดกรองนักเรียน	3.37	1.00	ปานกลาง	8
20. มีการคัดกรองนักเรียนจากข้อมูลผู้ปกครอง	3.77	0.87	มาก	1
เฉลี่ยรวม	3.46	1.00	ปานกลาง	

จากตาราง 4.4 พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.46$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 11 ข้อ 17 และข้อ 20 อยู่ในระดับมาก ส่วนข้ออื่นๆอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 20 คือ มีการคัดกรองนักเรียนจากข้อมูลผู้ปกครอง ($\bar{X}=3.77$) รองลงมา ข้อ 17 การจัดทำข้อมูลเด็กที่มีความต้องการเป็นพิเศษ ($\bar{X}=3.63$) และข้อ 11 การสรุปผลการคัดกรองนักเรียนแยกเป็นระดับชั้น ($\bar{X}=3.63$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 12 การกำหนดเกณฑ์ในการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X}=3.19$)

ตาราง 4.5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพความคิดเห็นของผู้บริหารและครูแนะแนวเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนา
นักเรียน โดยภาพรวมและรายข้อ

รายการ	การดำเนินงาน			ลำดับที่
	\bar{X}	S.D.	ระดับ การปฏิบัติ	
21. การจัดทำแผน/โครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนที่ครอบคลุมนักเรียนทุกกลุ่ม	3.52	1.01	มาก	10
22. การเสริมสร้างความสามารถพิเศษของนักเรียน ตามศักยภาพ	3.75	1.00	มาก	4
23. การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Cassroom Meeting) ทุกภาคเรียน	4.09	0.77	มาก	1
24. การสำรวจความสนใจของนักเรียนและจัดตั้งกลุ่ม ตามความสนใจ	3.74	0.95	มาก	5
25. การจัดกิจกรรมโฮมรูม เพื่อให้ให้นักเรียนได้รับข้อมูล ข่าวสารที่เหมาะสม	3.91	0.72	มาก	2
26. การจัดกิจกรรมอบรมคุณธรรมจริยธรรมประจำ สัปดาห์	3.58	0.51	มาก	9
27. การจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี หรือยุวกาชาด เพื่อการเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์	3.69	0.60	มาก	7

ตาราง 4.5 (ต่อ)

รายการ	การดำเนินงาน			ลำดับที่
	\bar{X}	S.D.	ระดับ การปฏิบัติ	
28. การจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียน เพื่อการร่วมมือช่วยเหลือนักเรียน	3.87	0.67	มาก	3
29. การตรวจเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อให้กำลังใจและแก้ปัญหาพร้อมกับผู้ปกครอง	3.74	0.59	มาก	6
30. การมีรายงานผลการจัดกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ	3.63	0.87	มาก	8
เฉลี่ยรวม	3.75	0.77	มาก	

ตาราง 4.5 พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.75$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือข้อ 23 การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Cassroom Meeting) ทุกภาคเรียน ($\bar{X}=4.09$) รองลงมาได้แก่ ข้อ 25 การจัดกิจกรรมโฮมรูม เพื่อให้นักเรียนได้รับข้อมูลข่าวสารที่เหมาะสม ($\bar{X}=3.91$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 21 การจัดทำแผน/โครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่ครอบคลุมนักเรียนทุกกลุ่ม ($\bar{X}=3.52$)

ตาราง 4.6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพความคิดเห็นของผู้บริหารและครูแนะแนวเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ไข โดยภาพรวมและรายข้อ

รายการ	การดำเนินงาน			ลำดับที่
	\bar{X}	S.D.	ระดับการปฏิบัติ	
31. การจัดครูแนะแนวหรือครูที่ทำหน้าที่แนะแนวโดยเฉพาะเพื่อการช่วยเหลือ	4.13	0.76	มาก	3
32. การบริการให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือ	3.98	0.91	มาก	6
33. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนตามแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้	3.82	0.78	มาก	9
34. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างเหมาะสมเพื่อช่วยให้นักเรียนมีทางเลือกที่หลากหลาย	3.81	0.75	มาก	10
35. การเยี่ยมบ้านนักเรียน เพื่อการประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับบ้าน	3.86	0.79	มาก	8
36. การจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนที่มีปัญหาการเรียน	4.15	0.72	มาก	2
37. การให้คำปรึกษาเบื้องต้นกับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง	4.19	0.53	มาก	1
38. การใช้หลักจิตวิทยาวัยรุ่นในการให้คำปรึกษา	3.96	0.77	มาก	7
39. จัดนักเรียนเข้าค่ายคุณธรรม จริยธรรม	4.08	0.93	มาก	4
40. จัดบรรยากาศภายในโรงเรียนให้ร่มรื่น น่าอยู่	4.04	0.69	มาก	5
เฉลี่ยรวม	4.00	0.77	มาก	

จากตาราง 4.6 พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ด้านการป้องกันช่วยเหลือและ แก้ไข โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.00$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มี ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 37 การให้คำปรึกษาเบื้องต้นกับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ($\bar{X}=4.19$) รองลงมาได้แก่ ข้อ 36 การจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนที่มีปัญหาการเรียน ($\bar{X}=4.15$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ

ข้อ 34 การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างเหมาะสม เพื่อช่วยให้นักเรียนมีทางเลือกที่หลากหลาย
($\bar{X}=3.81$)

ตาราง 4.7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพความคิดเห็นของผู้บริหารและครูแนะแนวเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ด้านการส่งต่อนักเรียน โดยภาพรวมและรายข้อ

รายการ	การดำเนินงาน			ลำดับที่
	\bar{X}	S.D.	ระดับการปฏิบัติ	
41. การให้ความช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มที่มีปัญหาเป็นรายกรณีของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา	3.69	0.60	มาก	4
42. การวางระบบและประสานงานการดำเนินงานกับหน่วยงานด้านสาธารณสุขและเครือข่ายอื่น	3.87	0.64	มาก	2
43. การส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาไปยังครูแนะแนว/ครูฝ่ายปกครอง/ครูวิชาการให้ความช่วยเหลือต่อไป	3.74	0.59	มาก	3
44. การพิจารณาร่วมกันระหว่างคณะครูเพื่อการส่งต่อภายนอก	3.63	0.87	มาก	6
45. การติดต่อประสานงานดำเนินงานกับเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา	3.63	0.85	มาก	5
46. การส่งต่อนักเรียนให้ผู้เชี่ยวชาญหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อการช่วยเหลือ	3.19	0.98	ปานกลาง	10
47. การทำความเข้าใจและชี้แจงนักเรียนถึงความจำเป็นที่ต้องส่งต่อ	3.43	1.05	ปานกลาง	8
48. การติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียนจากผู้เกี่ยวข้อง	3.48	1.07	ปานกลาง	7
49. การแยกกลุ่มนักเรียนที่จะส่งต่อมีความชัดเจน	3.38	0.99	ปานกลาง	9
50. การสรุปผลการดำเนินการส่งต่อนักเรียน	3.87	0.67	มาก	1
เฉลี่ยรวม	3.60	0.83	มาก	

จากตาราง 4.7 พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ด้านการส่งต่อนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.60$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 46 ข้อ 47 ข้อ 48 และข้อ 49 อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้ออื่นๆ อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 50 การสรุปผลการดำเนินงานการส่งต่อนักเรียน ($\bar{X}=3.87$) รองลงมาได้แก่ ข้อ 42 การวางระบบและประสานงานการดำเนินงานกับหน่วยงานด้านสาธารณสุขและเครือข่ายอื่น ($\bar{X}=3.87$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือข้อ 46 การส่งต่อนักเรียนให้ผู้เชี่ยวชาญหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อการช่วยเหลือ ($\bar{X}=3.19$)

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง รายละเอียดดังตาราง 4.8

ตาราง 4.8 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนโดยภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง

รายงาน	ผู้บริหาร สถานศึกษา		ครู		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.87	0.52	3.88	0.55	0.890
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	3.53	0.61	3.43	0.55	0.251
3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	3.79	0.43	3.79	0.48	0.908
4. ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข	4.02	0.38	3.99	0.40	0.608
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	3.79	0.43	3.79	0.48	0.908
รวม	3.85	.43	3.80	.47	0.859

จากตาราง 4.8 พบว่า ผู้บริหารและครูแนะแนวมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน รายละเอียดดังตาราง 4.9

ตาราง 4.9 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

รายการ	แหล่งของความแปรปรวน	df	ss	Ms	F
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	2	.263	.131	.533
	ภายในกลุ่ม	338	83.297	.246	
	รวม	340	83.560		
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	2	.414	.207	.547
	ภายในกลุ่ม	338	127.864	.378	
	รวม	340	128.279		
3. การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	2	.862	.431	1.659
	ภายในกลุ่ม	338	87.781	.260	
	รวม	340	88.642		
4. การป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข	ระหว่างกลุ่ม	2	.380	.190	.721
	ภายในกลุ่ม	338	89.167	.264	
	รวม	340	89.547		
5. การส่งต่อนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	2	.337	.168	.414
	ภายในกลุ่ม	338	137.416	.407	
	รวม	340	137.752		
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	.296	.148	.701
	ภายในกลุ่ม	338	71.427	.211	
	รวม	340	71.723		

ตาราง 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพตำแหน่งและขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
กลุ่มตัวอย่าง	204	100.00
1. สถานภาพตำแหน่ง		
1.1 ผู้บริหาร	102	50.00
1.2 ครูแนะแนว	102	50.00
2. ขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน		
2.1 ขนาดเล็ก (มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1-120 คน)	48	23.53
2.2 ขนาดกลาง (มีนักเรียนจำนวนตั้งแต่ 121 – 300 คน)	82	40.21
2.3 ขนาดใหญ่ (มีนักเรียนจำนวนตั้งแต่ 300 คน ขึ้นไป)	74	36.27
รวม	204	100.00

จากตาราง 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้บริหาร 102 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 เป็นครูแนะแนว 102 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก 48 คน คิดเป็นร้อยละ 23.53 ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลาง 82 คน คิดเป็นร้อยละ 40.21 และปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่ 74 คน คิดเป็นร้อยละ 36.27

จากตาราง 4.9 พบว่า ผู้บริหารและครูแนะแนวที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 รายละเอียดดังตาราง 4.10

ตาราง 4.10 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	จำนวน	ร้อยละ
1. โรงเรียนควรจัดให้ครูที่ปรึกษาได้ดูแลนักเรียนอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง	44	24.64
2. ควรมีการจัดอบรมครูด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง	32	17.92
3. ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นให้มากขึ้น	25	14.00
4. ครูที่ปรึกษาควรออกไปเยี่ยมบ้านเพื่อจะได้รู้จักนักเรียนเป็นอย่างดี	24	13.44
5. โรงเรียนควรจัดกิจกรรมต่างๆ ให้นักเรียนในระดับชั้นเดียวกันและต่างระดับได้ร่วมกิจกรรมกันเพื่อสร้างประโยชน์ให้กับนักเรียนและโรงเรียน	18	10.08
6. ควรให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น และมีการประชุมบ่อย ๆ	15	8.40
7. ครูที่ปรึกษาควรทำกิจกรรมร่วมกับนักเรียนบ่อย ๆ	8	4.48
8. ควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเสนอแนะคิดต่อระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	7	3.92
9. ครูและโรงเรียนควรเข้มงวดกับกฎระเบียบของโรงเรียนเพราะไม่เช่นนั้นก็จะทำให้นักเรียนไม่เห็นความสำคัญของกฎและระเบียบต่าง ๆ	4	2.24

จากตาราง 4.10 พบว่า ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอแนะ ให้โรงเรียนควรจัดครูที่ปรึกษาได้ดูแลนักเรียนอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง เป็นอันดับ 1 รองลงไปคือ ควรมีการจัดอบรมครูด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่องควรมีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นให้มากขึ้นครูที่ปรึกษาควรออกไปเยี่ยมบ้านเพื่อจะได้รู้จักนักเรียนเป็นอย่างดีโรงเรียนควรจัด กิจกรรมต่างๆ ให้นักเรียนในระดับชั้นเดียวกันและต่างระดับได้ร่วมกิจกรรมกันเพื่อสร้างประโยชน์ให้กับนักเรียนและโรงเรียนควรให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นและมีการประชุมบ่อย ๆ ครูที่ปรึกษาควรทำกิจกรรมร่วมกับนักเรียนบ่อย ๆ ควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเสนอแนวคิดต่อระบบ การดูแล ช่วยเหลือนักเรียนพร้อมทั้งให้ครูและ โรงเรียนควรเข้มงวด กับกฎระเบียบของโรงเรียนเพราะ ไม่เช่นนั้นก็จะทำให้นักเรียนไม่เห็นความสำคัญของกฎและระเบียบต่าง ๆ ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอการสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สมมุติฐานของการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ
 - 6.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
 - 6.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูแนะแนวเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูแนะแนวเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน

สมมุติฐานของการวิจัย

1. ผู้บริหารกับครูแนะแนวความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 แตกต่างกัน

2. ผู้บริหารและครูแนะแนวที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 แตกต่างกัน

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1.1.1 ผู้บริหารในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำนวน 216 คนใน 216 โรงเรียน

1.1.2 ครูแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำนวน 216 คนใน 216 โรงเรียน

1.1.3 รวมประชากรทั้งสิ้น 432 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มประชากรโดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสัดส่วนของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 148-149) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 204 คน แยกเป็นผู้บริหารจำนวน 102 คน และครูแนะแนวจำนวน 102 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยนำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ จากนั้นนำเครื่องมือที่ได้ ไปทดลองใช้กับกลุ่มประชากรที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือโดยการหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ ใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .9518

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยออกหนังสือจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ถึงสถานศึกษาในสังกัด เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามทั้งหมดไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

แล้วนำแบบสอบถามที่รวบรวมมาได้มาทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ ซึ่งแบบสอบถามได้กลับคืนมาทั้งหมด 204 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อหาค่าสถิติต่าง ๆ ดังนี้

4.1 การศึกษาสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละเสนอข้อมูลเป็นตารางจำนวนร้อยละประกอบความเรียง

4.2 การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูแนะแนวโรงเรียนเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ทั้งรายชื่อ รายด้านและ โดยรวม ด้วยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูแนะแนวโรงเรียนเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง วิเคราะห์ด้วยค่า t-test Independent กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญที่ .05

4.4 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูแนะแนวโรงเรียนเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way Analysis of Variance) เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละองค์ประกอบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe's Method) กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

4.5 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเป็นคำถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกัน แล้วแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

ในการศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปเป็นประเด็นสำคัญ ได้ดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล รองลงมา คือ การคัดกรองนักเรียน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การส่งต่อนักเรียน

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูแนะแนวเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนจำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูแนะแนวเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนจำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่มีจำนวนมากที่สุดคือโรงเรียนควรจัดให้ครูที่ปรึกษาได้ดูแลนักเรียนอย่างต่อเนื่อง และทั่วถึง รองลงมาคือด้านการจัดอบรมครูด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง การประสานงานกับหน่วยงานอื่นให้มากขึ้น ด้านครูที่ปรึกษาควรออกไปเยี่ยมบ้านเพื่อจะได้รู้จักนักเรียนเป็นอย่างดี โรงเรียนควรจัดกิจกรรมต่างๆ ให้นักเรียนในระดับชั้นเดียวกันและต่างระดับ ได้ร่วมกิจกรรมกันเพื่อสร้างประโยชน์ให้กับนักเรียนและโรงเรียน ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น และมีการประชุมบ่อยๆ ครูที่ปรึกษาควรทำกิจกรรมร่วมกับนักเรียนบ่อยๆ ควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเสนอแนวคิดต่อระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและด้านครูและโรงเรียนควรเข้มงวดกับกฎระเบียบของโรงเรียนเพราะไม่เช่นนั้นก็จะทำให้นักเรียนไม่เห็นความสำคัญของกฎและระเบียบต่าง ๆ

อภิปรายผล

จากการศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูแนะแนวเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวังนั้น มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปฏิบัติการเชิงรุกในการป้องกัน แก้ไข ส่งเสริมและพัฒนาเด็ก เพื่อให้เด็กนักเรียนได้รับพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ทั้งนี้การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนถือเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาล และเป็นเจตนารมณ์อันแท้จริงของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2542 ที่กำหนดให้การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และหลักสูตร

การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 ข : 5) ได้กำหนดเป้าหมายสำคัญที่จะให้นักเรียนเป็นคนดี มีปัญญา มีความเป็นไทยและอยู่ร่วมในสังคมอย่างมีความสุข ประกอบกับจรรยาบรรณในวิชาชีพกำหนดให้ครูต้องรักและเมตตาศิษย์ โดยให้ความเอาใจใส่ช่วยเหลือส่งเสริม ให้กำลังใจในการศึกษาเล่าเรียนแก่ศิษย์โดยเสมอหน้า และครูต้องอบรม สั่งสอน ฝึกฝน สร้างเสริมความรู้ ทักษะและนิสัยที่ถูกต้องดีงามให้เกิดแก่ศิษย์อย่างเต็มความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2544 : 65) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดเป็นนโยบายสำคัญให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัด มีหน้าที่ในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษา ครู – อาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยกำหนดเป็นมาตรการในการสนับสนุน ส่งเสริมศักยภาพนักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 ก : 1)

ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้นส่งผลให้สถานศึกษาทุกแห่งถือเป็นภารกิจที่สำคัญจะต้องดำเนินการให้บรรลุผลตามนโยบายในการส่งเสริม พัฒนาป้องกันและแก้ไขปัญหา เพื่อให้นักเรียนได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้เป็นไปตามพัฒนาการตามความต้องการของผู้ปกครองและชุมชนที่หวังจะให้สถานศึกษาเป็นแหล่งให้ความรู้และอบรมสั่งสอน บุตรหลานให้พัฒนาและเติบโตอย่างมีคุณภาพและเป็นคนดีของสังคมต่อไปผลวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพร ไชยแสง (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 พบว่าการดำเนินงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียนและการส่งต่อนักเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณรงค์ชัย ใสไพรวัลย์ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการติดตามผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมพิทยาคาร จังหวัดมหาสารคาม พบว่า สภาพปัจจุบันในการปฏิบัติงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวม พบว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก คือ การคัดกรองนักเรียน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การป้องกันและการแก้ไขปัญหานักเรียน การส่งเสริมพฤติกรรมนักเรียน และการส่งต่อนักเรียน

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูแนะแนวเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนจำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารสถานศึกษาหรือครูผู้สอนต่างต้องยึด นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐานมาเป็นแนวทางในการดำเนินงานช่วยเหลือนักเรียน โดยผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นผู้บริหารจัดการให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาให้ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ ประสานงานระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานและบุคลากรภายนอก เช่น ผู้ปกครอง เครือข่ายผู้ปกครอง ตลอดจนองค์กรต่าง เช่น สาธารณสุขอำเภอ โรงพยาบาล สถานีตำรวจ คู่มือ กำกับ นิเทศ ติดตามประเมินผล สนับสนุนและให้ขวัญกำลังใจในการดำเนินงาน ส่วนครูแนะแนวและครูประจำชั้นจะมีบทบาทหน้าที่ในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน จำแนกกลุ่มนักเรียน จัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมและพัฒนา จัดกิจกรรมป้องกัน แก้ไขและช่วยเหลือนักเรียน ตลอดจนดำเนินการเพื่อการส่งต่อนักเรียน โดยที่ครูประจำวิชา/ครูทั่วไป ทุกคนจะเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถบรรลุตาม จุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีหน้าที่ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนและการให้ คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547 ค : 17-20)

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าทั้งผู้บริหารและครูแนะแนวต่างมีบทบาทหน้าที่ในการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในโรงเรียน โดยมีวิธีการและเครื่องมือที่มีคุณภาพและมีหลักฐานการทำงานที่สามารถ ตรวจสอบได้ มีครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน รวมทั้งมีบุคลากร ที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา อันได้แก่ ครู ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชนหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องให้เข้ามามีส่วนร่วมใน การดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพร ไชยแสง (2547 : บทคัดย่อ) พบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีสถานภาพต่างกัน มีการดำเนินงานการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จารุวรรณ รัตนมาลี (2547 : บทคัดย่อ) ซึ่งพบว่า ข้าราชการครูที่มี สถานภาพในการทำงานและประสบการณ์ในการทำงานต่างกันซึ่งปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาด ต่างกัน มีปัญหาการดำเนินงานของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมและ รายด้าน ไม่แตกต่างกัน แต่ข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหาด้านการส่งต่อนักเรียนมากกว่า ข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ และโดยรวมยังพบว่าไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานะภาพ ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดโรงเรียน

3. ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตาม สมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนด นโยบายให้กับสถานศึกษาทุกแห่งในสังกัด สามารถดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดมาตรการสนับสนุนส่งเสริมศักยภาพนักเรียนเน้นกิจกรรม

การส่งเสริม พัฒนาป้องกันและแก้ปัญหา และการคุ้มครองเด็ก เพื่อให้ นักเรียนทุกคนได้รับการดูแลช่วยเหลือจากครู ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง และเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาให้ นักเรียนมีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ให้มีคุณธรรมจริยธรรม และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการศึกษา การเรียนรู้และวิถีชีวิตทางสังคม ดังนั้น ไม่ว่าจะเป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง หรือขนาดใหญ่ ต่างก็รับนโยบายการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อนำมาสู่การปฏิบัติในลักษณะเดียวกันและต้องดำเนินการตามแนวทางที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด มีการดำเนินการ ที่เป็นกระบวนการดูแลนักเรียนอย่างมีขั้นตอนที่ชัดเจน สอดคล้องกับการบริหาร ทั้งระบบของสถานศึกษา โดยอาศัยศักยภาพและความสัมพันธ์ของนักเรียนที่มีต่อครู รวมทั้ง การประสานสัมพันธ์ระหว่างครู ผู้ปกครองชุมชน หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องในการป้องกัน แก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นระบบต่อเนื่องและยั่งยืน ผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพร ไชยแสง (2547 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการดำเนินงานระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 พบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีการดำเนินงานระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัย ของปัญญา กระทุมขันธ์ (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดอุดรธานี พบว่า สภาพการบริหารงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนที่มีขนาด ต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 3 ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ให้โรงเรียนควรจัดครูที่ปรึกษาได้ดูแลนักเรียนอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะใน ปัจจุบันปัญหานักเรียนมีจำนวนเกินห้องเรียนหรือปัญหานักเรียนต่อห้องมีจำนวนมากของโรงเรียน ขอดนิยบบางแห่งและปัญหาการขาดแคลนครู โดยภาพรวม ส่งผลให้ครูที่ปรึกษาไม่สามารถที่จะ ดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง รวมทั้งปัญหา การเปลี่ยนครู ประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาเมื่อนักเรียน เลื่อนชั้นใหม่ทำให้ครูที่ปรึกษาไม่มีข้อมูลนักเรียนที่มีปัญหาที่แท้จริงทำให้แก้ไขปัญหานักเรียน ไม่ตรงจุด ส่งผลให้ขาดการดูแลนักเรียนที่ต่อเนื่องและทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของเพ็ญวิภา พรหมสุวรรณ (2547 : 92) ได้อธิบายถึงข้อเสนอแนะหรือแนวทางแก้ไขใน การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 พบว่า นักเรียนนักเรียนได้เสนอแนะว่าครูที่ปรึกษาหรือ

โรงเรียนควรดูแลนักเรียนอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง ครูหรือโรงเรียนควรติดตามนักเรียนที่มีปัญหาอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 โรงเรียนควรมีการจัดอบรมให้บุคลากร/ครูที่ปรึกษา มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการใช้แบบประเมินต่างๆ การวิเคราะห์ผลจากการประเมินที่ใช้การดำเนินงานระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้บุคลากรสามารถนำความรู้ไปดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ จัดหาเครื่องมือในการวัดศักยภาพนักเรียน สนับสนุน งบประมาณในการดำเนินงานให้ อย่างเพียงพอ

1.2 ผู้บริหารควรมีการจัดอบรมครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำสารสนเทศ และเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนออกเป็นกลุ่มปกติ และกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา เพื่อใช้เป็นแนวทาง ในการคัดกรองนักเรียนและดำเนินการคัดกรองนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 โรงเรียนควรมีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล รายงานผล และพัฒนาระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษากลุ่มตัวอย่างเฉพาะสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ผลการวิจัยอยู่ในขอบเขตจำกัด ฉะนั้นจึงควรมีการทำ วิจัยโดยขยายขอบเขตของประชากรให้ครอบคลุมไปยังเขต หรือจังหวัดอื่นๆ

2.2 การวิจัยครั้งนี้เป็นการสำรวจความคิดเห็นจากผู้บริหาร โรงเรียน หัวหน้างาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษา จึงน่าจะมีการสำรวจความคิดเห็นของผู้ปกครอง ชุมชนและบุคคลอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2546). การแนะแนวกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- . (2547). แผนภูมิหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- กรมสามัญศึกษา. (2543). ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- . (2544). การประกันคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- กรมสุขภาพจิต. (2543). คู่มือที่ปรึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- . (2544). คู่มือผู้บริหารโครงการพัฒนาเครือข่ายการช่วยเหลือด้านสุขภาพจิตและป้องกันสารเสพติดในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : วงศ์กมลโปรดักชั่น.
- . (2545 ก). คู่มือส่งเสริมสุขภาพจิตนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาสำหรับครู. กรุงเทพฯ : ยูเรนัสอิมเมจกรุ๊ป.
- . (2545 ข). บทคัดกรองทางสุขภาพจิต. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- . (2546 ก). คู่มือการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนช่วงชั้นที่ 3-4 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- . (2546 ข). คู่มือตัวชี้วัดและแบบประเมินโครงการพัฒนาเครือข่ายการช่วยเหลือด้านสุขภาพจิตและป้องกันสารเสพติดในโรงเรียน ปีการศึกษา 2546. กรุงเทพฯ : บียอนด์ พัลลิสซิ่ง.
- . (2546 ค). คู่มือวิทยากระบบดูแลการช่วยเหลือนักเรียนช่วงชั้นที่ 3-4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- . (2546 ง). สุขภาพจิตไทย พ.ศ.2545-2546. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- . (2546 ข). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.

- จุฑาภรณ์ นาคประวดี. (2553). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนของโรงเรียนในเขตอำเภอสอยดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี
เขต 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). จันทบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทวีวัฒน์ เบญจมาศ. (2552). ปัญหาการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
(การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.
ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 119 ตอนที่ 123 ก.
- วรา งามเสงี่ยม. (2552). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน
ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2. วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมพร ไชยแสง. (2547). การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา).
เลย : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. (2550 ก). สรุปผลการดำเนินงานระบบการดูแล
———. (2547 ค). แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- . (2550). การศึกษาสภาพการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน
ขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ลำรวม คงสืบชาติ. (2549). การดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน
มัธยมศึกษาอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา).
บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สุดาพรรณ กาละพงษ์. (2553). ปัญหาและแนวทางแก้ไขการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
นักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดุสิตราชธานี
เขต 5. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Blum. A. (1992). *Networks in C++: An Object Oriented Framework for Building
Connectionist System*. USA: Malloy Lithograph Inc.
- Brammer, L. & Shostrom, E. (1997). *Therapeutic Psychology: Fundamentals of Counseling
and Psychotherapy*. 3rd ed., Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.

Hill, N. & Raymond, S. (1994). Parent and Teacher Perception of Discipline Problems and Solution in Small Urban Western Piedmont North Carolina

Dissertation Abstracts International. 54 (8): 2824-A. High School.

Joseph, G. E. (2001). If You're Happy and You Know It: The Emotion Literach Social Information Processing Scripts of Young. High-Risk Children. **Doctor's Thesis**. Washington: University of Washington.

Klen, M. L. et al.(1991) **Teaching Reading Elementary Grades**. London:Allyn and Bacon. Inc.

Lares, J.S.(1995). Total Quality Management as Means to Improve the Process of Student Discipline. **Dissertation Abstracts Internation**. 56(5): 4353-A.

Lyons, B. B.(1993). **The Perception of Secondary School Administrates Regarding Gang Problems in Alabama Public School; Implications for Educational Decision Makers**.Alabama: The university of Alabama.

Soldberg, V. S. et al.(1994). Asian-American Students' Severity of Problems and Willingness to Seek Help from university Counseling Centers: Role of Previous Counseling Experience.**Journal of Counseling Psychology**. 41(4):275-279;April.

Tinto, V. (1975). Dropout from Higher Education: A Theoretical Synthesis of Recent Research. **Review of Educational Research**. 45(3):89-125

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

หนังสือขออนุญาตทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัย

หนังสือขออนุญาตแจกเครื่องมือวิจัย

ที่ ศธ ๐๕๕๕.๑๑/ว๑๑๒

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๗ มีนาคม ๒๕๕๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.นรินทร์ ลีกระโทก

ด้วย นางสาวสุกฤตา เสนาราช นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๓ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริภาณี จุฑาปะมา เป็นที่ ปรีกษาวินิจฉัย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการ ในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๕๖๐ ๑๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศร ๐๕๔๕.๑๑/ว๑๑๒

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๗ มีนาคม ๒๕๕๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นางเกศตะวัน เจริญผิว

ด้วย นางสาวสุกฤตา เสนาราช นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๓ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริภาณี จุฑาปะมา เป็นที่ ปรีกษาวินิจฉัย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการ ในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๕๖๐ ๑๖๑๖ ต่อย ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว๑๑๒

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๗ มีนาคม ๒๕๕๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นายพิมล สารระคร

ด้วย นางสาวสุกฤตา เสนาราช นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๓ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิวาณี จุฑาปะมา เป็นที่ ปรีกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการ ในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๕๖๐ ๑๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว ๗๓๘

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๑ กรกฎาคม ๒๕๕๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษา บุรีรัมย์เขต ๒

ด้วย นางสาวสุกฤตา เสนาราช นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๓ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริภาณี จุฑาปะมา เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในการนี้นักศึกษามีความประสงค์ในการทดลองใช้เครื่องมือ ในการวิจัยที่จะใช้ กลุ่มตัวอย่างจริงเพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือในการวิจัย

ดังนั้นจึงขออนุญาตให้ นางสาวสุกฤตา เสนาราช ใช้เครื่องมือในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง สำหรับกำหนดการทำงานผู้ทำการวิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกครั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๔๖๐ ๑๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑(๑)/ว ๗๔๒

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๑ กรกฎาคม ๒๕๕๘

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๓

ด้วย นางสาวสุกฤตา เสนาราช นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๓ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริภาณี จุฑาปะมา เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ โดยการนี้นักศึกษามีความประสงค์เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลในหน่วยงานของท่านด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๔๖๐ ๑๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ผู้วิจัยจัดทำขึ้นเพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3
 2. ผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ ผู้บริหาร และครูแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3
 3. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3
 - ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดให้แสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 3
 4. ข้อมูลที่ท่านตอบในแบบสอบถาม ผู้วิจัยจะนำเสนอผลในภาพรวม จะไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถามแต่ประการใด
- ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านที่กรุณาสละเวลาในการตอบแบบสอบถามและให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย แบบสอบถามนี้เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 3
- ต่อไป

นางสาวสุกฤตดา เสนาราช

นักศึกษานิเทศศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องตามความเป็นจริง

1. สถานภาพตำแหน่ง

- ☐ ผู้บริหาร
☐ ครูแนะแนว

2. ขนาดของสถานศึกษา

- ☐ ขนาดเล็ก
☐ ขนาดเล็ก
☐ ขนาดเล็ก

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องว่าง ที่ตรงกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ให้มากที่สุดโดยพิจารณาตามเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5	หมายถึง	มีการปฏิบัติมากที่สุด
4	หมายถึง	มีการปฏิบัติมาก
3	หมายถึง	มีการปฏิบัติปานกลาง
2	หมายถึง	มีการปฏิบัติน้อย
1	หมายถึง	มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

ข้อที่	สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
	ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล					
1.	การรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น สัมภาษณ์ สังเกต สัมภาษณ์ สัมภาษณ์ เป็นต้น.....
2.	การใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน(SDQ)เพื่อวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคล.....
3.	การศึกษาเคสเป็นรายกรณี(Case Study) ทุกครั้งที่นักเรียนมีปัญหา.....
4.	การตรวจสอบข้อมูลนักเรียนรายบุคคลให้เป็นปัจจุบัน.....
5.	การจัดทำระเบียบสนทนาระหว่างนักเรียนทุกระดับชั้นและเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ.....
6.	การรวบรวมข้อมูลนักเรียนเพิ่มเติมจากผู้ปกครองนักเรียน และชุมชน.....
7.	การวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนรายบุคคล สรุปผลและจัดเก็บอย่างเป็นระบบ.....
8.	การนำข้อมูลนักเรียนรายบุคคลไปใช้ส่งเสริม พัฒนาและช่วยเหลือนักเรียน.....
9.	มีการศึกษาข้อมูลผลงานนักเรียนในด้านต่างๆ.....
10.	มีการเยี่ยมบ้านเด็กทันทีที่เด็กเริ่มมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลง.....
	ด้านการคัดกรองนักเรียน					
11.	การสรุปผลการคัดกรองนักเรียนแยกเป็นระดับชั้น.....
12.	การกำหนดเกณฑ์ในการคัดกรองนักเรียน.....
13.	การใช้เครื่องมือที่หลากหลายเพื่อการคัดกรองนักเรียน.....
14.	การจัดทำเอกสารสารสนเทศผลการคัดกรองนักเรียนและจัดเก็บอย่างเป็นระบบ.....
15.	การคัดกรองนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา.....
16.	การรักษาความลับของผลสรุปการคัดกรองนักเรียนเป็นกลุ่ม.....

ข้อที่	สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
17.	การจัดทำข้อมูลเด็กที่มีความต้องการเป็นพิเศษ.....
18.	การประชุมครูเพื่อกำหนดเกณฑ์การคัดกรองในการจัดกลุ่มนักเรียนได้อย่างชัดเจน.....
19.	การประเมินผลในการดำเนินงานคัดกรองนักเรียน.....
20.	มีการคัดกรองนักเรียนจากข้อมูลผู้ปกครอง.....
	ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน					
21.	การจัดทำแผน/โครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่ครอบคลุมนักเรียนทุกกลุ่ม.....
22.	การเสริมสร้างความสามารถพิเศษของนักเรียนตามศักยภาพ.....
23.	การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน(Cassroom Meeting) ทุกภาคเรียน.....
24.	การสำรวจความสนใจของนักเรียนและจัดตั้งกลุ่มตามความสนใจ.....
25.	การจัดกิจกรรมโฮมรูม เพื่อให้นักเรียนได้รับข้อมูลข่าวสารที่เหมาะสม.....
26.	การจัดกิจกรรมอบรมคุณธรรมจริยธรรมประจำสัปดาห์.....
27.	การจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี หรือยุวภาษา เพื่อการเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์.....
28.	การจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียน เพื่อการร่วมมือช่วยเหลือนักเรียน.....
29.	การตรวจเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อให้กำลังใจและแก้ปัญหาร่วมกับผู้ปกครอง.....
30.	การมีรายงานผลการจัดกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ.....
	ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข					
31.	การจัดครูแนะแนวหรือครูที่ทำหน้าที่แนะแนวโดยเฉพาะเพื่อการช่วยเหลือ.....

ข้อที่	สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
32.	การบริการให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือ.....
33.	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนตามแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้.....
34.	การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างเหมาะสม เพื่อช่วยให้นักเรียนมีทางเลือกที่หลากหลาย.....
35.	การเยี่ยมบ้านนักเรียน เพื่อการประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับบ้าน.....
36.	การจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนที่มีปัญหาการเรียนรู้.....
37.	การให้คำปรึกษาเบื้องต้นกับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง.....
38.	การใช้หลักจิตวิทยาวัยรุ่นในการให้คำปรึกษา.....
39.	จัดนักเรียนเข้าค่ายคุณธรรม จริยธรรม.....
40.	จัดบรรยากาศภายในโรงเรียนให้ร่มรื่น น่าอยู่.....
	ด้านการส่งต่อนักเรียน					
41.	การให้ความช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มที่มีปัญหาเป็นรายกรณีของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา.....
42.	การวางระบบและประสานงานการดำเนินงานกับหน่วยงานด้านสาธารณสุขและเครือข่ายอื่น.....
43.	การส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาไปยังครูแนะแนว/ครูฝ่ายปกครอง/ครูวิชาการให้ความช่วยเหลือต่อไป.....
44.	การพิจารณาร่วมกันระหว่างคณะครูเพื่อการส่งต่อภายนอก.....
45.	การติดต่อประสานงานดำเนินงานกับเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา.....
46.	การส่งต่อนักเรียนให้ผู้เชี่ยวชาญหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อการช่วยเหลือ.....
47.	การทำความเข้าใจและชี้แจงนักเรียนถึงความจำเป็นที่ต้องส่งต่อ.....

ข้อที่	สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
48.	การติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียนจากผู้เกี่ยวข้อง.....
49.	การแยกกลุ่มนักเรียนที่จะส่งต่อมีความชัดเจน.....
50.	การสรุปผลการดำเนินงานการส่งต่อนักเรียน.....

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

.....

.....

.....

ด้านการคัดกรองนักเรียน

.....

.....

.....

ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน

.....

.....

.....

ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข

.....

.....

.....

ด้านการส่งต่อนักเรียน

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

ภาคผนวก ค

ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม

ข้อที่	T – test for Equality of Mean	
	t	Sig. (2-tailed)
ข้อ ๑	2.913	.016
ข้อ ๒	2.315	.012
ข้อ ๓	2.853	.019
ข้อ ๔	3.451	.002
ข้อ ๕	2.989	.009
ข้อ ๖	7.071	.000
ข้อ ๗	2.723	.019
ข้อ ๘	5.421	.001
ข้อ ๙	5.856	.000
ข้อ ๑๐	3.373	.004
ข้อ ๑๑	2.301	.036
ข้อ ๑๒	1.772	.064
ข้อ ๑๓	4.523	.001
ข้อ ๑๔	4.123	.002
ข้อ ๑๕	2.711	.019
ข้อ ๑๖	2.543	.037
ข้อ ๑๗	5.681	.000
ข้อ ๑๘	3.876	.002
ข้อ ๑๙	3.876	.002
ข้อ ๒๐	4.997	.001
ข้อ ๒๑	2.722	.016
ข้อ ๒๒	3.371	.006
ข้อ ๒๓	4.500	.001
ข้อ ๒๔	4.700	.001
ข้อ ๒๕	2.579	.021

ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม (ต่อ)

ข้อที่	T – test for Equality of Mean	
	t	Sig. (2-tailed)
ข้อ 6	3.529	.030
ข้อ 7	7.071	.000
ข้อ 8	2.515	.024
ข้อ 9	5.284	.001
ข้อ 10	7.071	.000
ข้อ 11	5.287	.000
ข้อ 12	4.804	.001
ข้อ 13	5.284	.001
ข้อ 14	7.071	.000
ข้อ 15	3.576	.001
ข้อ 16	7.098	.000
ข้อ 17	7.012	.000
ข้อ 18	3.286	.007
ข้อ 19	6.945	.000
ข้อ 20	5.198	.000
ข้อ 21	4.876	.000
ข้อ 22	5.284	.000
ข้อ 23	2.711	.019
ข้อ 24	3.365	.006
ข้อ 25	2.446	.031
ข้อ 26	7.098	.024
ข้อ 27	7.012	.024
ข้อ 28	2.722	.016
ข้อ 29	3.266	.007
ข้อ 30	5.681	.000

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
POSITION	183.6333	480.8609	-.1669	.9583
EDU	184.0333	475.5506	.0591	.9571
A1	182.3000	456.5621	.4281	.9566
A2	182.2667	447.4437	.7878	.9545
A3	182.0000	462.3448	.4112	.9563
A4	182.1333	449.6368	.6272	.9553
A5	182.1333	451.7747	.6881	.9550
A6	182.4667	454.5333	.5872	.9555
A7	182.3000	462.4931	.4359	.9562
A8	182.3000	463.8034	.3935	.9564
A9	181.8333	457.5230	.5346	.9558
A10	181.8667	467.2920	.2962	.9567
B1	182.1667	460.3506	.4603	.9561
B2	182.1667	459.7989	.5439	.9557
B3	182.5667	445.8402	.7441	.9547
B4	182.5333	463.9816	.4716	.9560
B5	182.3333	458.8506	.5525	.9557
B6	182.1333	457.8437	.6728	.9553
B7	182.0667	461.5126	.5156	.9559
B8	191.7667	426.9437	.3823	.9257

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (ต่อ)

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
B9	182.1333	460.7402	.6226	.9555
B10	182.4000	466.8000	.3487	.9565
C1	182.3000	460.9759	.5226	.9558
C2	182.2667	472.4092	.1435	.9572
C3	182.3333	476.9885	-.0271	.9583
C4	182.1333	477.2230	-.0341	.9583
C5	182.3333	463.5402	.3181	.9570
C6	182.3000	455.1138	.5991	.9555
C7	182.4000	469.9034	.2600	.9568
C8	182.6667	467.1954	.3852	.9563
C9	181.9667	459.2747	.5979	.9555
C10	182.0000	461.3103	.5540	.9557
D1	182.5000	456.2586	.6068	.9554
D2	182.3333	464.0230	.3851	.9564
D3	181.9667	457.7575	.5317	.9558
D4	181.9000	457.7483	.5988	.9555
D5	181.9667	458.3782	.5834	.9556
D6	182.0000	452.8276	.8061	.9547
D7	181.9667	458.5851	.6810	.9553
D8	182.1333	463.4299	.3986	.9564

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (ต่อ)

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
D9	182.3000	453.5276	.6129	.9554
D10	182.4000	453.2828	.7900	.9547
E1	182.5667	461.4264	.5297	.9558
E2	182.5333	451.7057	.7132	.9549
E3	182.3000	449.8034	.7558	.9547
E4	182.2667	454.0644	.6707	.9551
E5	182.2333	449.9092	.7219	.9548
E6	182.1333	448.8782	.7349	.9548
E7	182.3000	449.8034	.7558	.9547
E8	182.3333	445.7471	.8745	.9541
E9	182.3000	444.1483	.8786	.9540
E10	182.2333	447.7023	.8769	.9542

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 52

Alpha = .9566

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวสุกฤตา เสนาราช
วัน เดือน ปีเกิด	วันที่ 12 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2520
สถานที่เกิด	บ้านเลขที่ 194 หมู่ที่ 13 บ้านเนินสะอาด ตำบลหูก้านบ อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 194 หมู่ที่ 13 บ้านเนินสะอาด ตำบลหูก้านบ อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์
ตำแหน่งการทำงาน	ตำแหน่งครู คศ.1
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนบ้านโคกไม้แดงหัวกระสัง ตำบลหูก้านบ อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2527-2532 ชั้นประถมศึกษา โรงเรียนบ้านโคกไม้แดงหัวกระสัง ตำบลหูก้านบ อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2534-2536 ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านสุขสำราญ อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2537-2539 ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) การบัญชี โรงเรียนละหานทรายรัชดาภิเษก อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2540-2541 ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง(ปวส.) การบัญชี โรงเรียนพญาบริหารธุรกิจ ตำบลนาเกลือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี พ.ศ. 2542-2543 ปริญญาตรี ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาคอมพิวเตอร์ศึกษา สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ ตำบลในเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2559 ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ตำบลในเมือง จังหวัดบุรีรัมย์